

NOA? ews

Ročník 4
Jesenné/zimné vydanie 2025/26
Obchodná akadémia Milana Hodžu
Trenčín

Téma čísla: Generačná priepasť
Školská akcia: Pečie celá Obchodka

O b s a h

Hlavná téma čísla

Generačná priepasť (str. 4 - 21)

Dvojičky

Pani učiteľka Kadáková verzus Eliška z V. A (str. 22 - 23)

Udalosti na škole

Z každého rožka troška - exkurzie, stužkové,
Halloween či modrý deň na Obchodke (str. 24 - 55)

Nové prírastky

Pribudli dvaja noví učitelia a noví prváci (str. 56 - 57)

Čo my na to?

Bolo vzdelávanie lepšie v minulosti či teraz? (str. 58 - 59)

Na ekonomickú nôtu

Ako sa vyvíjalo ekonomické myslenie a problémy
v Číne (str. 60 - 67)

Naše mesto

História spod našich hradov a zámkov (str. 68 - 70)

Spravodajstvo

Konsolidujeme správne a sme stále slobodní? (str. 71 - 79)

V stránkách kníh

Čaro malých kníhkupectiev, kde práve knihy môžu
zachrániť život (str. 80 - 83)

Oddychová zóna

Sólocestovanie žien, dobrodružstvá na palube výletnej
lode či novinky na obrazovkách v 2026 (str. 84 - 90)

Editoriál

Milí čitatelia,

na začiatku by som vám v mene celej redakčnej rady školského časopisu NOA? News chcela popriať do nového roka veľa úspechov, zážitkov a nových príležitostí, ktoré vám vyvolajú úsmev na tvári.

Spolu s novým rokom 2026 prichádza ale aj ďalšie číslo nášho časopisu, a v ňom aj príležitosť pozrieť sa na svet z trochu inej perspektívy. Pripravili sme číslo, kde sme sa v hlavnej téme zamerali na medzigeneračné rozdiely.

Dočítate sa o jednotlivých generáciách a najpodstatnejších vlastnostiach, ktoré ich vystihujú. Dejiny, ktorých história dýcha spod hradov nám priniesli niekoľko významných osobností, ktorých určite všetci poznáte, no budete sa môcť dozvedieť niečo viac o ich životoch a osudoch. Každý máme v sebe ukryté hodnoty, ktorých sa držíme a nasledujeme, no vieme, čo bolo to najcennejšie a najdôležitejšie pre našich starých rodičov, prarodičov či pra-pra rodičov? Aj o tom je jeden z článkov hlavnej témy. Jedna z našich redaktoriek oslovila svojho malého bratranca a svoju babku a zistila, že aj keď sa ich spýtala úplne rovnaké otázky, každý z nich vyrozprával ten svoj jedinečný príbeh.

V sekcii „Dvojičky“ sme opäť odhalili nové zaujímavosti o jednom z našich pedagógov a našli ďalší skrytý talent Obchodnej akadémie. Samozrejme, ako v každom čísle nebudú chýbať ani reportáže a fotky z vašich exkurzií.

„Čo my na to?“ otvára tému o rozdieloch vo vzdelávaní medzi minulosťou a súčasnosťou a v sekcii „Na ekonomickú nôtu“ odhalujeme ako sa menilo ekonomické myslenie v priebehu rokov či rôzne problémy v krajine draka – Číne.

Stále sme v obraze a preto vám prinášame aj súhrn najdôležitejších udalostí v našom spravodajstve. Oslovia vás témy, ako je novelizácia ústavy či opatrenia, ako efektívne (ne)konsolidovať.

Aj tentokrát sme sa v predvianočnom čase rozhodli zorganizovať dobročinnú akciu „Pečie celá obchodka“ a pomôcť tým, ktorí to najviac potrebujú. Len vďaka vám a vašej snahe napiecť a kúpiť si koláčiky za symbolickú sumu sa nám podarilo vyzbierať viac ako 1200 eur. Sumu sme rozdelili na 3 časti a pomohli tak Hospicu Milosrdných sestier v Trenčíne, tretina výťažku putovala do Unicefu, ktorý svojimi projektami pomáha deťom a rodinám, ktorých postihla vojna na Ukrajine, a ako tretiu organizáciu sme aj spolu s vami zvolili občianske združenie Trenčianske labky, ktoré pomáha týraným a ohrozeným zvieratám. Sme vďační, že sme opäť mali možnosť prispieť k pomoci ľuďom a zvieratám v núdzi.

Anglická sekcia sa po prvýkrát predstaví ako samostatný „mini-časopis“, takže ak máte chuť si prečítať množstvo zaujímavých ekonomických článkov či nahliadnuť do vlastnej tvorby našich žiakov, neváhajte po nej siahnuť!

Rok 2026 bude plný skvelých nových filmov a seriálov. Pár odporúčaní nájdete na konci čísla v našej oddychovej zóne a ako vždy, vás čakajú aj nové zaujímavosti v článku „Vedeli ste, že?“

Veríme, že sa nám aspoň na chvíľu podarilo otvoriť svety medzi generáciami a vy do nich môžete nahliadnuť, zastaviť sa a pozrieť sa na veci z iného uhla pohľadu. Ako sme spoločne vytvárali toto číslo, uvedomili sme si, že rozdiely nás nemusia rozdeľovať, ale naopak obohacovať. Dúfam, že si medzi stránkami tohto čísla nájdete niečo čo vás poteší, informuje či možno aj prekvapí.

A mne už nezostáva nič iné, len vám popriať príjemné čítanie.

S pozdravom,
Simona Komorovská
Šéfredaktorka

Redakčná rada

Šéfredaktorka:

Simona Komorovská

Zástupcovia šéfredaktorky:

Matúš Kyška

Ema Lacková

Tereza Vicenová

Redaktori:

Melánia Bialoňová, Diana Gellérová,

Alexandra Florianová, Nikola

Gerbelová, Timea Kubínová, Marika

Kurucová, Klára Liptáková, Adam

Mandínek, Maxim Maťovčík, Juraj

Mikláš, Karin Mokričková, Sofia

Rybanská, Annamária Stachová,

Nikolas Šedivý

Grafici:

Kristína Dušičková, Denisa Košíková,

Ema Kubínová, Mária Kurcinová,

Greta Lombardo, Melisa Mičková,

Sofia Pindáková, Zuzana Púčková,

Lillien Vaculová

Fotografky:

Adela Mušáková, Aneta Šnoblová

Editor:

Juraj Mikláš

Pedagogický dozor:

Ing. Daniela Maťovčíková, PhD.

Tlač

Grafotlač Prešov, s.r.o.

Časopis NOA? News vydáva Obchodná akadémia Milana Hodžu v Trenčíne.

Ročník 4. Jesenné/zimné vydanie.

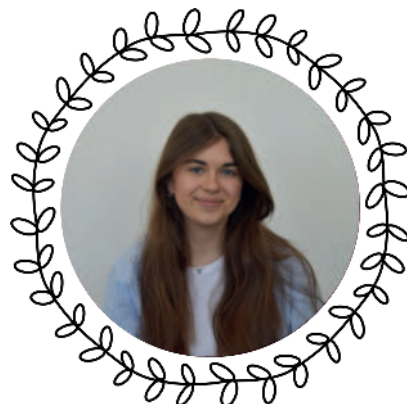
Počet výtlačkov 50 kusov.

Vychádza 2 až 3krát do roka.

Kontakt: casopisnoa@gmail.com

Časopis je dostupný online na:

<https://oa-tn.edupage.org/>

Generačná priepasť: kde vzniká nepochopenie ?

Autor: Alexandra Florianová, IV. A

Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Máme pocit, že sa rozprávame rovnakým jazykom, no napriek tomu si nerozumieme. A niekedy máme dokonca pocit, že ten druhý hovorí akoby bol z inej planéty. Starší hovoria, že mladí sú precitlivení, netrpezliví a málo odolní. Mladší zas cítia, že ich starší nepočujúajú, zľahčujú ich problémy a nerozumejú svetu, v ktorom žijú. Otázka teda neznie, či medzi generáciami existuje napätie, ale prečo je také silné – a čo s tým môžeme urobiť ?

Každá generácia vyrastala v inom svete

Generácie nie sú len vekové kategórie. Sú to ľudia, ktorí sa naučili chápať svet podľa toho, aký bol v čase, keď vyrastali. Sú to skupiny ľudí formované odlišnými skúsenosťami a sociálnymi, politickými či technologickými zmenami, ktoré formovali ich hodnoty a spôsoby myslenia.

Starší rodičia často spomínajú na detstvo, keď sa hrali vonku celé dni, učili sa z kníh a správy prichádzali raz denne v televízii alebo rádiu. Každá informácia mala svoju váhu. Naopak, súčasná mládež vyrastá vo svete, kde je internet všadeprítomný a informácie sú k dispozícii okamžite. Každý deň sa stretávajú s obrovským množstvom údajov, videí a názorov, ktoré sa menia rýchlejšie, než stihnú spracovať. Tento rozdiel v tempe života a dostupnosti informácií prirodzene ovplyvňuje spôsob, akým každá generácia vníma svet.

Staršie generácie sa učili trpezlivosti, prispôsobivosti a rešpektu k autoritám, pretože to bolo potrebné na prežitie a úspech v stabilnejšej, predvídateľnejšej spoločnosti. Hodnoty ako lojalnosť, vytrvalosť a rešpekt k zaužívaným pravidlám boli kľúčové. Mladšie generácie sa zas učia rýchlo reagovať, pochybovať, overovať fakty a hľadať vlastnú identitu v neustále sa meniacom prostredí.

Rodičia môžu hovoriť dieťaťu, aby „trpezlivo čakalo na výsledky“, pretože oni sami čakali týždne alebo mesiace na list z univerzity alebo na povýšenie. Mladý človek však reaguje rýchlo a očakáva okamžitú spätnú väzbu, pretože je zvyknutý na svet e-mailov, sociálnych sietí a online hodnotení. Pri tomto stretávaní dvoch odlišných temp, vzniká napätie – každý hodnotí situáciu podľa svojich skúseností. Sú zvyknutí na rýchle tempo, nové technológie a veľké množstvo podnetov, čo ich vedie k väčšej flexibilitě. Zároveň viac zdôrazňujú slobodu, individualitu a to, aby sa v živote cítili dobre a sami sebou.

Rovnaké slová, iný význam

Jedným z najväčších zdrojov nedorozumení je jazyk. Nielen ten slovný, ale aj emocionálny. Každá generácia používa rovnaké slová na pomenovanie úplne iných skúseností. Keď mladý človek povie, že je „vyhorený“, starší si môže pomyslieť, že ide len o lenivosť alebo nedostatok disciplíny. Mladší však týmto slovom opisujú stav, kedy je človek dlhodobo vystavený stresu a tlaku a potrebuje podporu, nie kritiku.

Keď starší hovoria o „zodpovednosti“, mladší to môže vnímať ako tlak, obmedzovanie slobody alebo nepochopenie ich snahy o osobný rozvoj. Starší môžu myslieť na zodpovednosť ako na starostlivosť o rodinu, dodržiavanie záväzkov a finančnú stabilitu. Mladí si pod tým predstavujú možnosť rozhodovať sa samostatne a niesť dôsledky svojich činov, ale bez prehnaneho nátlaku.

Technológie ako múr aj most

Technológie často vystupujú ako symbol generačného konfliktu. Pre starších sú zdrojom chaosu, povrchnosti a straty osobného kontaktu. Pre mladších sú prirodzeným priestorom existencie, sebavyjadrenia a spolupatričnosti.

Napríklad starší rodičia môžu kritizovať hodiny strávené pred počítačom alebo smartfónom, pričom nevnímajú, že ich deti v týchto online prostrediach komunikujú, učia sa a budujú sociálne vzťahy. Naopak, mladší môžu nepochopiť, prečo starší preferujú osobný rozhovor pred telefonátom alebo správou na Messengeri.

Riešením je nielen používať technológie, ale aj o nich rozprávať. Tak vzniká most – nielen múr.

Prečo máme potrebu súdiť?

Keď nerozumieme, často súdime. Je to jednoduchšie než priznať si, že svet už nefunguje podľa pravidiel, ktoré poznáme. Starší sa môžu cítiť ohrození stratou autority alebo významu, mladší zas nepochopení a znehodnotení. Keď starší hovoria: „Boli sme zvyknutí riešiť veci bez veľkého rozoberania,“ mladší

to môžu vnímať ako pocit, že na ich emócie nie je priestor. Naopak keď mladší hovoria: „Je pre nás dôležité pomenovať, čo cítime,“ starší v tom môžu cítiť obavu, že sa z odolnosti stáva slabosť.

V praxi to znamená, že konflikty vznikajú aj v jednoduchých situáciách – napríklad pri rodinných stretnutiach, pri diskusiách o politike alebo pri rozhodovaní o kariére. A pritom ani jedna strana nechce tú druhú zľahčovať. Len opisujú svet, ktorý fungoval a stále funguje. Len podľa iných pravidiel.

Most sa začína počúvaním – nie prednášaním

Porozumenie medzi generáciami nevznikne tým, že sa dohodneme, kto má pravdu. Vznikne vtedy, keď sa prestaneme snažiť vyhrať diskusiu a začneme sa snažiť pochopiť príbeh toho druhého. Namiesto kritiky a výčitiek by sme sa mali snažiť vytvoriť priestor pre dialóg, kde obe strany môžu vysvetliť svoj pohľad.

Možno nezmeníme názory svojich rodičov ani detí. Môžeme však zmeniť spôsob, akým sa pýtame. Menej obviňovať, viac sa zaujímať. Menej porovnávať, viac vysvetľovať. Menej prednášať, viac počúvať.

Kam tým vlastne smerujeme

Ak sa nenaučíme rozprávať naprieč generáciami, riskujeme, že sa budeme navzájom vnímať ako prekážku. Ak sa to však naučíme, môžu sa rozdiely stať zdrojom sily, nie konfliktu. Možno sa nikdy nezhodneme na tom, kto to má ťažšie. Možno sa nikdy úplne nezhodneme na tom, ako by sa veci mali robiť. Ale môžeme sa zhodnúť na jednom: každý z nás reaguje na svet, ktorý ho formoval, a každý má právo na svoje vnímanie a skúsenosti.

Mier medzi generáciami nezačne tým, že prestaneme porovnávať. Začne vtedy, keď porovnávanie prestane byť zbraňou. Pretože cieľom nie je, aby sme boli rovnakí. Cieľom je, aby sme si navzájom dopriali pochopenie – aj keď sa pozeráme na ten istý svet z úplne iných strán.

Napriek tomu môže vzájomné porozumenie prispieť k efektívnejšej spolupráci a lepšiemu fungovaniu spoločnosti ako celku.

Známe generácie v skratke

Autor: Timea Kubínová, III. A
Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Rýchly vývoj moderného sveta po 2. svetovej vojne postupne menil životné podmienky a štandardy bežného života pre každú novú generáciu. To, v akej dobe sa narodíme a akými vynálezmi sme od malička obklopení, významne ovplyvňuje naše vnímanie situácií aj spôsob, akým riešime každodenné prekážky. Najväčšie rozdiely sa evidujú približne každých 30 rokov a práve toto časové rozmedzie sa určuje ako jedno generáčne obdobie. Často sa dostávame do situácií, v ktorých generáčny rozdiel predstavuje veľkú prekážku. Možno sa vďaka tomuto článku dozvieme viac o predchádzajúcich generáciách a bude pre vás jednoduchšie pochopiť ľudí, ktorí do nich patria.

Veľká generácia (1901 – 1927)

Táto generácia je najstaršia z oficiálne pomenovaných generácií. Pomenoval ju americký novinár Tom Brokaw, ktorý o nej napísal aj knihy „The Greatest Generation“ a „The Greatest Generation Speaks“. Je to generácia ľudí, ktorí zažili 2. svetovú vojnu, veľká časť tejto generácie určite aj vo vojne bojovala, a taktiež si prešli Veľkou hospodárskou krízou. Momentálne je na svete ešte niekoľko stotisíc príslušníkov tejto generácie. Štatistický úrad SR k roku 2025 eviduje 2 216 občanov, ktorí sú vo veku 98 až 110 rokov. Títo ľudia sú často opisovaní ako vlasteneckí, súdržní a skromní. Majú pravdepodobne zaužívaný zvyk mínať čo najmenej a šetriť čo najviac. Kvôli nepríjemným celosvetovým udalostiam, ktorými si táto generácia prešla, jej býva taktiež často pripisované pomenovanie „depresívna generácia“ alebo „ťažko pracujúca generácia“.

Tichá generácia (1928 – 1945)

Príslušníci Tichej generácie sú takzvané „deti hospodárskej krízy“. Práve preto sú ľudia tejto generácie veľmi opatrní na peniaze a snažia sa mať všetko pod kontrolou, pretože potrebujú mať pocit istoty a bezpečnosti. Okrem cielavedomosti a pracovitosti si táto generácia osvojila aj vlastnosti ako hrdosť voči svojej vlasti a národným tradíciám, obrovský rešpekt k autoritám a vernosť. V Československu počas tohto obdobia prevládali silné totalitné režimy, ktoré veľmi ovplyvnili jej zznaky. Slovo „tichá“ v názve symbolizuje to, že ľudia nemali priestor ani právo sa slobodne vyjadrovať, tým činom často nemali inú možnosť ako sa prispôbiť režimu a držať sa opatrne v pozadí. Globálne známe osobnosti patriace k Tichej generácii sú, napríklad Bob Dylan, Marilyn Monroe, Elvis Presley, Frank Sinatra, George Bush, Neil Armstrong.

Na Slovensku máme taktiež zaujímavé osobnosti narodené do tejto generácie,

– Hana Hegerová, Ivan Krajíček, Michal Kováč, Josef Vágner, Václav Havel, Ján Zachara (Trenčín, boxer a olympijský víťaz 1952).

Tichá generácia

Baby Boomers (1946 – 1964)

Prečo bolo vybrané práve slovo „boom“ na označenie tejto generácie? Ide o povojnovú generáciu, ktorej príslušníci sa rodili do obdobia veľkých zmien. Práve preto slovo „boom“, ktoré znamená výbuch alebo v tomto prípade skôr veľký a rýchly rozmach. Konečne začala rásť ekonomika, životy ľudí boli stabilnejšie a výrazne rástla aj pôrodnosť. Po dlhej dobe to bola prvá generácia, ktorá rástla s očakávaním dobrých časov.

Baby boomers

Jej charakteristickými znakmi sú blahobyt, vyjadrený dostatočne vysokými príjmami a množstvom potrebného tovaru, zmena postojov a tradičných hodnôt, ako aj vysoká aktivita, pracovitost a fyzická zdatnosť. Títo ľudia boli vždy veľmi lojálni k ich zamestnávateľovi, kladú dôraz na dobré rodinné a osobné vzťahy, preferujú osobný kontakt a tradičné médiá, ako sú noviny a časopisy v tlačenej podobe a televízia.

Boomeri však často boľi, a možno aj stále sú, kritizovaní za svoj prehnane konzumný štýl života. Považujú sa za prvú generáciu, ktorá zažila krízu stredného veku. Momentálne sú títo ľudia vo veku, keď odchádzajú do dôchodkov, čo u mnohých vyvoláva obavy, keďže je týchto ľudí veľmi vysoký počet a naša ekonomika nateraz nevyzerá byť schopná zabezpečiť ich dôchodky.

Generácia X (1965 – 1984)

Konečne sa dostávame k pre nás známejšej generácii. Mnohí z našich rodičov patria do generácie X, inak nazývanej aj „Husakove deti“ alebo „deti s kľúčom na krku“. Vyznačujú sa samostatnosťou a nezávislosťou, pretože boli vedení k pracovným schopnostiam a nútení starať sa sami o seba už od mladého veku. Sú technicky zdatní, dokážu sa pomerne rýchlo naučiť používať nové technológie, dobre znášajú zmeny, oceňujú vzdelanie a kariérny rast. Z hľadiska emocionálnej inteligencie uprednostňujú rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom, sú empatickí a majú silné sociálne zručnosti. Počas dospievania sa generácia X čoraz častejšie stretávala s rozvodmi a niektorí aj vyrastali s rozvedenými rodičmi. V neposlednom rade mali skvelé a zaujímavé hry, zažili veľký rozvoj filmového a hudobného sveta Československa. Niektoré filmy, rozprávky, piesne a hry boli prenášané až do nášho detstva a prinášajú nostalgii dokonca aj nám.

Generácia X

Generácia Y (1985 – 1996)

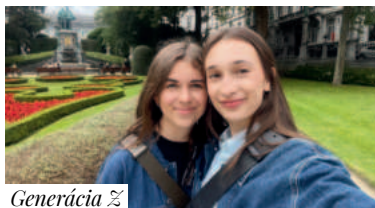
Veľmi známy názov pre ľudí narodených do tejto generácie je „mileniáli“. Je to generácia narodená už do čias modernej digitálnej technológie, ktorá sa počas ich života stále rozvíjala. Ako deti mali už hry na počítačoch, herné konzoly, a je málo pravdepodobné, že ešte zažili černo-biele televízory. Ďalej spoznávali dotykové mobilné telefóny, notebooky, internet, sociálne médiá... To, že zažili tento obrovský technologický pokrok spôsobilo, že väčšina z nich je závislá na mobilných zariadeniach a dokáže byť online 24/7. Kladú veľký dôraz na dobré vzťahy s rodičmi a partnerské vzťahy. Mileniáli majú veľmi dobré vzdelanie, otvorilo sa im totiž veľa možností pre štúdium cudzích jazykov a cestovania do zahraničia. Často majú vysoké nároky na zamestnávateľov, očakávajú zmysluplné projekty a ocenenie, ktoré im zabezpečí pohodlný život. Radi pracujú v tíme. Nemajú problém pracovať nadčas, ale musí sa im to oplatiť. Staršie generácie často považujú generáciu Y za lenivú. Je to však iba preto, že mnohí majú problém nájsť si prácu, ktorá im vyhovuje alebo preto, že uprednostňujú pohodlnejší život a chcú sa vyhnúť príliš aktívnemu a u-náhlenému životu, aký žili ich rodičia.

Generácia Y

Generácia Z (1997 – 2012)

Teraz prichádza rad na nás. Samozrejme, všetci nás považujú za generáciu, ktorá nevie žiť bez internetu. Keby sme nemali mobil ani jeden deň, náš svet by sa zrútil a prišli by sme o zdravé zmyslenie. Posledné roky sa však ukazuje, že aj naša generácia má veľký vplyv na spoločnosť a býva často veľmi podceňovaná. Okrem toho, že nemáme najmenší problém narábať so stále napredujúcimi technológiami, sme napríklad najviac tolerantnou generáciou doposiaľ. Nemáme predsudky voči rôznym rasám, náboženstvám, kultúram či sexualitám. Rozvíjame svoje kritické myslenie, dokážeme riešiť viacero problémov naraz, sme vystavovaní vážnym témam od pomerne mladého veku a sme vedení k tomu, aby sme si vytvárali vlastný názor a vedeli ho aj odôvodniť. Máme široké možnosti vo všetkom, a tak sa učíme správne vybrať, posúdiť kvalitu a nájsť výhody pre nás.

Generácia Z

Veľmi nám záleží na životnom prostredí a zdravom životnom štýle. Riešime mentálne problémy, ktoré boli kedysi ignorované. Rozoberáme globálne problémy a snažíme sa nájsť riešenie pre všetko. Od skorého veku sme vedení k tomu, aby sme veci robili precízne, ale aj za krátky čas. Aj keď prenášame veľa vecí do online verzii a vyzerá to tak, že sme neustále nalenpení na obrazovkách našich mobilných zariadení, sú na nás kladené veľké očakávania. Ak niektoré z nich nedokážeme splniť, neznamená to, že sme neschopnejší ako všetci pred nami.

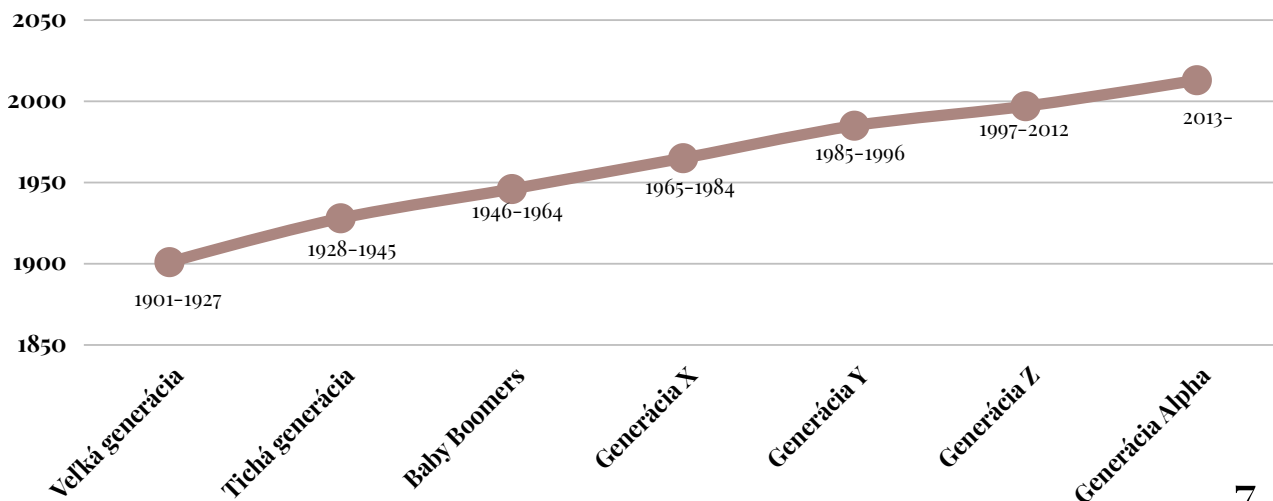
Posledným zaujímavým faktom o našej generácii je, že tvoríme najväčší počet brigádnikov, aký kedy bol. To znamená, že sme dostatočne finančne gramotní a snažíme sa osamostatniť čo najskôr, aby sme neboli finančne závislí od rodičov.

Generácia Alpha (2013 – doteraz)

Najmladšia generácia, deti mileniálov, sa vyznačujú zameraním na rýchly prístup k informáciám, vizuálne myslenie a vysokú technologickú zručnosťou. Veľmi negatívnym vplyvom na deti generácie Alpha je neustály kontakt s digitálnym svetom, a to hlavne z hľadiska duševného zdravia a emocionálnej inteligencie. Taktiež bol u tejto generácie pozorovaný výrazný problém so sústredením. Sú menej odolní voči stresu než staršie generácie a nezažívajú takzvaný „wow efekt“, pretože už videli takmer všetko, a tým činom im pripadá, že je možné naozaj všetko. Veľmi ľahko sa nechajú ovplyvniť trendami zo sociálnych sietí, najmä pri nákupe produktov. Oblubujú interaktívne metódy pri vzdelávaní a začínajú mať vysoké nároky na značky, inštitúcie či ľudí, čo ovplyvní budúcnosť práce. Vyžadujú viac voľného času a venujú sa rôznym aktivitám, ktoré rozvíjajú ich fyzické a duševné schopnosti a zdravie.

Generácia Alpha

Hodnoty v zrkadle času

Autor: Klára Liptáková, II. E
Dizajn: Melisa Mičková, IV. A

Hodnoty sú neoddeliteľnou súčasťou našich životov. Sú naším bohatstvom, ktoré každú generáciu robí výnimočnou a odlišnou. Každodenne konáme na základe našej viery. Snažíme sa zachovať si svoje hodnoty a uvedomiť si ich cennosť. V priebehu času sa však väčšina ľudských zásad zmenila. Hoci sa nie vždy zhodneme, spolu robíme svet lepším.

Duševné zdravie

Jednou z hlavných zmien je postoj k duševnému zdraviu. Ľudia sa už nesústredia len na fyzickú stránku človeka, ale snažia sa zachovať si aj mentálnu pohodu. Až príliš dlho boli prehliadané psychické problémy. Bohužiaľ, je to ešte stále realita. Mnohé problémy sú dôsledkom rýchleho životného tempa a stresu, ktorý denne znášame. Mladí ľudia dnes žijú oveľa rýchlejšie a tým je na nich vyvíjaný oveľa väčší tlak oproti minulosti. Napríklad dnes tínedžeri spia priemerne o 2 až 3 hodiny menej než zvykli, namiesto spánku väčšinou trávajú čas na sociálnych sieťach alebo brigádujú, čo môže viesť k úzkosti.

Avšak v uplynulých rokoch sa začal klást väčší dôraz na riešenie rôznych mentálnych problémov. Evolúcia zdravotníctva v posledných rokoch zasiahla aj oblasť psychológie a psychiatrie. Narastá záujem o štúdium týchto vied, čo prispieva k zvyšovaniu kvality dnešných životov.

Ekológia

Pohľad na našu Zem sa výrazne zmenil a dôraz na ekológiu sa podstatne zvýšil. Dôsledkom klimatických zmien sa snažíme čoraz viac chrániť ohrozené druhy zvierat či rastlín. V obchodoch nájdeme veľký výber bio produktov. Neobsahujú chemikálie, ktoré poškodzujú pôdu. Tiež sa snažíme viac redukovat', triediť a recyklovať odpad. Niektorí dokonca dávajú pokazeným veciam druhú šancu na život. Nie vždy je však možné pokazenú vec zachrániť a vtedy je treba odpad správne vytriediť.

Je veľmi dôležité, aby sme si našu planétu chránili, pretože Zem je len jedna a keď ju zničíme, žiadna druhá šanca nebude.

Vzdelanie

Vzdelanie nie je v dnešnej dobe len privilegium, ale už aj povinnosť. Kedysi to však bolo inak. V minulosti bolo vzdelanie dostupné iba šľachte, dnes je povinná desaťročná školská dochádzka. Vzdelanie je u nás bezplatné, no veľa študentov uprednostňuje lepšie a širšie možnosti vzdelávania v zahraničí.

Napriek tomu je škola v niektorých krajinách stále len luxusom. Naopak, v iných krajinách sa školy čoraz viac digitalizujú. Technologická gramotnosť sa stáva neodlučiteľnou časťou našich životov. Väčšina mladých ľudí by dnes bez mobilu neprežila ani jeden deň. Na druhej strane mnohí naši starí rodičia nevedia ovládať moderné technológie.

Vzdelanie v dnešnej dobe

Vzdelanie v minulosti

Jazyk

Rovnako ako pri mobiloch, mnohí starí rodičia prestali rozumiť slovníku vlastných vnúčat. Začali sme používať oveľa viac cudzích slov a zabúdame slovenské výrazy. Keďže starší ľudia väčšinou angličtinu neovládajú, dochádza k nedorozumeniam.

Trávenie času online tiež veľmi nepomáha. Deti prestávajú rozumiť zastaraným, málo používaným či pomaly zanikajúcim slovám. Jazyk je jednou z najdôležitejších častí komunikácie, no je možné, že si s odstupom času staršie generácie s tými najmladšími nebudú vôbec rozumiť?

Práca a kariéra

Dlhé storočia boli ženy len „gazdiné“ v domácnosti. Starali sa o rodinu a dom a ak mali prácu, boli najmä upratovačky, predavačky alebo sa starali o ľudí napríklad v zdravotníctve a školstve. Muži naopak dominovali v technických povolaniach a tiež budovali kariéru na vyšších pozíciách.

Dnes sa ženy uplatňujú už aj v odvetviach techniky či informatiky, zastávajú aj vyššie pozície. Majú oveľa lepšie možnosti, no stále mnoho žien bojuje s predsudkami. Úsilie o rovnosť trvá už dlhé roky. Snažíme sa dosiahnuť rovnaké platy a hodnotenie žien a mužov na rovnakých pozíciách. Podmienky ešte stále nie sú vyrovnané, ale každým dňom sme bližšie k dosiahnutiu rovnosti.

Ženy v minulosti

Ženy v dnešnej dobe

Rodina

Napriek nesmiernej rozdielnosti generácií, niektoré princípy zostali rovnako žiadané. Napríklad láska a priateľstvo, sú dodnes považované za rovnako dôležité. Každý z nás túži po niekom, komu môžeme úplne a bez váhania veriť. Ideál manželstva sa však celkom zmenil. Na rozdiel od starších generácií, pre ktoré bolo manželstvo predovšetkým záväzkom a veľmi dôležitou životnou hodnotou, dnes je kľúčová aj sloboda v rámci takéhoto záväzku.

Pre staršie generácie bola dôležitá hlavne viera a dbali na náboženstvo. Tiež bolo jasné aj rozdelenie úloh a autorita. Dnes sú úlohy v rodinách väčšinou rovnocenné. Deti majú dnes možnosť viac vyjadrovať svoje názory, keďže rodičia dnes preferujú citlivé rodičovstvo. Ale bez ohľadu na čas je v rodine dôležitá láska, pocit bezpečia, ochrany a podpory.

Cesta štýlu: Premeny módy naprieč časom

Autor: Alexandra Florianová, IV. A

Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Foto: Pinterest

Šaty robia človeka. Toto príslovie platí dodnes a pripomína nám, že oblečenie je viac než len praktická potreba. Je to spôsob, akým sa prezentujeme svetu, odrážame dobu, v ktorej žijeme, a niekedy aj vlastnú osobnosť. Stačí sa pozrieť do histórie, aby sme videli, že móda vždy mala svoj vlastný jazyk.

Už starovekí Egypťania vedeli, že oblečenie dokáže hovoriť za človeka. Bohatí nosili zdobené plátenné tuniky, šperky, amulety, a ženy si dokonca zvyrazňovali oči čiernym kajalom, ktorý poznáme aj dnes. Gréci sa obliekali do chitónov a himationov – vlastne do obrovských kusov látky, ktoré si omotali okolo tela a zopli ihlicou. V Ríme zas tóga dokázala prezradiť, kto patrí medzi mocných – čím luxusnejší materiál, tým vyššie postavenie.

Keď sa oblečenie zmenilo na divadlo

V stredoveku sa móda stala takmer divadelnou hrou. Ženy nosili ťažké vrstvy šiat a vysoké špicaté pokrývky hlavy, ktoré symbolizovali postavenie a bohatstvo. Muži nosili parochne a púder na vlasy, aby pôsobili elegantne a imponovali. Odevy boli často zdobené brošňami, páskami či rukavicami a farby naznačovali spoločenskú úroveň – tmavé a sýte odtiene patrili len bohatým. Móda tak nebola len o kráse, ale aj o komunikácii a prestíži, preto sa často prirovnáva k divadlu, kde každý kus látky mal svoj význam.

Zväzujúci luxus, extravagancia a pastel

Renesancia priniesla módu, ktorá zdôrazňovala postavu a spoločenské postavenie. Ženy nosili korzety, ktoré ťahovali tak silno, že im často sťažovali pohyb a niekedy spôsobili odpadnutie. Objavovali sa bohaté rukávy, zdobené šaty a klobúky s perami, ktoré dopĺňali ich elegantný vzhľad. Muži nosili krátke kabátičky viazané v pase a klobúky s pierkami, čím vyjadrovali svoj spoločenský status a vkus. Baroko posunulo módu ešte ďalej – extravagantné krinolíny, krajky, parochne a objemné sukne vytvárali skutočné umelecké dielo. Šaty často zaberali toľko miesta, že sa ženy ťažko pohybovali a ledva prechádzali.

V tejto dobe sa móda stala symbolom bohatstva a moci – čím viac látky, ozdôb a objemu, tým vyššia prestíž. Každý detail, od výšiviek po šperky, rozprával príbeh o postavení nositeľky a jej vkuse.

Rokoko prinieslo pastelové farby, široké sukne a bohaté zdobenie, ktoré sa stali symbolom prestíže. Dámy nosili sukne na „paniers“ a klobúky s ozdobami, zatiaľ čo po Francúzskej revolúcii nastúpil empírický štýl – šaty s vysokým pásom, jednoduchšie a pohodlnejšie, ktoré umožňovali voľnejší pohyb.

V nasledujúcom období 19. storočia sa móda postupne prispôbovala praktickosti. Romantizmus priniesol balónové rukávy a úzke korzety.

Neskôr prišli obručovce, sukne, krinolíny a turnýry – sukne vyčnievajúce zozadu, ale aj prvé pohodlnejšie kúsky, ktoré umožňovali voľnejší pohyb. Móda týchto storočí komunikovala postavenie, bohatstvo a vkus, pričom sa stala aj formou umenia a sebarepresentácie.

Úzke siluety a klobúky plné šarmu

Na začiatku 20. storočia vládla secesia – úzke šaty, elegantné detaily a klobúky, ktoré dopĺňali sofistikovaný vzhľad. Odevy boli symbolom vkusu a spoločenského postavenia a každý doplnok, od rukavičiek po topánky, mal svoj význam.

V 20. rokoch prišli „flappers“ – krátke šaty, rovný strih a perlové náhrdelníky. Mini sukne, ostrihané vlasy a charleston tance symbolizovali ženskú slobodu, odvahu a túžbu po vyjadrení vlastnej individuality. Móda sa stala prostriedkom komunikácie – ukazovala, že ženy sa dokážu presadiť nielen v spoločnosti, ale aj v štýle.

V 30. a 40. rokoch priniesla móda jednoduchosť a praktickosť. Vojnové obmedzenia znížili množstvo látok, takže šaty boli menej zdobené, ale stále elegantné. Muži aj ženy kládli dôraz na funkčnosť, no každý outfit stále vypovedal o vkuse a spoločenskom postavení.

Široké sukne a návrat luxusu

Po vojne sa móda vrátila k extravagancii – Dior predstavil „New Look“ so širokými sukňami, zvýrazneným pásom a ženskými tvarmi. Oblečenie bolo nielen o kráse, ale aj o vyjadrení elegancie, vkusu a spoločenského statusu. Každý detail – rukavice, klobúky, topánky – dopĺňal celkový dojem a robil z módy formu umenia.

V 60. rokoch sa mladí vzbúрили proti pravidlám. Míni sukne šokovali staršiu generáciu, geometrické vzory pôsobili moderne a hippies nosili zvonové nohavice, kvety vo vlasoch a pestrofarebné košeľe. Dokonca aj prístátie na Mesiaci ovplyvnilo módu – objavili sa futuristické „vesmírne“ strihy. Hudobníci ako Beatles či Janis Joplin ukázali, že móda môže byť vyjadrením postoja a slobody.

Čím výraznejšie, tým lepšie

V 80. rokoch sa móda zbláznila. Čím väčšie, tým lepšie – účesy, ramenné vypchávkyy, šperky aj farby. Neonové legíny, trblietavé tričká, športový štýl a hudobné hviezdy ako Madonna či Michael Jackson udávali trend. Každý outfit bol ako výkrik: „Tu som!“ Naši rodičia by o tom vedeli rozprávať.

Potom prišli 90. roky a s nimi úplný obrat – minimalizmus a pohodlie. Grunge, ktorý priniesla kapela Nirvana, znamenal roztrhané rifle, flanelové košeľe a tenisky. Popri tom sa nosili aj jednoduché biele tričká, rifľové bundy či mikiny. Móda sa stala dostupná pre všetkých a niektoré kúsky z 90. rokov by ste našli v obchodoch aj dnes.

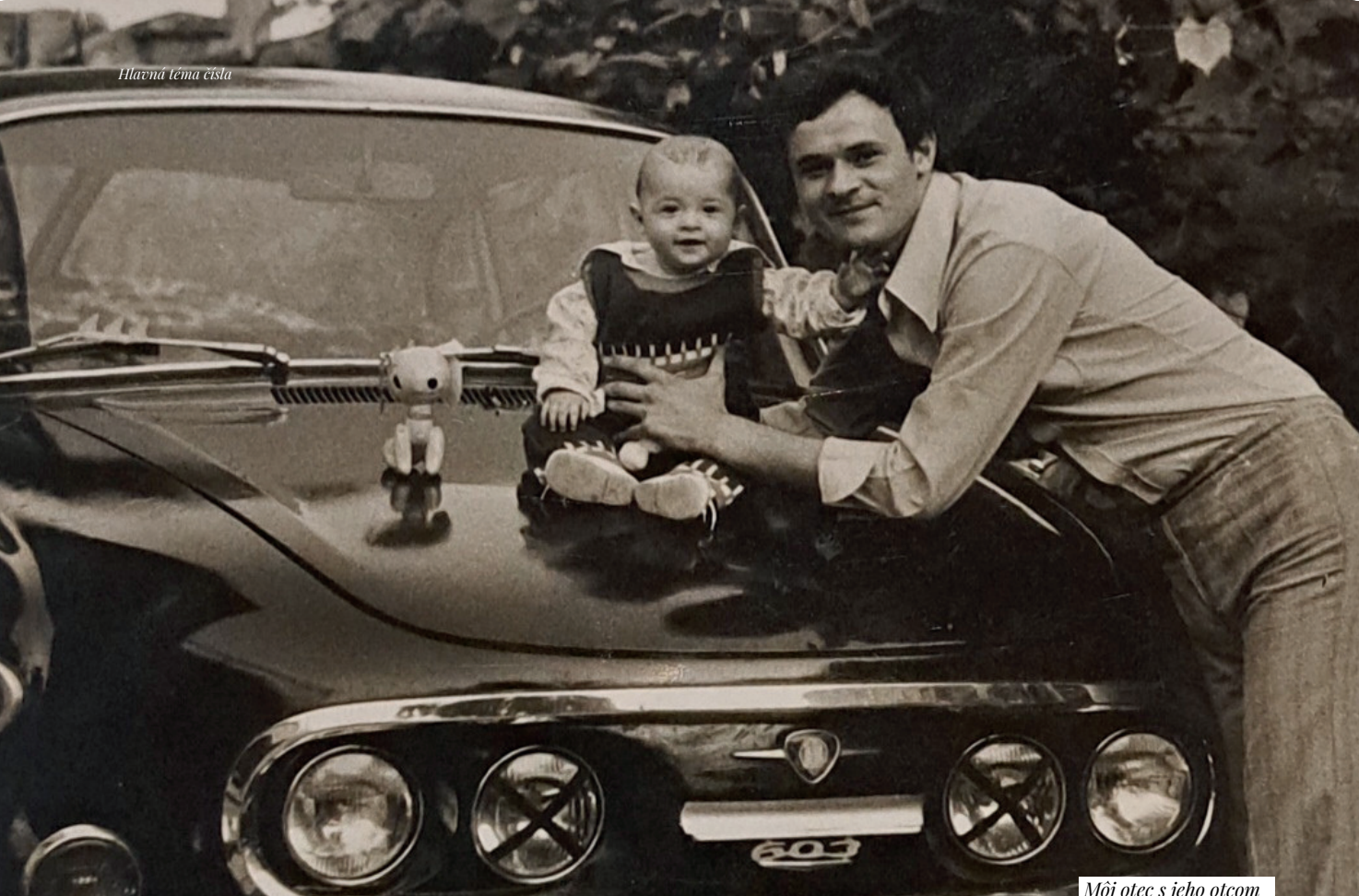
Móda bez hraníc

Dnešná móda 21. storočia je mix všetkého, čo tu už bolo. Nájdeť tu elegantné šaty, streetwear, vintage kúsky, minimalizmus aj luxusné značky. Mladí kombinujú drahé kabelky s teniskami alebo si k športovým teplákom dajú elegantný kabát. Trendy sa menia rýchlejšie než kedykoľvek predtým – stačí pár kliknutí na Instagrame či Tik-Toku a nový štýl obletí svet.

Zároveň sa čoraz viac hovorí o udržateľnosti. Odev už nie je len o vzhľade, ale aj o zodpovednosti – ľudia vyhľadávajú ekologické materiály, secondhandy a recyklované oblečenie. A čo je najzábavnejšie? Stále sa vracia niečo z minulosti – veď kolkokrát sa už do obchodov vrátili zvonové nohavice alebo „mamin“ sveter z 80. rokov?

Hoci nie každého zaujíma móda, oblečenie ovplyvňuje každého z nás. Pretože šaty robia človeka – či už v starovekom Egypte, v osemdesiatych rokoch, alebo dnes na chodbe našej školy. A kto vie – možno sa aj naše mikiny a tenisky jedného dňa objavia v módnych časopisoch ako retro hity... alebo skončia ako vtipná kapitola módnych dejín.

Môj otec s jeho otcom

Od koča bez koní až po lietajúce sny

Autor a dizajn:
Melánia Bialoňová II. A

Autá prešli za necelých 150 rokov neuveriteľnou cestou. Každý motor, každý vynález a každá generácia posúvali hranice toho, čo znamená sloboda pohybu. A kto vie – možno o pár rokov už nebudeme jazdiť po cestách, ale lietať ponad ne.

Tri kolesá a žiadne dvere

Keď v roku 1876 Nikolaus Otto skonštruoval prvý praktický spaľovací motor jeho štvortaktný princíp sa stal základom moderných motorov. Karl Benz následne motor zdokonalil a použil ho v prvom automobile v roku 1885. Ten sa ani trochu nepodobal na dnešné autá. Jediné spoločné veci, ktoré niesli bol motor a tri kolesá.

Štvorkolesové vozidlá sme mohli vidieť až od roku 1891. Vzor tohto vozidla mal jednoduchú konštrukciu z dreva a kovu, vyvýšenú sedačku s čalúnením, operadlá a dvojicu pák, ktoré ovládali smer a rýchlosť vozidla. Maximálne dosiahnuteľnú rýchlosť malo 13km/h a jeho motor so zdvihovým objemom 958cm³ mal výkon len 0,8 konskej sily.

Nové využitie dieselového motora

Hoci si dnes dieselový motor automaticky spájame s automobilmi, za života Rudolfa Diesela to tak vôbec nebolo. Jeho spaľovacie motory dosahovali úspechy najmä v priemyselných prevádzkach, na lodiach a v železničnej doprave. Keď sa však snažili v Mníchove vyrobiť štvorvalcový motor pre automobily, nebol úspešný. Za kľúčový moment Dieselovej kariéry sa považuje 28. február 1892, keď mu berlínsky patentový úrad zaregistroval patent na spaľovací motor. Od patentu k praktickému použitiu to bola ešte dlhá cesta. Až takmer o päť rokov neskôr v decembri 1896 vznikol klasický štvortaktný dieselový motor so sacím a vy-

fukovacím ventilom, ktorý vynikal účinnosťou i jednoduchým štartovaním. Až takmer štvrtstoročie po smrti Rudolfa Diesela (v roku 1936) dostal prvý osobný automobil pod kapotu dieselový motor. Bol to Mercedes Benz 260D. Rok čo rok Mercedes ako značka písal históriu nafty v osobných automobiloch.

Stačí kábel a batéria – ale telefón to nie je

S elektickými autami sme už dlhšie mohli byť oboznámení, ale vedeli ste, že ich minulosť sa tiahne až do 19. storočia, keď vynálezcovia ako Ányos Jedlik či Robert Anderson stavali vozidlá poháňané jednoduchými batériami? Na prelome 19. a 20. storočia boli veľmi populárne – tvorili dokonca

tretinu áut v USA, pretože boli tiché a ľahko ovládateľné. Ich ústup prišiel s nástupom lacného Fordu Model T.

Do výroby sa vo veľkom vrátili až v 21. storočí vďaka lítium-iónovým batériám a firmám ako Tesla. Výhody tohto vozidla je určite tichá prevádzka, ekológia voči prírode, domáce nabíjanie a nižšie náklady sú nám určite jasné. Všetky plus má svoje mínus. Nie každá rodina si dokáže zaobstarať takéto vozidlo. Problémom je taktiež nabíjanie, ktoré jednoducho trvá dlhšie ako tankovanie na čerpacej stanici. A nie každý má možnosť používať iba domácu nabíjačku (wallbox), čo je rýchlejšie riešenie ako trávenie času na čerpacej stanici.

To nás privádza k ďalšej nevýhode elektromobilov, ktorou je (zatiaľ) nedostatočná infraštruktúra. V prítomnosti tieto nedostatky a problémy zatiaľ ostávajú v budúcnosti je možné ich napraviť.

Komfort ako v autobuse

Budúcnosť dopravy už nie je len sci-fi. Viete si predstaviť, vyložiť si nohy a pospať si na zadnom sedadle alebo byť na mobile a celkovo sa nemusieť sústrediť na svoje okolie? To vám dokáže umožniť autonómne auto na ú-

rovni 5, v našom jazyku samo šoférujúce. Celkovo je 5 úrovni, kde pri nule vám musíte plne dávať pozor a auto vás maximálne tak varuje pred nástrahou.

Všetci očakávame, že vozidlá budú čoraz bezpečnejšie. Keď autá od značiek Tesla a Waymo boli súčasťou autonehody nám to pripomína, že akokoľvek sa budeme snažiť predísť autonehodám nikdy to nebude možné ak zdieľajú cestu s normálnymi šoférmi.

Prvé myšlienky o autonómnych autách siahali už do 20. rokov 20. storočia, keď sa na výstavách v USA ukazovali diaľkovo riadené vozidlá. V 50. rokoch vznikli vízie „smart ciest“, kde by autá riadili zabudované vodiace drôty. Skutočný vývoj však začal až v 80. rokoch – univerzity v USA a Nemecku skúšali vozidlá so senzormi a kamerami, čo položilo základy dnešným autonómnym autám.

Prvé auto

Lietanie bez leteniek

Myšlienka lietajúcich áut fascinuje ľudí už desaťročia. Často sme to mohli vidieť v rôznych filmoch či knihách no v posledných rokoch sa začína čoraz viac špekulovať o tom, že táto vízia by sa mohla stať realitou skôr, než si myslíme. Niektoré spoločnosti nám už stihli predstaviť svoje prototypy (ako napríklad spoločnosť AeroMobil, Klein Vision zo Slovenska a Lilium), ktoré dokážu kombinovať jazdu po ceste skrátkym vzletom a letom. Všetky najčastejšie ide len o malé stroje pripomínajúce mix auta a dronu.

Samozrejme tu vznikajú mnohé otázky. Budú plne autonómne alebo bude treba pilotov s licenciami? Ako sa zabezpečiť bezpečnosť vo vzdušnom priestore ak ich tam bude stovky či tisíce? Rovnako bude potrebné vyriešiť aj otázku cien, infraštruktúry a regulácií. Aj keď je dnes lietajúce auto skôr raritou než bežnou realitou, odborníci sa však zhodujú, že prvé praktické využitie už nie je vzdialené. To, čo sa kedysi zdalo ako čistá fantázia, môže byť čoskoro súčasťou nášho každodenného života.

Ja s mojím otcom

Od pšenice až po fast food: ideme správnym smerom?

Autor: Marika Kurucová, II. A
Dizajn: Greta Lombardo, IV. A
Foto: Archív

Tak ako bez vzduchu neprežijeme tri minúty a bez vody tri dni, ani bez potravy by sme nevydržali. Ich výroba je témou, s ktorou sa každodenne stretávame. Nie vždy však bola výroba rovnaká. V priebehu generácií sa vďaka meniacim sa životným podmienkam, globalizácii, rozvoju technológií a iným faktorom výrazne menila. Menil sa aj spôsob, akým získavame a pripravujeme potraviny.

Polnohospodárstvo a domáca výroba

V minulosti sa ľudia riadili mottom: „Čo si vypestuješ, to si aj zješ“. Z časti to bolo aj kvôli tomu, že nemali na výber. Polnohospodárstvo a chov zvierat boli ich jediný spôsob obživy. Vodu získavali z riek a potokov. Ich život bol závislý od ročných období, a preto sa museli naučiť potraviny uchovávať aj počas tuhých zim, ako napríklad sušením a zaváraním. Samozrejme, aj počasie tu hralo veľmi dôležitú úlohu. Čoskoro sa naučili rozoznávať vhodné podmienky a čas pre jednotlivé plodiny. Ak sa náhodou stalo, že počasie v tom roku prišlo s nečakanou a nepríjemnou zmenou, väčšinou to znamenalo hlad do ďalšej sezóny. Keďže nebolo úrody ani potraviny sa nemohli spracovať. Každodenné varenie jednoduchých jedál, vypekanie buchiet a koláčov bolo taktiež ohrozené a v takýchto časoch tiež veľmi zriedkavé. Ale aj v ťažkých časoch sa ľudia vedeli rozdeliť. Ak sa však úroda nadmerne vydarila, bolo dost aj na predaj na trhu. Väčšinou to však bola výmena tovaru za tovar. Každým storočím sa ľudia zdokonaľovali či už v spôsobe pestovania, uchovávaní potravín alebo dokonca ich spracovávaní. Jedlo v tých časoch nebolo veľmi rozmanité, ale na obživu to stačilo.

Priemyselná revolúcia (18. a 19. storočie)

S príchodom priemyselnej revolúcie sa začala meniť aj výroba, distribúcia a spracovanie potravín. Jedlá boli stále jednoduché a skôr otázkou prežitia ako

chuti. Kvôli narastajúcim pracovným ponukám nezostávalo veľa času na varenie, a tak na svetlo sveta vyšla nová forma občerstvenia, ktorá sa do súčasnosti vyvinula ako „fast foody“. Keďže voda v mestách bývala často znečistená, ľudia pili väčšinou pivo alebo cider. Neskôr sa začal rozširovať dokonca i čaj. Aj spôsob spracovania a uchovávaní potravín sa začal vyvíjať. Objavili sa prvé konzervy a výroba jedla sa presúvala do tovární. Hromadná výroba z jednoduchých a najlacnejších potravín bola riešenie pre užitie narastajúceho množstva ľudí, najmä v mestách. Dokonca aj distribúcia potravín sa zlepšila, hlavne vďaka parným strojom. Aj keď na dedinách bolo menšie množstvo ľudí, aj poľnohospodárstvo prešlo mechanizáciou. Hoci všetko vyzeralo sľubne a ako nový začiatok zlepšovania, nebolo to úplne tak. Potrava bola síce dostatočná na zasýtenie, no na poriadnu výživu to nestačilo, čo viedlo k objavovaniu mnohých chorôb. Nedostatok železa či vitamínov bol len jedným z mnohých problémov. Ani hygiena nebola na vysokej úrovni. Napriek všetkému priemyselná revolúcia priniesla základy jedla, tak ako ho poznáme dnes.

20. storočie

V 20. storočí prešlo jedlo a potraviny najväčšími zmenami. Dokonca ani ich preprava nezaostávala. Vznik chladničenských vozidiel a skladov umožnil prepravu potravín na väčšie vzdialenosti, čo viedlo ku globalizácii potravinového trhu. Mnohé potraviny začali byť dostupné aj v zime. Hotové a instantné jedlá sa začali konzumovať v čoraz väčšom množstve. Na trhu sa tiež začali objavovať rôzne druhy sladkostí a iných pochutiniek. Varenie doma už bolo veľmi zriedkavé, čo viedlo k začiatkom nezdravého spôsobu života, spojeného s obezitou. V 20. storočí sa začali objavovať kampane za zdravšiu výživu. Veľa ľudí tiež upustilo od poľnohospodárstva, keďže vypestované potraviny boli čoraz ľahšie zohnateľné v obchodoch, vďaka hnojivám a novým strojom.

21. storočie (súčasnosť)

Ani 21. storočie nezaostávalo a prinieslo nám mnoho zmien. Už to nebolo len o chuti, ale zohľadňovalo sa aj zdravie, životné prostredie a etika na obaloch. Začína sa rozmáhať téma zdravej výživy, ku ktorej patrili aj nové produkty, ktoré niesli názov bio či organické potraviny. Objavili sa aj prvé náznamy vegetariánstva a vegánstva, aj keď najväčšiu popularitu získali až keď najväčšiu popularitu získali až keď neskôr. Veľkým problémom začala byť ekologická stopa zvierat a jedným z riešení boli prvé alternatívy mäsa pochádzajúce z rastlín. Mnoho ľudí sa opäť začína vracieť k lokálnym dodávateľom namiesto dovážaných potravín. Najväčšie prekvapenie ale priniesli prvé pokusy o laboratórne mäso či jedlo vytlačené pomocou 3D tlačiarne. Objednávanie jedla cez mobilné aplikácie tiež zožalo veľkú slávu. Ďalší nový trend v tomto storočí je tiež takzvaný „zero waste“ – ide o čo najmenšie plytvanie jedla. Jedlo v 21. storočí je čoraz viac prepojené s vedou.

Na záver môžeme len povedať, že potraviny boli s výnimkami v každej dobe iné a časom sa budú ešte ďalej meniť. Otázka na zamyslenie je, s akými novými vynálezmi a produktami tento svet do budúcnosti príde.

Beh na dlhé trate : férovo alebo vôbec?

Autor: Marika Kurucová, II. A

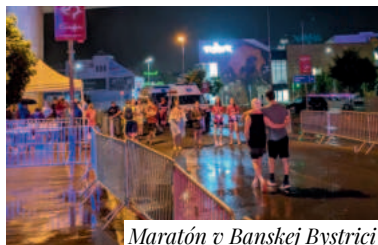
Dizajn: Greta Lombardo, IV. A

Foto: Andreas Hriešik, IV. A

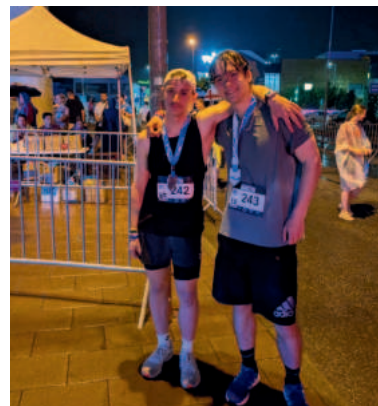
Maratón je v dnešnej dobe veľmi známym, ale aj náročným športom. Čoraz viac ľudí sa však na tento závod prihlasuje, čo mu stále pridáva na popularite. Lenže ako je to s ním naozaj? Dokonca aj takýto obyčajný šport má bohatú a zaujímavú históriu.

Cielová rovinka

Maratón v Banskej Bystrici

Žiak OA na Maratón v Banskej Bystrici

sa inak nazývajú aj „World Marathon Majors“, patria európske maratóny v Londýne, v Berlíne a americký Bostonský maratón, ktorý sa považuje za najstarší každoročný maratón na svete. Záujem o tieto preteky je obrovský a výrazne prevyšuje kapacity.

Historické korene

Jeho počiatky siahajú až do antického Grécka, kde sa viaže k legende o gréckom vojakovi Feidippidovi. Údajne po víťazstve Grékov nad Peržanmi v bitke pri Maratóně bežal, z už spomínaného Maratónu, do Atén, čo je približne 40 kilometrov. Nanešťastie, po odovzdaní správy o víťazstve padol mŕtvy od vyčerpania. Podľa historikov je pravdepodobnejšie, že bežal po trase z Atén do Sparty, ktorá je asi o 200 kilometrov dlhšia. Aj napriek tomu sa ikonická dĺžka 40 kilometrov stala inšpiráciou pre moderný maratón.

Začiatky moderného maratónu

Prvýkrát sa maratón bežal na 1. novodobých olympijských hrách v Aténach v roku 1896. Bežalo sa z Maratónu do Atén a víťazom sa stal Spyridon Louis. V roku 1908 sa na olympiáde v Londýne ustanovila vzdialenosť na 42,195 km, aby sa štartovalo pri Windsorskom zámku a končilo pri kráľovských lôžach. Táto vzdialenosť sa používa dodnes.

Vývoj v 20. a 21. storočí

Najväčší rozmach zaznamenal maratón práve v 70. a 80. rokoch 20. storočia. Tieto roky sú významné aj vďaka vzniku mestských maratónov. Po celom svete sa beží viac než 500 maratónov. Medzi tie najvýznamnejšie, ktoré

Ženy v behu

Ženy boli v tejto oblasti, rovnako ako v mnohých ďalších, považované za krehké stvorenia, ktorým sa beh na takúto dĺžku jednoducho nehodí. Platilo to tak aj na prelome 19. a 20. storočia. Napriek tomu sa nevzdávali a chceli bežať spoločne s mužmi. Táto možnosť im bola rázne zatrhnutá, a tak sa rozhodli usporiadať si vlastný maratón deň pred hlavným. Prvou ženou, ktorá odbehla celý maratón bola Grékyňa Melpomena Louanidová. Časom pribúdalo čoraz viac bežkýň a neskôr začali dokonca behávať spolu s mužmi.

Rekordy

Dnešní profesionálni bežci dosahujú čoraz lepšie výkony, hlavne vďaka moderným vybaveniam, špeciálnym tréningom, výžive a mnohému ďalšiemu. Špeciálne bežecké topánky tiež zmenili pravidlá hry. Napriek všetkému sú dnešné rekordy takéto:

- **Muži:** Kelvin Kiptum z Keni – 2:00:35 (Chicago, 2023)
 - **Ženy:** Tigist Assefa z Etiópie – 2:11:53 (Berlín, 2023)
- V neoficiálnych podmienkach bola prekonaná 2-hodinová hranica:
- Eliud Kipchoge – 1:59:40 (2019)

Doping v hlavnej úlohe

Ani maratón, rovnako ako žiaden iný šport, sa nevyhol doping. Mnoho bež-

cov, hlavne z Ruska, Etiópie či Kene, bolo vylúčených kvôli pozitívnemu testu na zakázané látky na zlepšenie výkonu. Vďaka jednej z medzinárodných organizácií, ako napríklad WADA, ktoré pravidelne testujú športovcov, sa v súťažiach dá aspoň čiastočne udržiavať fair-play. Nanešťastie, vyhralo aj mnoho bežcov, u ktorých sa neskôr zistila prítomnosť doping. V takýchto prípadoch im bol titul automaticky odobratý. Patria k nim napríklad Rita Jeptoo, Martin Lel alebo Elijah Kemboi.

Maratóny na Slovensku

Ani Slovensko nezaostáva v organizovaní maratónov. Môžeme sa pochváliť najstarším maratónom v Európe a druhým najstarším na svete – Medzinárodný maratón mieru v Košiciach. Prvý ročník, v ktorom vyhral Karol Halla, sa uskutočnil už v roku 1924 a dodnes sa v ňom každoročne beháva. Je to medzinárodná udalosť, ktorej sa zúčastňuje tisíce bežcov.

Organizuje sa tu taktiež čoraz viac známych mestských a regionálnych behov, napríklad v Bratislave, Nitre či v Žiline.

Maratón každoročne láka stále viac neprofesionálnych bežcov, ktorí bežia buď pre radosť, kvôli splneniu svojho cieľa alebo pre zdravie. Je to šport takmer pre každého, a aj my si môžeme obut bežecké topánky a vyraziť. Veď ako sa hovorí: „Cieľom maratónu nie je dobehnúť ako prvý, ale dobehnúť vôbec.“

Desaťkrát viac

Autor: Sofia Rybanská, II. E
Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Pri rodinných stretnutiach v dnešnej dobe sa schádza viac generácií a nastáva medzi nimi rozdiel, čo môže spôsobiť napríklad odlišné názory alebo správanie. S pomocou mojej babky Evky a môjho bratranca Daniela som mohla porovnať rozdiely medzi dnešným detstvom a detstvom pred viac ako siedmimi desiatkami rokov.

Meno: Daniel
Vek: 7
Bydlisko: Púchov

Daniel, 7 rokov

Ako tráviš svoj voľný čas?

Najviac sa hrávam s Legom, ale aj s telefónom. Chodievam sa prechádzať s mamou alebo s bratom Filipom.

Aký film alebo rozprávku máš najradšej?

Môj najobľúbenejší film je Transformers a z rozprávok mám najradšej Tlapkovú patrolu.

Máš nejakého hrdinu?

Na 100% Optimus Prime z Transformerov.

Aké hry hrávaš s kamarátmi najradšej?

Rád hrávam floorball, pretože chodievam na taký krúžok, alebo ešte naháňacku.

Čo najčastejšie jedávaš?

Najradšej mám dukátové buchtičky. Najlepšie jedlo za mňa.

Aké máte doma auto?

Máme tri autá. Škoda Fabia, Škoda Octavia a nejaký Ford, to už neviem aký.

Keď potrebuješ zistiť nejakú informáciu ako ju zistíš?

Vygooglim si to, alebo sa opýtam tata, on je taký múdry.

Máš obľúbené oblečenie?

Jedno moje tričko, ktoré je čierne a je na ňom orol so smrťhlavou a ďalšie trička so smrťhlavou. Mám ešte asi štyri.

Ako prebiehajú tvoje hodiny v škole na vyučovaní? Aký máš systém štúdia?

Dobre prebiehajú, ale 45 minút sa mi zdá veľa. Najlepšie sú prestávky.

Máš obľúbený predmet na škole?

Mám rád telesnú, tam je to ako keď som s kamošmi. Beháme, hráme sa... no je to super.

Čím by si chcel byť v budúcnosti?

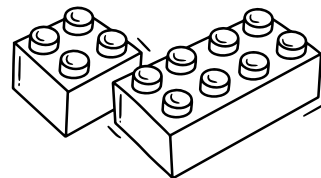
Chcel by som byť policajt. Dúfam, že ním aj budem.

Čo by si odkázal tvojmu budúcu ja?

Aby chodil do práce a zarabal peniaze.

Čo ti vie urobiť najväčšiu radosť?

Najviac asi Lego, keď mi kúpia rodičia. Hneď je aj postavené, ale niekedy mi musí pomôcť brat, lebo je to niekedy tak mäťúce, že neviem, kde som skončil. Tiež ma baví hrať sa na mobile rôzne hry, ale to mi väčšinou rodičia nedovolia. Mama by chcela, aby som čítal knihy, ale to ma moc nebaví.

rokov a skúseností

Meno: Eva

Vek: 75

Bydlisko: Dubnica nad Váhom

Ako si trávila svoj voľný čas, keď si bola dieťa?

Najviac času som určite trávila na ulici s mojimi kamarátmi. Spomínam si, ako sme najčastejšie hrávali vybíjanú alebo skákali cez švihadlo. Bývali sme pri takom malom kopci, takže sme sa chodievali hrať aj tam, keď sme mali desať rokov.

Aký bol tvoj obľúbený film alebo rozprávka?

Televízory ešte v tej dobe neboli, takže jediné rozprávky, na ktoré si pamätám, sme počúvali s bratmi cez rádio. Mala som ich veľmi veľa rada, ale na názov si určite nespomeniem.

Mala si nejakého hrdinu?

Hrdinovia moc v tej dobe neboli, ale je jedna jediná odpoveď, a to je určite môj tatino. Najväčší hrdina bol práve on.

Aké hry si hrávala najradšej s kamarátmi?

Vybíjaná bola moja srdcovka, alebo aj škôlka - štvorčeky s číslami na zemi nakreslené kriedou.

Čo si najčastejšie jedávala v detstve?

Proste čo moja mama navarila. Možno krupicová kaša, parené buchty alebo palacinky.

Mali ste doma auto, keď si mala?

Ako ste sa prepravovali, keď ste niekam cestovali?

Auto sme nemali. Nebolo ich tak veľa ako dnes. Jedno auto prešlo po hlavnej ulici raz za týždeň. Najviac som chodila peši alebo na bicykli. Pamätám si, ako babka kúpila prvý bicykel, keď som mala 7 rokov, a naučila som sa na ňom jazdiť. Problém bol, že v tých časoch sa ešte nevyrábali detské bicykle, tak namiesto toho, aby som normálne sedela na sedačke som stála na tých pedáloch.

Keď si potrebovala zistiť informáciu ako si ju zistila?

Nebol Google alebo podobné veci, tak som sa pýtala mami, tata alebo ešte v rádiu, keď hovorili niečo zaujímavé.

Mala si v mladosti nejaké obľúbené oblečenie?

Tepláky boli moja vec. Ani na krok by som nešla bez mojich teplákov. A moje trampky by som nedokázala nemať na sebe.

Ako prebiehali tvoje hodiny v škole na vyučovaní? Aký si mala systém štúdia?

Systém štúdia bol: prísť domov po škole, hodiť do izby tašku a ísť chytať zajace na poli a pomáhať s niečím okolo domu. Moja mama si našla prácu, takže nemala toľko času robiť na poli. V škole to prebiehalo v podstate ako

Eva, 75 rokov

v dnešnej dobe. Jedna hodina trvala 45 minút a chodili sme do školy na ôsmu. Dovážali nám desiaty, také veľké žemle a stáli asi korunu dvadsať.

Mala si obľúbený predmet, keď si chodila do školy?

Tak za mňa určite telesná. Pre nás to boli skôr hry, napríklad skákali sme cez švihadlo, alebo sme hrávali vybí- Janú. Za mňa sa to dnes berie strašne vážne, tá telesná. Biológia bola ešte super vo vyšších ročníkoch.

Čím si chcela byť v budúcnosti a čím si sa nakoniec stala?

Chcela som ísť v Liptovskom Hrádku na spojárske učilište, ale toľko peňazí sme nemali, takže som zostala tu v Dubnici na strojárskom učilišti takže ZTS.

Čo by si odkázala svojej 7-ročnej ty?

Sedemročnej ja by som odkázala, aby som aby sa venovala viac jazykom, aby sa vedela dorozumieť v budúcnosti. Dnes je iná doba a 7-ročné deti sa majú oveľa lepšie ako sme sa mali my, ale detstvo sme si určite užili viacej.

Čo ti vedelo spraviť najväčšiu radosť?

Že sme mali kde bývať a boli sme všetci zdraví a boli sme spolu.

Ako sa majú naši, a ako iní dôchodcovia

Autor: Timea Kubínová, III. A

Dizajn: Melánia Bialoňová, II. A

Podme si priblížiť, ako väčšina starých generácií trávi ich dôchodkový život. Niektorí si ho veľmi užívajú a nachádzajú zmysel života v každom dni. Niektorí s tým majú problém. Nezabúdajme na tých, ktorí, bohužiaľ, často nemajú inú možnosť ako zostať odkázaní na našu pomoc. Počas toho ako sme my neustále zaneprázdnení, oni čakajú, kedy konečne niekto za nimi príde. Dá sa tento osud zmeniť?

Dôchodci v Japonsku

Vekové rozpätia

Kým u nás na Slovensku máme momentálne stanovený dôchodkový vek 64 rokov pre ženy aj mužov, v našich susedných krajinách sa na dôchodok môžu vydať až o rok neskôr. Iba v Rakúsku a Poľsku majú ženy výhodu a môžu odísť do penzie už od 60 rokov. Priemerný vek odchodu do dôchodku v EÚ je 63,8 roka. Navyšuje ho jednoznačne Dánsko, Grécko a Taliansko, kde ľudia môžu začať svoje dôchodky od 67 rokov. A Dánom sa stále zdá nízky. Pre ľudí narodených od roku 1971 bude dôchodkový vek až 70 rokov, a to preto, aby udržali ich dôchodkový systém stabilný. Vekovo najnižšie stanovený odchod do dôchodku majú pre mužov Luxembursko a Slovinsko, pre ženy už naši spomínaní severní i západní susedia. Ak túžite začať svoj dôchodok už tesne po 50-ke, najvyšší čas sa presťahovať na Srí Lanku alebo do Kuvajtu.

Krajiny modrej farby

Určite sa už aspoň niektorí z vás stretli s pojmom „Modré zóny“. Týmto zónami sa myslia oblasti, v ktorých sa ľudia dožívajú nezvyčajne vysokého veku. Sú to tieto miesta: Sardínia, Taliansko; Ikaria, Grécko; Okinawa, Japonsko; Loma Linda, Kalifornia a Nicoya, Kostarika. Každá takmer na inom kraji sveta. Geografická poloha teda tajomstvom ľudí, ktorí žijú viac ako 100 rokov tým činom asi nebude. Výrazným a spoločným prvkom týchto miest je, že ľudia v nich sa takmer po celý život nachádzajú neustále v prírode, v horských oblastiach, kde vykonávajú farmárske, poľnohospodárske a pastierske práce, sú neustále v prímernom pohybe, žijú v klude a stravujú sa z toho, čo si dokážu dopestovať. Teda miestna strava je čerstvá a výživná. Z veľkej časti ich zdravému životnému štýlu pripisujú práve ich jedálniček pozostávajúci zo zeleniny, ovocia

Všade dobre, doma najlepšie?

Pri pozeraní na podmienky, v akých odchádzame do dôchodku na Slovensku, a hlavne na to, aké tie dôchodky máme, veľa z nás si povie, že toto príslovie naozaj pravdivé nie je. Nuž, podme si to porovnať napríklad s Dánskom, kde ľudia chodia do dôchodku o pár rokov neskôr ako my a s Gréckom, kde tiež chodia do dôchodku neskôr, no ľudia tam žijú úplne inak ako tí na severe Európy.

Priemerná výška dôchodku v Dánsku je 1630€. V Grécku priemerný dôchodok vychádza na 773€, ale skoro polovica penzistov poberá dôchodky o 200€ nižšie. Tým činom sa dá povedať, že v Grécku sú na tom výškou financií dôchodcovia takmer rovnako ako aj u nás.

Región / krajina	Typický dôchodok	Vek odchodu do dôchodku
Loma Linda (USA)	1 800–2 000 €/mesačne	62–67
Dánsko	1630€/mesačne	67
Sardínia (Taliansko)	1 500–1 600 €/mesačne	67
Slovensko	500 €/mesačne	64–64,5
Okinawa (Japonsko)	ťažko špecifikovať regionálne	65
Nicoya (Kostarika)	nižšie priemerné dávky	65

Princípy nažívania starších v zahraničí

Grécki penzisti nie sú vôbec spokojní, pätina z nich žije pod hranicou chudoby, čo znamená, že sú radi, ak im po zabezpečení základných životných potrieb zostanú nejaké peniaze nazvyš. Na druhej strane sú to ľudia plní energie, zbožňujú tráviť čas vo veľkých skupinách, či už je to celá rozsiahla rodina alebo priatelia z ulice. Neustále sa stretávajú, jedia dobré jedlo a snažia sa užívať si život, i keď to vie byť pre nich veľmi náročné. Možno aj kvôli tejto ekonomickej situácii sa rozhodli neďať príliš na to, ako vyzerajú ich domy a autá, ale sústredia sa na to, aby sa oni sami cítili dobre.

V Dánsku sa naopak vôbec nestažujú. A nie je to len tým, že si môžu z dôchodku dovoliť o niečo viac. Áno, majú komfortný život, nemusia sa stresovať, či im zostanú financie na opravu auta alebo odkladať niekoľko mesiacov na výlet. Dokonca je predpokladané, že dánski dôchodcovia vedú každý mesiac určitú časť ich dôchodku odložiť do úspor. Napriek tomu ich nevidíme v každej dovolenkovej destinácii po celý rok ako tých nemeckých penzistov. Dáni radi zostávajú doma a nemínajú zbytočne peniaze na veci, ktoré nevyužijú alebo nie sú nevyhnutné. Neustálej spokojnosti pripisujú ich „hygge“. Je to pocit útulnosti, pohodlia, kludu a užívania si každodenných jednoduchých chvíľ naplno. Ako spoločnosť si vybudovali krásne návyky ako víťanie ľudí vždy s úsmevom na tvári, prechádzky so svojimi priateľmi a rodinou, vychutnanie si šálky čaju pekle v teple, zabalení v deke a pri svetle sviečok, v letných mesiacoch susedské grilovačky či víkendy v letných domoch pri mori s priateľmi. Napriek prevažnému chladnému počasiu sa Dáni neustále držia v pokoji a v prostrediach s príjemnou atmosférou, a to najhlavnejšie – v dobrej spoločnosti. Ich životný štýl sa považuje za jeden z najviac

inšpiratívnych. Možno by sme si aj my Slováci mali zobrať z nich príklad. Nie sa stále rozčulovať nad každou blbosťou, vystupovať k ľuďom neprijemne len kvôli tomu, že my máme zlý deň. Nemysliť prevažne len na to, ako máme málo peňazi a sťažovať sa ako nič v našom štáte nefunguje. Samozrejme, je ťažké sa od našej národy odtrhnúť, no potrebujeme ešte aj na tom dôchodku byť stále nespokojní?

Časté osudy našich dôchodcov

Naši momentálni dôchodcovia dokážu pomerne pohodlne vyžiť z ich dôchodkov. Horšie to je, keď prídu na rad choroby či iné problémy, ktoré nie úplne zapadajú do rozpočtu. Už sme sa niekoľkokrát stretli s tým, že dôchodcovia majú problémy s platením liekov alebo

liečby, ktorú potrebujú. Niektorí musia žiť úsporne, aby si vedeli aspoň nejaké peniaze odložiť na tzv. „horšie časy“. Najhoršie je, keď majú starší ľudia rodinu dost vzdialenú a nedokážu sa pravidelne stretávať, nemá im kto prísť na pomoc v domácnosti. Tak, ako vedú byť naši starí rodičia pohostinní, plní lásky, s úsmevom na tvári, usilovní a pracovití, aj keď už toľko nevládzu a veľmi veľmi vďační, aj oni čelia stále neprijemnostiam. Preto ich treba častejšie navštevovať, ak sa nedá, aspoň im zavolať, aj keď vám hovoria tú istú vec už 8-krát, pre nich tá vec zohráva možno krásnu spomienku, alebo sa potrebujú vyrozprávať a už sa im nedeje tak veľa vecí v živote, aby mali za každým nejakú novinku. Ani nám by nebolo príjemné byť obmedzení a tráviť dlhé týždne o samote. Viacerí starší ľudia ale nemajú blízko s rodinou, niektorí dokonca zostali naozaj sami, niektorí majú vážne zdravotné problémy alebo iné obmedzenia, kvôli ktorým nie sú schopní fungovať bez 24h asistencie. Práve títo končia v rôznych sociálnych zariadeniach pre starších. Na druhej strane pomáhajú rôzne nadácie, organizácie, združenia a viacerí dobrí ľudia.

Jedno takéto zariadenie pre starších pravidelne navštevovala naša spoložiačka v rámci programu DofE. V článku na strane 30 sa dočítate, ako v zariadení vypomáhala s rôznymi prácami a aké skúsenosti získala vďaka programu.

Naši slovenskí dôchodci

Návrat do šesťdesiatych rokov na obchodke

Autor: Klára Liptáková II. E

Rozhovor nahrala: Timea Kubínová, III. A

Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Počas návštevy dôchodcov našej školy sme si pre vás pripravili rozhovor s bývalou pani učiteľkou Vierou Vančovou a bývalou študentkou Sylviou Liptákovou. Dozviete sa v ňom ako fungovala naša škola pred takmer šesťdesiatimi rokmi.

z pohľadu žiačky

Sylvia Liptáková, má 76 rokov, pochádza z Trenčína a momentálne tiež žije v Trenčíne. Študovala na Obchodnej akadémii od roku 1964 do roku 1968.

Prečo ste si vybrali obchodnú akadémiu a ľutovali ste niekedy svoj výber?

S pomocou rodičov som sa rozhodla pre štúdium na ekonomickej škole. Nelutovala som svoj výber. Obchodná akadémia mi dala dobrý základ do môjho budúceho povolania. Veľa som sa naučila, preto nástup do zamestnania po ukončení školy pre mňa nebol zložitý.

Bez čoho by ste si dnes nevedeli predstaviť štúdium, a čo by vám naopak dnes nechýbalo?

Dnes by som si nevedela predstaviť štúdium bez počítača, pretože doba sa veľmi zmenila. Počas môjho štúdia sme vedomosti čerpali len z kníh a výkladu profesorov. Písací stroj by mi však určite nechýbal, nakoľko ho nahradil počítač.

Aká bola atmosféra školy počas vášho štúdia?

V celku pohodová. Boli sme mladí, plní elánu. Kolektív v triede bol čisto dievčenský a dobre sme si rozumeli.

Myslíte si, že sa výrazne zmenilo správanie študentov a prístup učiteľov?

Myslím si, že chovanie žiakov sa aj profesorov sa zmenilo, no neviem to veľmi dobre posúdiť, keďže som od maturity v škole nebola.

Boli v čase vášho štúdia/práce možnosti mimoškolského štúdia ako napríklad skúšobná firma alebo výmenný pobyt?

Nie, vtedy to nebolo možné. Chodili sme na prax do firiem ako Merina, Ozeta jeden deň v týždni. Väčšinou sme pomáhali pri výrobe.

Aká je vaša najkrajšia spomienka na štúdium?

Keď som úspešne zmaturovala. V ten deň, 5. 6. 1968, som maturovala ako posledná. Skončila som večer o šiestej hodine. Maturovala som zo slovenčiny, ruštiny, plánovania a účtovníctva. Vtedy bolo plánovanie veľmi populárne. Veľmi som sa tešila, keď som zmaturovala na samé jednotky.

Čo by ste odkázali dnešným študentom na obchodnej akadémii?

Vážte si, že môžete absolvovať štúdium.

Ako ste po ukončení štúdia využili vaše vedomosti a ako ste sa zamestnali?

Zamestnala som sa v Poštovnej novínovej službe, ktorá bola súčasťou Okresnej správy pôšt a telekomunikácie, kde som bola rok. Potom som prešla na novovytvorené oddelenie fakturácie služieb, kde som sa stala vedúcou oddelenia. Tu som využila hlavne znalosti z účtovníctva.

Tablo maturantiek

Stužková bývalej študentky Sylvie Liptákovej

z pohľadu učiteľky

Viera Vančová má 83 rokov, pochádza z Trenčína a tiež tu býva. Navštevovala strednú školu Obchodnú akadémiu Milana Hodžu. Neskôr sa sem vrátila, ale už ako profesorka. Učila účtovníctvo, ekonomické cvičenie a informatiku.

Prečo ste si vybrali obchodnú akadémiu a ľutovali ste niekedy svoj výber?

Chodila som sem na strednú školu a do nadstavby. Keď som skončila, zamestnala som sa v Kovotexe. Po roku som išla na vysokú. Vyštudovala som ju diaľkovo. Keď som dokončila vysokú školu, vrátila som sa späť na obchodnú akadémiu ako učiteľka, pretože vzťah k škole som mala veľmi dobrý, tešila som sa sem. A bavilo ma učiť.

Bez čoho by ste si dnes nevedeli predstaviť štúdium, a čo by vám naopak dnes nechýbalo?

Neviem to veľmi dobre posúdiť, keďže už 23 rokov nie som v školstve. Ale veľká zmena je zavedenie bilingválneho štúdia. Žiakom sa otvorilo viac možností. Technický pokrok tiež pomohol

žiakom pri štúdiu, ale aj v práci. Počas mojej kariéry som bola prvá, čo učila účtovníctvo na počítači. V roku 1994 sa na Obchodnej akadémii prvýkrát maturovalo na počítači. Bolo to oveľa rýchlejšie ako písomná maturita. Bohužiaľ to bola len jedna trieda - moja, keďže ostatné učiteľky sa nechceli zapojiť.

Aká bola atmosféra školy počas vašej práce?

Atmosféra bola veľmi dobrá, závisela od vedenia školy, kolegov a aj žiakov. V tom čase to bola výberová škola, takže neboli žiadne problémy. Až neskôr v deväťdesiatych rokoch si niektorí žiaci začali myslieť, že sú niečo viac kvôli ich rodičom. To bolo niekedy nepríjemné.

Myslíte si, že sa výrazne zmenilo správanie študentov a prístup učiteľov?

Neviem posúdiť.

Boli v čase vášho štúdia/práce možnosti mimoškolského štúdia ako napríklad skúšobná firma alebo výmenný pobyt?

Nie, možnosť bilingválneho štúdia vtedy nebola, ale bola možnosť študentskej firmy. A počas maturití tretiaci chodievali na prax na 2 týždne.

Áká je vaša najkrajšia spomienka na čas strávený na škole?

Je ich veľmi veľa a na jednu konkrétnu si presne nespomínam. Priatelili sme sa, stretávali sme sa aj mimo školy, niekedy sme dokonca chodili s kolegami aj na spoločné dovolenky. Mala som aj zlé spomienky, ale kľúčom k šťastiu je ich vymazať z pamäti a zabudnúť.

Čo by ste odkázali dnešným študentom na obchodnej akadémii?

Učte sa a využívajte všetko, čo vám spoločnosť poskytuje. Poslúchajte rodičov a učiteľov. Síce ste v rebelantskom veku a chcete sa osamostatniť, no neskôr prídete na to, že na tom čo robia dospelí je niečo dobré.

Stretnutie s kolegiami

Pani Vančová s manželom

Výlet na Saint-Étienne

Jazyk, ktorý otvára dvere – nielen do sveta, ale aj k sebe

Autor: Matúš Kyška, IV. A

Dizajn: Greta Lombardo, IV. A

Pani učiteľka Kadáková učí angličtinu s nadšením, ktoré sa prenáša aj na jej žiakov. Okrem vyučovania sa venuje programu DofE, v ktorom podporuje študentov pri plnení výziev, rozvíjaní vytrvalosti a hľadani vlastných cieľov. Jej prístup ukazuje, že učenie nie je len o slovičkách a gramatike, ale aj o odvahe prekročiť hranice – jazykové aj osobné.

Profil:

Stav: Vydáta

Vzdelanie: Stredná zdravotnícka škola, Vysoká škola v Trnave

Čo pre Vás znamenalo detstvo?

Moje detstvo bolo o knihách. Čaru kníh som podľahla v 2. ročníku na ZŠ, keď mi moji starí rodičia z Čiech na Vianoce poslali v balíku 12 kníh v češtine a aj napriek tomu, že sme mali oveľa kratšie prázdniny, ako majú žiaci teraz, ešte pred ich koncom som ich mala všetky prečítané. Vtedy som zistila, že existujú knižnice a bola som hrdou vlastníčkou preukazu do našej obecnej knižnice, do knižnice v susednej obci a neskôr i v Trenčíne. Pre knihu, ktorú som veľmi chcela, som vedela navštíviť všetky pobočky knižnice – na Juhu, v Kubrej, na Dlhých honoch. Mój vzťah s knižničkami bol veľmi blízky. Vždy som mala prednostné informácie o nových knihách. Bolo to krásne.

Aký bol váš obľúbený predmet, keď ste boli žiačkou na strednej škole?

Milovala som slovenčinu, všetky tie gramatické pravidlá, pravopis mi dávali zmysel. Ale keďže som študovala na Strednej zdravotníckej škole v Trenčíne odbor všeobecná sestra, skutočne to naj bolo ošetrovatelstvo a neskôr prax v nemocnici. Teraz to znie ako utópia, ale krvné odbery a injekcie sme sa učili najskôr na sebe, potom na spolužiakoch a až potom sme ich realizovali na pacientoch.

Pani učiteľka s dcérou

Prečo ste sa stali učiteľkou?

Moja mama bola učiteľka a počas vysokej školy som za ňu zastupovala na ZŠ. A vtedy som si uvedomila, že je to fajn, byť s deťmi, vnímať svet ich očami. A preto, keď ešte pred koncom VŠ prišla ponuka učiť na ZŠ v susednej obci, prijala som ju. Práca s mladými ľuďmi je veľmi obohacujúca, približujú nám nové trendy, nedovolia nám zostarnúť.

Mali ste inú kariéru pred učiteľstvom?

Keďže som zdravotná sestra, vždy bolo v hre aj zdravotníctvo, ale boli to iba brigády.

Keby ste neboli učiteľkou, akú prácu by ste si vybrali?

Na to som zrejme už odpovedala – určite niečo v zdravotníctve.

Etovali ste niekedy rozhodnutie stať sa učiteľkou, prípadne rozhodnutie o vašej aprobácii?

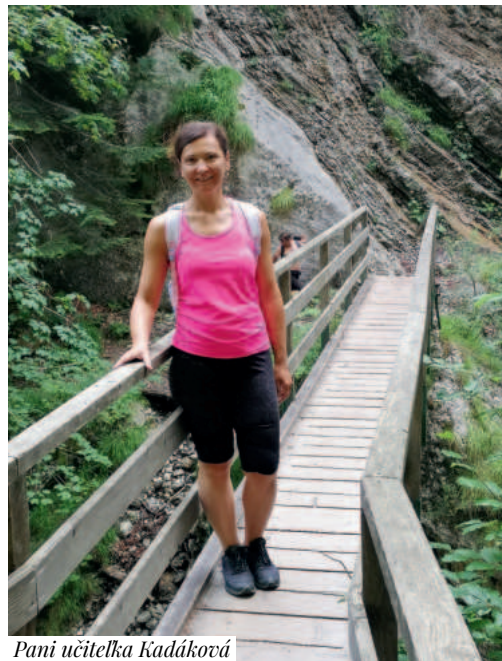
Pravidelne – keď opravujem slohy a som ešte len na začiatku, na konci každého školského roka, ale aj počas maturitného týždňa po štyroch dňoch skúšania.

Ako sa podľa vás zmenili študenti za posledné roky?

Keďže už učím 23 rokov, zmien bolo veľa a vždy prichádzajú vo vlnách po 4 – 5 rokoch. Prichádza nová generácia, ktorá je iná ako predchádzajúca. A v čom sú iní aktuálni študenti v porovnaní s tými spred 5 rokov? Majú veľa informácií, sú rozhladení, scestovaní, múdri, vedomí si svojich práv, menej už povinností. A teraz budem za konzervatívnu, ale veľmi vnímam, že im chýba základná slušnosť – pozdraviť (stretávame sa každý deň), vypočuť si druhého, neskákať do reči, dať prednosť vo dverách, odpovedať na správy nehrať sa na mŕtveho chrobáka, aj napriek odlišnému názoru rešpektovať druhých.

Akým aktivitám sa venujete na našej škole?

Učím, som koordinátorka a vedúca DofE, snažím sa zapájať žiakov do súťaží najmä v anglickom jazyku.

Pani učiteľka Kadáková

Spolu s pani učiteľkou Lenkou Čilekovou sa snažíme nájsť spôsob, ako zapojiť našu školu do programu Erasmus+.

Aké sú vaše hobby?

Čítanie, prechádzky, turistika, cyklistika, v zime lyžovanie, akosi potrebujem tráviť veľa času v prírode, ktovie prečo?

Čo robíte vo voľnom čase?

To bežné – venujem sa rodine, cez leto záhrade, prírode, rekreačným športom, a keď mám pre koho, milujem pečenie – koláče, zákusky, torty. Dokonca som v minulosti premýšľala, že z toho urobím ďalšiu moju profesiu.

Vymenili by ste si na jeden deň úlohy so študentom?

Okamžite – a je to výborný nápad, zrejme to veľmi skoro zrealizujem so svojimi žiakmi.

Prečo ste si vybrali práve Elišku Štefánkovú z V.A?

Dôvodov je viac. Eliška je „slniečkový“ človek, je v mojej triede, zúčastňuje sa súťaží v AJ a venuje sa aj DofE.

Keď sa snaha mení na úspech

Autor: Matúš Kyška, IV. A
Dizajn: Greta Lombardo, IV. A

V článku o pani Kadáckovej ste sa mohli dočítať, že nám odporučila žiačku z V. A. Eliška Štefánková patrí medzi študentov, ktorí dokazujú, že usilovnosť a odhodlanie prinášajú výsledky. Angličtine sa venuje nielen na hodinách, ale aj v rámci jazykových olympiád, kde pravidelne dosahuje výborné výsledky. Okrem toho je aktívnou účastníčkou programu DoFe, vďaka ktorému sa rozvíja nielen v jazyku, ale aj osobnostne.

Eliška Štefánková z V. A

Prečo si sa rozhodla študovať na našej škole?

Na našej škole som sa rozhodla študovať, pretože ma to vždy ťahalo do sveta a vedela som, že bilingválne štúdium mi to ulahčí.

Čo považuješ za svoje najväčšie úspechy v rámci reprezentovania našej školy?

Podarilo sa mi vyhrať 1. miesto v celoslovenskom kole prednesu v anglickom jazyku na súťaži Jazykový kvet. Nikdy sa mi nič takéto nepodarilo, som za to veľmi vďačná.

Ako sa ti podarilo tieto úspechy dosiahnuť?

Na poslednú chvíľu som si vybrala ukážku, no musel to byť osud. Zbožňujem to dielo (Looking for Alaska - John Green) a s odhodlaním a láskou viete dosiahnuť obrovské veci. Chcelo to obetovaný čas a vašeň pre tú vec, a ono to išlo samo.

Čo by si odporučila ostatným študentom na ceste k dosahovaniu cieľov?

Keď chcete niečo dosiahnuť, dôležité je robiť to s láskou. Mať rada samú seba a veriť v samú seba sú pre mňa nevyhnutné. Netreba sa príliš strachovať o budúcnosť, o tom, ako veci môžu dopadnúť. Keď cítite, že vás to niekam láka, dajte sa do toho, robte to s láskou a dobrým úmyslom a ono to pôjde. :) Sama poznám, že sa najskôr vystraším všetkým možným, čo sa môže stať, no keby som nezmenila svoje nastavenie mysle, prišla by som o toľko krásnych príležitostí a úžasných ľudí, že viem, že veci musím robiť aj keď mám z nich strach.

Čomu by si sa chcela venovať do budúcnosti?

Viem si predstaviť Elišku, ako na výške študuje manažment alebo biznis, ale do tej dalekej budúcnosti už moc nevidím. To nech sa rozhodne až potom, zatiaľ to nepotrebujem riešiť a budem sa zameriavať na prítomnosť.

Darí sa ťi sklbiť mimoškolský život so štúdiom?

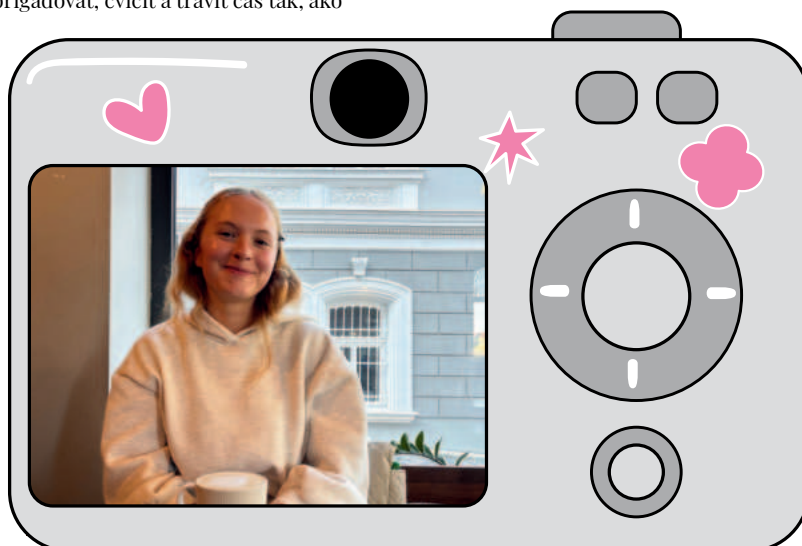
Väčšinou sa mi to darí, no niekedy musím obetovať spánok, aby som mohla aj brigádovať, cvičiť a tráviť čas tak, ako

chcem ja. Moja taktika je urobiť čo najviac školských povinností (úlohy, učenie sa na písomky, projekty) priamo v škole, nech už keď prídem domov nemusím nad školou premýšľať.

Čo rada robíš vo svojom voľnom čase?

Rada pracujem na sebe, či už tak, že cvičím vo fitku, alebo čítam knihy o sebarozvoji. Ako relax rada chodím na prechádzky s mojím psíkom alebo trávim čas s najbližšími, ideálne niekde v prírode. A jedna vec, čo milujem je písať si do denníka. Zapisujem si tam pekné veci, na ktoré nechcem zabudnúť a som tam so sebou 100% úprimná. Niekedy je to pre mňa dokonca ako terapia.

“
Ďakujem krásne za rozhovor, mám obrovskú radosť, že som mojimi skúsenosťami mohla možno niekomu pomôcť pri dosiahnutí cieľa alebo len byť v niečom príkladom. Veľmi si to vážim!
”

Každý kilometer mal svoj príbeh

Autor: Mária Kurcinová, III. A
Dizajn: Mária Kurcinová, III. A
Sofia Pindáková, IV. A

Ako chutí croissant pri Ženevskom jazere? Ako vyzerajú uličky Colmaru plné farebných domčekov? A čo urobí s človekom pohľad na najväčší európsky vodopád? Naša exkurzia do Alsaska, Nemecka a Švajčiarska bola viac než len výlet, bola to jazda plná histórie, smiechu a nezabudnuteľných zážitkov. Na cestu sa vydali žiaci tried III. A a III. D v sprievode pedagóga pána učiteľa Mikoláška, pani učiteľky Melovskej a pani učiteľky Želinovej. Hlavným organizátorom bol pán učiteľ Mikolášek, ktorý spolu s pani učiteľkami pripravil bohatý program, aby sme počas piatich dní spoznali čo najviac z tejto krásnej časti Európy.

Velká cesta začína

V stredu popoludní 3. 9. 2025 o päťnástej hodine sme sa stretli pred budovou našej školy, kde nás už čakal autobus. Kým sa všetci usadili, bolo cítiť veľké očakávanie a radosť. Vzduchom sa niesol smiech, rozhovory o tom, čo nás čaká, a neodmysliteľné šušťanie batohov plných jedla. Keď sa autobus pohol, mnohí sa usmievali od ucha k uchu, pretože pre niektorých to bola prvá väčšia cesta autobusom do zahraničia. Počas jazdy sme si púšťali hudbu, rozprávali sa a pozorovali, ako sa krajina mení za oknom. Hoci cesta trvala dlho, ubehla rýchlo, pretože sme sa stále smiali, rozprávali a sem-tam sa pokúšali aj zaspať.

Ženeva

Ženeva, mesto elegancie

Ráno sme sa zobudili už vo Švajčiarsku. Po dlhom cestovaní sme vystúpili na pumpe, kde sme sa všetci prezliekli a vybrali sa do mesta, ktoré pôsobilo upravené, elegantne a pokojne. Najskôr sme objavovali krásy botanickej záhrady, kde sme pozorovali všetko – od rôznych kaktusov až po japonské bambusy. Neskôr sme sa poprechádzali popri jazere, odkiaľ bol výhľad na známe Alpy a Mont Blanc. Obdivovali sme známu fontánu Jet d'Eau, ktorá vystrekuje vodu až do výšky 140 metrov. Vidieť ju naživo bol úžasný zážitok.

Potom sme každý dostali možnosť si pozrieť mesto z vlastnej perspektívy. V starom meste nás zaujali úzke uličky, obchody so švajčiarskymi hodinami a vôňa čerstvej kávy, ktorá sa niesla z miestnych kaviarní. Počas čakania na loď nás nečakane zasiahol dážď, ktorý nás sprevádzal až do konca návštevy Ženevy. Večer sme sa presunuli do Besançonu vo Francúzsku, kde nás čakalo ubytovanie a ako-tak teplá večera zo Subwayu. Po dlhom dni všetci zaspali rýchlo, no s úsmevom na tvári.

Colmar a Riquewihr, rozprávkové mestečká

Nasledujúce ráno, po typických francúzskych raňajkách, sme sa vybrali do Riquewihru, ktorý mnohí nazývajú rozprávkovým mestečkom. Hneď po príchode nás privítali farebné domčeky s drevenými trámami a kvitnúcimi oknami. Prechádzali sme sa uličkami, ktoré boli plné vôní makroniek a nadýchaných pračlíkov. Na uliciach ponúkali rôzne druhy syrov a k nim pridávali aj výklad o ich histórii.

Riquewihr

Popoludní sme pokračovali do Colmaru, kde nás už čakala jazda na vláčiku. Mohli sme vidieť dychberúcu architektúru Augusta Bartholdiho, ktorý patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti Colmaru. Pri skúmaní mesta sme našli aj nádhernú časť La Petite Venise, ktorá pripomínala slávne talianske Benátky. Večer sme dorazili do Freiburgu v Nemecku, kde sme sa rýchlo ubytovali a zamierili do večerného univerzitného mesta. Freiburg pôsobil mladistvo a živo, všade bolo počuť študentov, bicykle a hudbu.

Freiburg

Štrasburg a večer vo Freiburgu

Ďalší deň sme sa vybrali do Štrasburgu, sídla Európskeho parlamentu. Počas prehliadky sme sa dozvedeli veľa zaujímavostí o tom, ako funguje európska politika. Potom sme sa presunuli do historickej časti mesta, kde nás očarila obrovská gotická katedrála Notre-Dame de Strasbourg. V jej vnútri sa nachádzali impozantné astronomické hodiny, na ktoré každý čakal, kedy začnú zvoniť.

Uličky boli úzke, plné kaviarní, obchodov a pouličných hudobníkov. Najviac nás však nadchla štvrť Petite France s drevenými domami nad vodnými kanálmi. Po splnení našich krokov sme poslednýkrát zakývali Štrasburgu. No naša cesta ešte neskončila. Vrátili sme sa späť do Freiburgu, kde sme si večer opäť naplno vychutnali v centre mesta. Sedeli sme na lavičkách, rozprávali sa, smiali a spomínali na celý deň.

Rheinfall a ostrov Mainau

V nedeľu nás čakal posledný deň exkurzie, no program bol naozaj bohatý. Prešli sme Čiernym lesom, kde sme mali krátku zastávku pri mieste, kde pramení rieka Dunaj. Dorazili sme k Rheinfallu, najväčšiemu vodopádu Európy. Hluk vody bol ohromujúci a mnohí z nás si spravili stovky fotografií, pretože na ten pohľad sa nedá len tak zabudnúť.

Po tomto prírodnom divadle sme sa presunuli k Bodamskému jazeru, kde sa nachádza známy ostrov Mainau. Celý ostrov pôsobil ako obrovská záhrada plná ruží, orchideí a motýľov. Prechádzali sme sa popri kvetinových záhonoch, navštívili sme barokový zámok uprostred ostrova a užívali si pokoj a krásu tohto miesta. Bol to dokonalejší záver celej našej cesty.

Návrat domov

Po noci strávenej na ceste sme sa skoro ráno vrátili do Trenčína. Všetci sme boli unavení, no s pocitom, že sme prežili niečo výnimočné. V mobiloch stovky fotografií, v hlavách množstvo spomienok a v srdci radosť, že sme to mohli zažiť spolu. Táto päťdňová exkurzia nám ukázala, že spoznávať svet má zmysel, pretože cestovanie spája ľudí, rozširuje obzory a prináša zážitky, na ktoré sa nezabúda. Na záver by sme sa chceli úprimne poďakovať pánovi

učiteľovi Micolášskovi, ktorý bol hlavným organizátorom celej exkurzie, za jeho ochotu, trpezlivosť a výborný program, vďaka ktorému sme spoznali tri krásne krajiny a množstvo nových miest.

Veľká vďaka patrí aj pani učiteľke Melovskej a pani učiteľke Zelinovej, ktoré sa o nás počas cesty starali, vždy mali dobrú náladu a postarali sa o to, aby všetko prebiehalo hladko a s úsmevom.

Nezabúdame ani na našich dvoch vodičov autobusu, ktorí nás bezpečne a s istotou previedli tisíckami kilometrov. Ich dobrá nálada, ochota a profesionálny prístup prispeli k tomu, že sme si celú cestu užili bez starostí a v pohodlí. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zaslúžili o to, že táto exkurzia bola nezabudnuteľným zážitkom, na ktorý budeme ešte dlho spomínať.

Kolektív III. D

Dievčatá z III. D

Dievčatá z III. A

Tri dni prírody a pohybu

Autor: Timea Kubínová, III. A
Dizajn: Denisa Košíková, II. A

Každý rok sa všetky triedy 3. ročníka na našej škole zúčastňujú povinného Kurzu ochrany života a zdravia. S pomocou našich telocvikárov aj iných pedagógov sa naučíme mnoho nových praktických informácií a otestujeme výkony vlastných tel priamo v prírode.

Tento rok sa KOŽaZ robil v dvoch turnusoch. Prvý turnus bol pre triedy III. B a III. C od 3.9. do 5.9.2025. Druhý turnus bol určený pre triedy III. A a III. D v dátumoch 10.9. až 12.9.2025.

V prvý deň kurzu sme boli pučení o bezpečnosti a ochrane zdravia počas absolvovania kurzu. Následne sme sa pešo presunuli ku hasičskej stanici v Trenčíne, kde nám príslušníci HaZZ Trenčín ukázali ich výbavu, vozidlá a mechanizmy, ktoré pravidelne používajú, vysvetlili nám čo všetko je súčasťou ich práce a bez problémov odpovedali na naše otázky. Mali sme možnosť si aj vyskúšať hasičskú výstroj. Ďalej bola na pláne ľahšia turistika na vyhlídku v Soblahove. Žiaľ, kvôli nepriaznivému počasiu musel náš dozor vymyslieť náhradný plán, a tak sme sa prešli na Brezinu a náš prvý deň kurzu sme ukončili na Mierovom námestí.

Žiaci pri hasičskej stanici v Trenčíne

Druhý deň kurzu nebolo počasie o nič lepšie, a tým pádom prišla opäť na rad improvizácia. Namiesto absolvovania zdravotníckej, streleckej, topografickej a dopravnej prípravy na Ostrove, museli naši učitelia pripraviť jednotlivé stanovištia v priestoroch našej Obchodnej akadémie. Stanovište zdravotníckej prípravy mala na starosti pani učiteľka Kadáková.

Najsôr sme si prešli základnú teoretickú časť, vysvetlili prečo máme právnú aj morálnu povinnosť podať prvú pomoc človeku alebo aspoň zavolať o pomoc. Potom nám pani učiteľka dala príklady zdravia ohrozujúcich situácií, s ktorými sa bežne môžeme stretnúť a poučila nás, ako sa máme v daných situáciách zachovať, ako vieme najlepšie pomôcť. Nesmela samozrejme chýbať aj ukážka fixácie človeka do stabilizovanej polohy, sledovanie stavu zdravotne ohrozeného človeka a taktiež ukážka správneho podania resuscitácie stláčaním hrudníka na figurine.

Streleckú prípravu sme mali s profesorom Samákom. Na prvom mieste bolo poučenie o stavbe zbrane, z ktorej sme strieľali, potom ukážka správneho nabitia, odistenia, uchopenia pistole. Každý sme si vyskúšali 2 výstrely do sklápacích terčikov, niektorých z nás to chytilo viac a strieľali sme aj do papierových kruhových terčov, vďaka ktorým sme si vedeli porovnať skóre. Pán učiteľ Kováč nás poučil ako sa bezpečne premávať na ceste ako chodiaci, cyklisti aj korčuliari. Okrem pravidiel cestnej premávky sme s ním stihli prejsť aj značenia na mapách. Mapy sme neopustili ani na stanovišti pána učiteľa Vácha, no s ním sme preberali orientáciu na mape a orientáciu v prírode pomocou mapy, ale aj pomocou kompasu a prírodných znakov.

Strelecká príprava

Posledný deň kurzu nám počasie konečne doprialo a tak sme mohli otestovať našu brannú všestrannosť na Ostrove na vonkajšom cvičisku. Spolu sme mali 5 stanovišť a všetky vyžadovali určitú fyzickú aktivitu. Vyskúšali sme si kruhový tréning s cvikmi s vlastnou váhou aj závažiami, cvičiace stroje, tímovú koordináciu, presnosť v hode, cviky v rýchлом tempe, dokonca aj pádlovanie na dračích lodiach. Nesmeli chýbať ani športové hry – volejbal, futbal a bedminton.

Celkovo sme s kurzom veľmi spokojní. Dobré sme sa zahýbali aj sa naučili k životu potrebné informácie. Ďakujeme telocvikárom za zorganizovanie tohtoročného KOŽaZ-u v zaujímavom štýle.

Plavba na dračích lodiach

Žiaci 3. ročníka na KOŽaZ-e

Po stopách dávnych pútnikov

Autor: Annamária Stachová, II. A
Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Dňa 12. 9. 2025 sme sa my, trieda II. A, rozhodli navštíviť jedno z najstarších pútnických miest na Slovensku – Skalku nad Váhom.

O 7:45 sme vyrazili od školy a rezkým tempom sme prešli cez obec Zamarovec a pokračovali smerom k nášmu cieľu. Cestou nás pán učiteľ Margoč a pani učiteľka Pašková oboznamovali s Trenčínom a jeho okolím po dejepisej a geografickej stránke. Po mierne strmom výstupe, počas ktorého nám náladu zlepšovala pani učiteľka Jašurková, sme sa ocitli pred prvou z našich zastávok – Malou Skalkou, kde nás privítal románsky dvojvežový kostol zasvätený sv. Andrejovi-Svoradovi a sv. Beňadikovi a taktiež sme sa oboznámili s miestnou povestou o splašených koňoch. Ďalej nás naša cesta previedla cez modernú krížovú cestu a onedlho nás upútal výhľad na Veľkú Skalku. Po zaujímavom výklade sme mohli i na vlastné oči vidieť ruiny starobylého kláštora, kostolík a jaskyňu známu vďaka odtlačku ruky svätého Beňadika v jednej zo stien.

Skala pod Malou Skalkou

Údajne ho tam zanechal, keď ho počas modlenia prepadli zbojníci a on prosil Boha o pomoc. Dotkol sa skaly, a tá sa otvorila. I svätý Andrej-Svorad je známou osobnosťou na Skalke, najmä kvôli prísnemu životu pustovníka. Skalku nad Váhom sme opustili obohatení po mnohých stránkach a s úsmevom na perách.

Kostol na Malej Skalke

Za vydarenú exkurziu ďakujeme pani učiteľkám Mgr. Paškovej, Mgr. Jašurkovej a pánovi učiteľovi Mgr. Margočovi.

Na pohárik do Buckinghamského paláca

Autor: Annamária Stachová, II. A
Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Dňa 12. 9. 2025 sme sa my, trieda II. A, rozhodli navštíviť jedno z najstarších pútnických miest na Slovensku – Skalku nad Váhom.

Počas druhého školského týždňa sa naša trieda II. A zúčastnila exkurzie do Lednických Rovní, kde sme spoznali miestnu sklársku firmu Rona a. s., a videli výrobu v priamom prenose. Po krátkej ceste autobusom sme sa prepravili z Trenčína do Lednických Rovní, kde nás už čakal náš pán sprievodca, ktorý nám predstavil základnú históriu sklárskej firmy a zároveň celej obce. Dozvedeli sme sa, že spoločnosť Rona a. s., má na Slovensku veľmi významné postavenie a zároveň vyváža svoje výrobky (až 96%) do sveta, vrátane Ameriky, a to aj napríklad do Bielyho domu, či do Veľkej Británie, do Buckinghamského paláca. Výrobky z tejto obce sú výnimočné, pretože firma vlastní patent na výrobu takzvanej „ťahanej nohy“.

Výrobky zo skla

Ďalšie kroky nás dovedli do miestnej galérie, kde sme mohli vidieť výrobky jedného z najlepších sklárov na svete a jeho dcéry. Po skončení prehliadky v galérii sme sa presunuli do firmy, kde nás upútala mechanická výroba a ešte viac manuálna výroba, napríklad fúkanie a tvarovanie skla. Zároveň sme mohli vidieť precíznu ručnú malbu pohárov a vytváranie vzorov. Naše putovanie sme zakončili prechádzkou v historickom parku, kde nás očarila nielen miestna flóra ale i starý kostol, mauzóleum Jozefa Schreibera či mini zoo v areáli HuntyFish. Počas našej exkurzie nás sprevádzali pani učiteľky Gallová a Potočková, ktoré nám firmu predstavili v ekonomickej reči. Pani učiteľkám veľmi ďakujeme za vydarenú exkurziu a už teraz sa tešíme na ďalšie spoločné zážitky.

DofE: výzva, ktorá ťa posunie

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A

Dizajn: Simona Komorovská, IV. A

Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu (DofE) je program, ktorý ti nedá jednotku do žiackej knižky, ale prinesie ti skúsenosti, ktoré sa nedajú kúpiť. Úspech, odvaha, priateľstvo a nezabudnuteľné zážitky – presne o tom je DofE. Možno si hovoríš: „Dobre, dostanem nejaký odznak a diplom, ale čo pre to musím urobiť?“ Pravdou je, že DofE nie je o známkach. Je to o prekonávaní seba samého.

Štyri oblasti programu

Každý ocenený zasväti niekoľko mesiacov pravidelnej práce v štyroch oblastiach:

- **Rozvoj talentu** – naučiť sa niečo nové alebo zdokonaľiť už získané zručnosti (napríklad háčkovanie, hra na hudobnom nástroji,...)
- **Pohyb** – pravidelný šport, ktorý potrápi svaly aj vytrvalosť (beh, posilňovanie a mnohé ďalšie)
- **Dobrovoľníctvo** – pomoc tam, kde je to potrebné, od útulkov až po školské akcie (výpomoc v útulku, pomáhanie starším susedom vyvenčiť psíka,...)
- **Expedícia** – vyvrcholenie celého snaženia: niekoľkodňový pobyt v prírode, kde sa účastníci spoliehajú len sami na seba a svoj tím.

Expedícia – skúška odvahy

Práve expedícia je skúškou odvahy a trpezlivosti. Predstav si seba s rukosakom na chrbte, mapou v ruke. Vonku je zima, nohy ťa boľia, ale spolu s kamarátmi zvládneš každý kopec, každý dážď aj každú únavu. Ten pocit v cieľi sa jednoducho nedá nahradiť.

Kto stojí za naším DofE tímom?

Za úspechom našich doterajších účastníkov stojí aj obrovská podpora pani učiteľky Kadákovej, ktorá program na našej škole vedie a neúnavne sprevádza študentov počas ich DofE cesty. Ďalšími zapojenými učiteľmi sú Jozef Mikolášek, Alena Pašková a Ján Samák, ktorí začínali pred dvoma rokmi a dnes pôsobia ako vedúci. Pán Mikolášek je zároveň aj expedičný vedúci spolu s Róbertom Margočom, Martinom Žiškom a pani učiteľkou Ninou Nitrianskou. Minulý rok sa k vedúcim pridali aj pani učiteľky Lenka Čileková a Mária Redneková.

Počet účastníkov

- V školskom roku 2023/2024 sa do programu zapojilo 32 účastníkov.
- V školskom roku 2024/2025 pokračuje 25 žiakov.
- Tento školský rok to vyzerá na 35 účastníkov, čo svedčí o rastúcom záujme a úspešnosti programu na našej škole.

Prečo sa zapojiť?

Ak váhaš, či sa do DofE zapojiť, odpoveď je jasná – neváhaj! Vidieť spolužiakov, ako si preberajú medaily a pociť uznanie za ich úsilie, je motivácia, ktorú zažiješ len raz. DofE nie je len certifikát, ktorý sa pekne vyníma v životopise (aj keď to je bonus navyše). Je to najmä cesta k objaveniu tvojich skutočných schopností.

Naši bronzoví a strieborní účastníci už vedia, že stálo za to vytrvať. Gratulujeme im a veríme, že bronzoví zaberajú o striebro a strieborní sa posunú k tej najcennejšej – zlatej výzve.

A čo ty? Pridáš sa k nám v ďalšom ročníku?

Ceny DofE prišli z Edinburghu až k nám

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A
Dizajn: Simona Komorovská, IV. A

Dni plné potu, driny, no predovšetkým hrdosti a nezabudnuteľných zážitkov máme už za sebou. Sedemnásť september sa v našej škole zapísal veľkými písmenami – v tento deň sme oficiálne oslávili 23 odvážlivcov, ktorí si prevzali bronzové a strieborné odznaky v programe DofE!

V stredu 17. septembra zažili účastníci programu Medzinárodnej ceny vojvodu z Edinburghu (DofE) okamih, na ktorý budú dlho spomínať. Slávnostný ceremoniál sa totiž nekonal v obvyčajnej školskej aule, ale v jedinečných priestoroch Novej synagogy v Žiline, čo dodalo celej udalosti výnimočnú atmosféru. Naša škola mala veľmi silné za-

stúpenie – spolu až 23 žiakov, ktorí svojimi aktivitami a odhodlaním dosiahli zaslúžené uznanie. Trinásť bronzových účastníkov ukázalo obdivuhodnú vytrvalosť a desať strieborných zase potvrdilo, že už dokázali zvládnuť aj náročnejšiu cestu plnú dobrodružstiev a výziev. Pri tomto jedinečnom slávnostnom okamihu ich sprevádzali pani

učiteľky Kadáková a Rendeková, ktoré žiakov podporovali počas celej ich DofE púte. Tento deň bol nielen ocenením úsilia, ale aj dôkazom, že odhodlanie, vytrvalosť a chuť posúvať sa ďalej prinášajú skutočné výsledky. Veríme, že táto skúsenosť bude pre nich povzbudením a inšpiráciou postaviť sa rôznym výzvam, ktoré ich budú čakať.

Účastníci oceňovania DofE

Byť nablízku, keď na tom najviac záleží

Autor: Michaela Matúšová, IV. A
Dizajn: Mária Kurcinová, III. A

Dobrovoľníctvu v Hospici Milosrdných sestier v Trenčíne som sa rozhodla venovať vďaka účasti v projekte DofE. Na začiatku som mala veľkú obavu, pretože som presne nevedela, čo ma v takomto prostredí čaká. Veľmi rýchlo som si však uvedomila, že hospic je miestom, kde má každá pomoc, aj tá najmenšia, veľký význam.

Moja práca v hospici bola rôznorodá, no práve to ma na nej bavilo. Jednou z činností, ktorej som sa pravidelne venovala, bolo žehlenie bielizne. Hoci sa to môže zdať ako úplne bežná úloha, v prostredí, kde je čistota neoddeliteľnou súčasťou starostlivosti o pacientov, zohráva dôležitú rolu - zdravotníckemu personálu ušetriť čas a energiu, ktorú potom môžu venovať pacientom a ich rodinám. Okrem toho som sa zapájala aj do iných činností. Piekla som koláče na rôzne podujatia a akcie, ktoré sa v hospici pravidelne organizovali. Veľkou súčasťou môjho dobrovoľníctva bola aj pomoc pri príprave týchto akcií.

Išlo o rôzne podujatia, večierky alebo komunitné stretnutia, vždy ma tešilo byť súčasťou tímu, ktorý pracoval s rovnakým cieľom - spríjemniť chvíle ľuďom v hospici. Vďaka tomu som mala možnosť nahliadnuť do zákulisia takýchto podujatí a pochopiť, koľko úsilia, času a spolupráce si vyžadujú. Dobrovoľníctvo v hospici mi dalo oveľa viac, než som pôvodne očakávala. Nebola to len povinnosť v rámci projektu DofE, ale cenná životná skúsenosť, ktorá ma posunula po ľudskej aj osobnostnej stránke. Naučila ma vážiť si zdravie, čas a ľudí okolo seba a uvedomiť si, že aj malé skutky môžu mať veľký význam.

Táto skúsenosť mi ukázala, že pomáhať iným nie je len o veľkých činoch, ale najmä o ochote venovať svoj čas a pozornosť. Verím, že dobrovoľníctvo je jednou z najlepších ciest, ako človek môže rásť, a som rada, že som mohla svoj čas venovať práve Hospicu Milosrdných sestier.

HOSPIC
MILOSRDNÝCH
SESTIER

Nosia radosť z lúky do šálky

Autor: Timea Kubínová, III. A

Dizajn: Ema Kubínová, III. A

Foto: III. A

Dňa 23. 10. 2025 sme sa s mojou triedou III. A v sprievode pani učiteľiek Mišúňovej a Kadlicovej vydali na krátku návštevu k našim susedom na Moravu. Z predmetu podniková ekonomika bola pre nás zorganizovaná exkurzia do čajovne Sonnentor, ktorá sa nachádza v obci Čejkovice.

Našu cestu sme začali asi o 7:45 a do ciela sme dorazili tesne pred desiatou hodinou. Keďže sa naša prehliadka začínala až o 11:00 a hneď po vystúpení z autobusu nás poriadne ofúkol studený vietor, rozhodli sme sa navštíviť podnikovú predajňu. Niektorí z nás si tam hneď kúpili rôzne čaje, sirupy a iné voňavé produkty, ktoré nás lákali už z diaľky.

Trieda III. A pred predajňou Sonnentor

Začiatok našej prehliadky spočíval v pozretí si kratšieho filmu o firme Sonnentor. Boli sme usadení vedľa skladu papierových mechov plných kvetov a bylín, takže sme od začiatku boli ohromení prenikavou vôňou, ktorá nás sprevádzala ešte počas celej prehliadky. Vo filme sme sa oboznámili s tým, ako sú kvetinky a bylinky pestované, zbierané a spracovávané predtým ako sa dostanú do čajových vrecúšok. Vo filme účinkovali niektorí pestovatelia a dokonca i sám zakladateľ firmy Johannes Gutmann. Firma Sonnentor má pôvod v Rakúsku, kde sa aj vyrába väčšina ich produktov. Českú pobočku má momentálne pod kontrolou Josef Dvořáček a vyrábajú balené čaje. Taktiež nás upozornili na to, aký veľký negatívny vplyv má globálne otepľovanie na rastliny. Práve preto spolupracujú s menšími farmármi a bio pestovateľmi, ktorí pre rastliny vytvárajú prírodné prostredia. Okrem 37 českých pestovateľských rodín Sonnentor spolupracuje aj s desiatkami pestovateľov z ďalekých krajín ako Nový Zéland alebo Tanzánia.

Riadja sa zásadami priameho obchodu, čo znamená, že sa dobre poznajú s ich

dodávateľmi a platia im férové odmeny. Vyrábajú ekologicky, kladú dôraz na udržateľnosť, vzniknutý odpad pri výrobe využívajú na výrobu krmiva pre zvieratá či krabic, ktoré neskôr používajú pri balení produktov na zásielky.

Vystavené sušené bylinky pri prehliadke

Ďalej nás sprievodkyňa zoberala do prehliadkovej časti firmy, pretože priamo do priestorov výroby sme vstúpiť nemohli. Ide o striktné čisté zónu. Vo väčšine prehliadkovej trasy boli ale veľké okná, cez ktoré sme mohli pozorovať určité časti výrobného procesu, baliaceho procesu a špecifické stroje. Celá zóna bola v drevenom štýle, obsahovala veľa prírodných alebo recyklovaných materiálov, z ktorých boli v priestoroch pridané rôzne esteticky zaujímavé prvky, ktoré sa zároveň významovo spájali s cieľmi, charakteristikou a históriou firmy. V poslednej miestnosti, ktorú sme navštívili, boli napríklad na strope ručne nalepené čajové vrecúška, do ktorých Sonnentor balí svoje produkty. Tieto vrecúška lepili na strop samotní zamestnanci. Dozvedeli sme sa, že vrecúška sú vyrobené z ekologických materiálov, ktoré sa dokážu úplne rozložiť. Používajú na ne 100 % bavlnu a papier z banánových listov. Nepridávajú žiadne kovové spinky ani tvrdený papier, ktorý by sa rozkladal príliš dlho. Dozvedeli sme sa aj mnoho ďalších informácií, ktoré nám ulahčili si reálne predstaviť ako u nich prebieha samotná výroba čaju. Na spracovanie rastlín používajú sита troch rôznych veľkostí – podľa toho, či rastliny smerujú do balených alebo sypaných čajov, prípadne do iných

produktov. Akciové a sezónne balenia čajov, napríklad ich momentálny adventný čajový kalendár, v ktorom sa nachádza iný druh čaju na každý deň, nebalia stroje, ale ľudia ručne. V týchto obdobiach im pomáhajú brigádnici alebo zamestnanci z chránených dielní. Ročne v Čejkoviach na výrobu čajov spotrebujú približne 50 ton čerstvého, neusušeného rastlinného materiálu.

Pestovatelia v Českej republike pre Sonnentor

Okrem úchvatnej prehliadkovej časti fabriky a útulnej podnikovej predajne majú v areáli i ďalšie zážitkové a interaktívne atrakcie. V chladnejších mesiacoch sa môžete ohriať v čajovom salóne a kaviarni Čas na čaj, kde môžete priamo vyskúšať Sonnentor čaje a kávu. Ak budete mať pekné počasie, určite sa oplatí prejsť ich bylinkovou záhradou alebo vyjsť na vyhlídku na výslni odkiaľ sú krásne fotky s výhľadom na plné polia viničov.

Názorná ukážka ako sú skladované bylinky

Exkurzia sa nám veľmi páčila, obohatila nás o rôzne nové poznatky a ich motto „Tady roste radost“ sa jednoznačne nedá poprieť, pretože sme nálada a s veľkou spokojnosťou.

Strašidelná atmosféra ovládla školu

Autor: Nikola Gerbelová IV. A

Dizajn: Lillien Vaculová II. D

Koniec októbra sa na našej škole niesol v halloweenskej nálade. Žiaci si opäť pripravili originálne masky a zapojili sa do obľúbenej halloweenskej súťaže, v ktorej nechýbala ani napínavá instagramová anketa o najlepšiu masku.

Tak ako aj minulý rok, aj tento školský rok sa u nás na škole niesol koniec októbra v duchu strašidiel, čarodejníc a rozprávkových bytostí. Uskutočnil sa náš obľúbený Halloween, počas ktorého mali žiaci opäť jedinečnú možnosť zapojiť sa do súťaže o najlepšiu masku a získať atraktívnu hlavnú výhru – lístok na náš školský ples.

Pestrý sprievod masiek

Počas celého dňa sa po chodbách školy potulovali rôzne zaujímavé a nápadité postavičky – od priateľských kostýmov žralokov, cez známe filmové či herné postavy, až po naozaj strašidelné bytosti, ktorým by sa človek po tme radšej vyhol! Atmosféra bola úžasná – plná tvorivosti, smiechu a veselého napätia. Každý, kto prechádzal chodbou, sa mohol zapojiť do fotenia a obdivovania kostýmov, čo spríjemnilo deň nielen súťažiacim, ale aj učiteľom, ktorí s radosťou prijali halloweenskeho ducha.

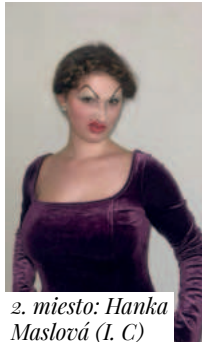
Hlasovanie s napätím

O tom, kto sa stane víťazom, tento rok opäť nerozhodovala odborná porota, ale naši žiaci. Tí mali možnosť hlasovať prostredníctvom školského Instagramu, čo pridalo súťaži na dynamike. Každý žiak udelil hlas maske, ktorá mu prišla najlepšia a napätie počas hlasovania bolo takmer hmatateľné!

Po sčítaní všetkých hlasov sme s radosťou spoznali troch najúspešnejších účastníkov:

1. miesto: Emily Kondisová (I. A)

2. miesto: Hanka Maslová (I. C)

Víťazom srdečne gratulujeme! Všetkým zúčastneným ďakujeme za skvelú atmosféru a za to, akú obrovskú dávku kreativity svojimi kostýmami priniesli do školy. Už teraz sa nevieme dočkať, aké originálne nápady nám prinesie Halloween v budúcom roku!

- 1. miesto: Emily Kondisová (I. A)
- 2. miesto: Hanka Maslová (I. C)
- 3. miesto: „Mimoni“ (V. A)

3. miesto: „Mimoni“ (V. A)

Pozor na hoaxy

Autor: Laura Matoušková, II. A

Dizajn: Denisa Košíková, II. A

Dňa 11.11.2025 sa triedy II. A a III. A zúčastnili prednášky na tému „Hoaxy – boj s dezinformáciami“. Prednášku viedol pán Mgr. Miroslav Mizera.

Mgr. Miroslav Mizera

Počas prednášky boli študentom predstavené rôzne hoaxy, medzi nimi aj prípad „Cintorín v Ladomirovej“. Podľa nepravdivých informácií malo ruské veľvyslanectvo tvrdiť, že starosta Ladomirovej dal „bagrom zrovnať so zemou“ vojenský cintorín, kde sú pochovaní vojaci z 1. svetovej vojny, vrátane vojakov Imperiálnej ruskej armády. Prednášajúci vysvetlil, že tieto tvrdenia sú dezinformáciou. Starosta Ladomirovej (Vladislav Cuper) dostával po vypustení hoaxy vyhrážky smrťou a musela mu byť pridelená policajná ochrana. Avšak pán Mizera uviedol aj viac príkladov násilných a útočných hoaxov, pričom sme sa počas prednášky dozvedeli množstvo zaujímavých a pravdivých informácií.

II. A a III. A na prednáške

Horyzonty v mojom zornom uhle

Autor: Soňa V. Bešinová, I. C
Dizajn: Ema Kubínová, III. A

Horyzonty je festival dobrodružných filmov, kde si môžete užiť dobrodružné filmy natočené okolo celého sveta. Uskutočňuje sa v bielej budove Hviezda pod mostom, keď vchádzate do Trenčína. Dostanete sa tam jednoducho aj autobusom, ak vystúpíte na autobusovej zastávke Hasičská a cca 10 minút chôdže. Táto tradícia trvá už neuveriteľných 20 rokov. Náš program pozostával zo 4 filmov.

Naša trieda I.C bola na jednom z našich prvých výletov - na Horyzontoch.

Prvý film sa volal Baffin Vacation, Love on Ice (Dovolenka na Baffinovom ostrove, Láska na ľade). Réžia: Rush Sturges, Skip Armstrong (USA / 2025) Trval 26 minút. Bol to príbeh o dvoch dobrodruchoch menom Erik Boomer a Sarah Mcnair-Landry. Počas svojej 69-dňovej „dovolenky“ preskúmali Ba-

kreslenia prírody začal kresliť topánky. Každú, na ktorú natrafil. Bolo ich toľko veľa, že za krátky čas zaplnil svoj kresliaci zošit. Ale topánok bolo stále veľa a pribúdalo každou prichádzajúcou vlnou. Mne sa tento film páčil najviac lebo upozorňoval na problém plastov v oceánoch spôsobom, ktorému každý pochopil.

Logan (CAN / 2025). Trval 27 minút. Jeden z najdlhších a najviac smutných, ale motivačných filmov. Film sa dial okolo elitného športovca Matt Hadley, ktorému sa stala nehoda a zmenila jeho život navždy. Už od malička žil v blízkosti prírody a mal s ňou veľký vzťah. Pomáhal svojmu otcovi v dizajnovaní traťí. Keď podrástol začal nové hobby, do ktorého sa hneď zamiloval - mountain bike racing. Potom dostal ponuku na prácu, kde by dizajnoval trate a zobral ju. No však nemohol tušiť, že tam sa jedného dňa všetko zmení. Nehoda sa stala veľmi nečakane. Počas prechádzania novej trate sa odlomil veľký kameň a rozmliaždil jeho nohu od kolena dole. Noha nemohla byť zachránená a všetci si mysleli že, je koniec pre neho. On sa však nevzdal a vďaka jeho snahe sa vrátil naspäť na trate a k jazdeniu v horách. Film sa mi veľmi páčil a ukazoval nám, že aj keď vyzerá všetko stratené ak sa nevzdáme, môžeme prekonať aj nemožné situácie.

Žábery z filmu Love on Ice

ffin ostrov rôznymi spôsobmi: kitesurfing, kayak, horolezecké vybavenie aj lyžami. Zdolávali vysoké kopce pomocou lyží, dlhé more zmrazené ľadom pomocou kitesurfingu, museli však byť dobré veterné podmienky. Vyhľadávali divoké rieky na splavovanie. A dokonca vyliezli aj obrovskú skalnú stenu až na vrch, čo sa im minulý rok nepodarilo. Bolo to zaujímavé preskúmať také nezvyčajné miesto, na ktoré by som asi nikdy nevkrčila.

Meno tretieho filmu bolo D-Games Réžia: Ladislav Jelen (CZ / 2025) Trval 8 minút. Bol to najkratší film zo všetkých. Dial sa okolo kamarátov, ktorí si pripomínali časy, keď boli ešte malí chlapani a hrávali sa vonku. Za jeden deň natočili malý mini film a všetky aktivity, ktoré stihli. Od skákania do sena až po lezenie zo stromu na strom. Páčilo sa mi, že nepotrebovali peniaze na zábavu, len voľný čas a partu ľudí a hodiny zábavy.

Posledný film sa volal Trailblazing: The Matt Hadley Story (Priekopník: Príbeh Matta Hadleyho) Réžia: Kim

Ďalší na rade bol film menom Footprints on Katmai (Stopy na Katmai) Réžia: Max Romey (USA / 2023) Trval 21 minút. Bol to príbeh o maliarovi Max Romey, ktorý sa vydal po stopách svojej starej mamy na jednu z najodľahlejších a medvedmi strážených pláží Aljašky, ktorá sa volá Katmai. Ako jeho stará mama chcel zakresliť pre svojho syna krásu prírody, ale to sa však nestalo. Po príchode na pláž si všimol, ako veľmi bola znečistená. A namiesto

Organizátori festivalu

Na záver by som chcela poďakovať nášmu triednemu Jánovi Brezulovi, že išiel s nami a aj našej pani riaditeľke Monike Bulkovej, že sme výlet mohli absolvovať.

Žábery z filmu Trailblazing

Prváci sa predviedli v rytme nostalgie

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A
Dizajn: Ema Kubínová, III. A

Deň študentstva sme tento rok oslávili netradične – imatrikuláciami plnými symboliky, hudby a radosti. Prvácke triedy ukázali svoju šikovnosť v kreatívnych vystúpeniach, ktoré rozozvučali celé dopoludnie známymi hitmi minulých dekád.

Tento rok sa imatrikulácie nekonali v tradičný piatkový termín, ale symbolicky v pondelok – na Deň študentstva. O program sa postarala naša šikovná trieda III. A, ktorá pre prvákov pripravila imatrikulácie v duchu česko-slovenskej nostalgie.

Príchod prvákov do telocvične

Každá prvácka trieda si vylosovala interpreta a skupinu, na ktorých piesne mala pripraviť tanečné alebo inak kreatívne vystúpenie. Losovanie dopadlo takto:

- I. A – Karol Duchoň + Elán
- I. B – Helena Vondráčková + Para
- I. C – Dara Rolins + Horkýže Slíže
- I. D – Tublatanka + Miroslav Žbirka

Program otvorili tretiaci slávnostným príhovorom, počas ktorého privítali novú pani učiteľku Ing. Martinu Majerovú a pána kaplána Mgr. Dominika Tisovského. Po nich vystúpila s príhovorom aj naša pani riaditeľka a následne ako prvá predviedla svoju ukážku trieda III. A.

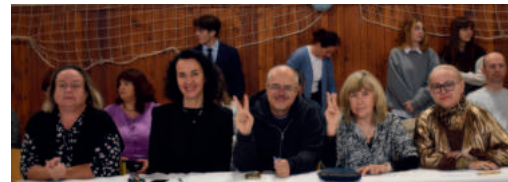
Potom prišiel rad na prvákov, ktorí vystúpili v poradí: I. D, I. A, I. B a I. C. Všetky triedy predviedli energické, nápadité a veselými hitmi nabité vystúpe-

nia, ktoré vytvorili skvelú atmosféru celého dopoludnia.

O výsledkoch rozhodovala porota zložená z pani učiteliek Maťovčikovej, Senkovej, Paškovej, Kudláčekovej a pána učiteľa Vladára. Umiestnenie bolo nasledovné:

- 1. miesto – I. D
- 2. miesto – I. C
- 3. miesto – I. A
- 4. miesto – I. B

Ďakujeme celej triede III. A za výborne zorganizovaný program, prvákom za krásne a nadšené vystúpenia a všetkým učiteľom, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k realizácii tejto akcie – či už pomocou pri organizovaní, hodnotení alebo poskytnutím priestorov na nácvik. Triede I. D budeme o dva roky želať veľa šťastia pri organizácii ďalších imatrikulácií a opäť sa tešíme na budúci rok.

Porota tohtoročných imatrikulácií

Nástup prvákov v telocvični

Trieda III. A pri ich uvádzacom tanci

Deň otvorených dverí

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A

Dizajn: Kristína Dušičková, III. B

Deň otvorených dverí privítal budúcich stredoškóľakov aj ich rodičov pestrým programom, osobnými skúsenosťami našich študentov a podrobným pohľadom do života školy.

V dňoch 25. a 26. novembra 2025 sa na našej škole uskutočnil Deň otvorených dverí. Od 8:00 do 12:00 prichádzali žiaci so svojimi rodičmi do budovy školy, kde ich naši študenti sprevádzali po chodbách a jednotlivých učebniach. Následne sa všetci presunuli na prednášky u pani riaditeľky a pána zástupcu.

V prítomnosti pani učiteľky Mgr. Kadákovéj sa predstavitelia jednotlivých bilingválnych ročníkov podelili o svoje zážitky, skúsenosti zo štúdia aj z rôznych exkurzií. Hovorili o svojich predmetoch, priebehu vyučovania, využívaných pomôckach, ako aj o školských krúžkoch, súťažiach či aktivitách, ktoré rodičov veľmi zaujali.

Po jej skončení mali rodičia možnosť zúčastniť sa aj prezentácie bilingválneho štúdia, ktorú viedli samotní študenti bilingválnej sekcie. Tí, ktorí o prednášku nemali záujem, pokračovali v prehliadke školy.

Na záver prednášky mali rodičia a žiaci priestor klásť otázky, na ktoré študenti ochotne odpovedali. Zároveň si mohli prezrieť učebnice či poznámky. Po ukončení programu ich čakala už len zvyšná časť prehliadky školy.

Školská exkurzia Škandinávia: Vianočné klenoty Kodaň a Štokholm

Autor: Diana Gellérová, IV. A
Dizajn: Melisa Míčková, IV. A

V dňoch 1. až 7. decembra sa trieda IV. A spolu s vybranými žiakmi z druhého a tretieho ročníka vybrala spolu s p. učiteľkami Danielou Maťovčíkovou, Žúliou Jašurkovou a Máriou Rendekovou na nezabudnuteľnú školskú exkurziu do severských krajín – do Dánska a Švédska. Celá výprava bola plná očakávania, nadšenia a prísľubu nových zážitkov, ktoré nás mali sprevádzať počas siedmich dní. Tento výlet nám poskytol skvelú príležitosť spoznať kultúru, históriu a jedinečnú atmosféru týchto severných krajín.

Keď sa Európa mení na dobrodružstvo

Naša cesta začala 1. decembra o 11:00 ráno, keď sme sa nasadili do autobusu a vyrazili na dlhú cestu cez Európu. Po príchode do prístavu Puttgarden sme pokračovali plavbou trajektom do dánskeho Rødby. Cesta bola dlhá, no naplnená zvedavosťou, čo nás čaká v severských mestách. Po príchode do Dánska sme sa hneď ponorili do histórie. Navštívili sme impozantný Frederiksborg Slot v Hillerøde, nádherný zámok v štýle holandskej renesancie postavený na troch ostrovoch jazera Slotso. Prechádzka barokovými záhradami nás úplne očarila. Každá alej, fontána a socha pôsobila ako z rozprávky. Obdivovali sme honosné sály a krásnu kaplnku s emblémami Rádu bieleho slona. Následne sme pokračovali do Roskilde, starodávneho mesta s impozantnou katedrálou, kde sme navštívili katedrálu s hrobmi 37 dánskych kráľov a preslávené múzeum Vikingov. Chvilke osobného voľna sme využili na krátku prechádzku a nadýchnutie atmosféry severského mesta, ktoré bolo už ozdobené vianočnými dekoráciami. Večer sme dorazili do ubytovne v Ishøji, kde sme po náročnom dni doplnili silu.

Baroková záhrada

Kodaň medzi rozprávkou a moderným svetom

Tretí deň patril hlavnému mestu Dánska – Kodani. Tam nás očarila kombinácia histórie a modernej architektúry. Našu prehliadku sme začali pri soche Malej morskej panny. Je to jeden z najznámejších symbolov Dánska, ktorý priťahuje návštevníkov z celého sveta.

Pokračovali sme ku Kastelletu, prvej pevnosti Kristiána IV. a ku Fontáne Gefion. Potom sme sa prešli nábrežím, kde sa nachádzali fascinujúce moderné stavby vrátane budovy Opery, ekologickej spalovne odpadu a budovy firmy Maersk. Najväčší zážitok nám však priniesla návšteva Amalienborgu, oficiálneho sídla dánskej kráľovskej rodiny a kostola Marmorkirken so svojou majestátnou architektúrou. Prechádzka nás zaviedla k prístavu Nyhavn, známemu svojimi pestrofarebnými domami. Absolvovali sme plavbu loďou medzi mestskými ostrovmi, ktorá nám ponúkla úplne iný pohľad na mesto a jeho krásu. Deň sme zakončili v slobodnej štvrti Christiania, ktorá nás zaujala umeleckou kultúrou a farebnými muralmi. Večer sme strávili osobným voľnom na Strøgete, najdlhšej pešej zóne Európy, kde sme mali možnosť vychutnať si prvé vianočné trhy, ochutnať miestne pochúťky a nasávať čarovnú vianočnú atmosféru Kodane.

Frederiksborg Slot

Fontána Gefion

Prístav Nýhavn

Keď sa sever rozsvieti Vianocami

Od 4. dňa sa vianočná nálada stala neoddeliteľnou súčasťou našej cesty. Po raňajkách sme sa pripravili na cestu do Štokholmu. Prejazd trajektom cez Öresund do Helsingborgu a následná plavba do Švédska nás doviedla do mestečka Älmhult, kde sme navštívili jediné čné IKEA múzeum.

IKEA múzeum

Predstavuje dizajn a nápady zakladateľa Ingvara Kamprada hravou a zrozumiteľnou formou. Zoznámili sme sa s históriou a filozofiou svetoznámej značky a ochutnali sme aj známe švédske gully. Po prehliadke nás privítalo mesto Štokholm, zahalené do sviatocných svetiel a pokojnej severskej zimy, kde nás čakal nocľah.

Štokholm - Nobelové sny a príbehy z hlbín mora

Následujúce dni nášho pobytu v Štokholme patrili intenzívnemu spoznávaniu tohto výnimočného severského mesta. Jedným z prvých miest, ktoré sme navštívili, bola Stockholm City Hall, ikonická budova pri vode, kde sa každoročne koná slávnostný banket pri príležitosti odovzdávania Nobelových cien. Už samotný priestor pôsobil veľmi majestátne a my sme si mohli lepšie uvedomiť význam tohto miesta pre celé Švédsko aj svet.

Následne sme navštívili Múzeum Vasa, ktoré zanechalo silný dojem. Nachádza sa tu unikátna vojnová loď Vasa zo 17. storočia, často označovaná ako severský „Titanik“. Jej príbeh je fascinujúci. Loď sa potopila hneď pri svojej prvej plavbe, no po viac ako tristo rokoch bola vyzdvihnutá zo dna mora a zachovaná pre ďalšie generácie. Mohli sme obdivovať jej rozmery, detailnú výzdobu aj samotný príbeh, ktorý nám priblížil život vtedajšej doby.

Múzeum Vasa

Tam, kde dejiny stíchnu a tradície ožijú

V blízkosti múzea sme navštívili historický významný cintorín Galarvarvskyrkogården, kde sú pochovaní námorníci a vojaci. Pripomína históriu mesta a životy ľudí spätých s morom a obranou Švédska. Cintorín pôsobil veľmi pokojne a ticho, čo bolo príjemným kontrastom k rušnejšiemu mestu. Následne sme sa presunuli na ostrov Djurgården, kde sa nachádza známy skanzen. Je to prvé múzeum pod holým nebom na svete, spojené s tradičnou švédskou ZOO. Tradičné švédske domy, remeslá a zoologická záhrada s typickými severskými zvieratami, ako sú losy, soby či medvede v nás vyvolali pocit, akoby sme sa vrátili v čase. Vianočné trhy, voňa škorice, horúcich nápojov a znejúca hudba dodávali tomu miestu pravú sviatočnú atmosféru, ktorá nás úplne pohltla.

Cintorín Galarvarvskyrkogården

V srdci starého mesta, kde čas plynie pomalšie

Aj keď nás ďalší deň privítal dažďovým počasím, nenechali sme sa odradiť a pokračovali sme v objavovaní historického srdca mesta Gamla Stan. Prechádzali sme sa kamennými uličkami, obdivovali farebné domy a malé obchodíky, ktoré boli vyzdobené adventnými dekoráciami. Navštívili sme Birger Jarl's Torg, najstarší kostol v meste a Štokholmskú katedrálu, ako aj známu najužšiu uličku, ktorá má len 90 centimetrov.

Napriek nepriaznivému počasiu mala táto časť mesta neopakovateľné čaro. Nechýbala ani prehliadka Kráľovského zámku, Storkyrkan a kráľovskej hrobky, ktoré nám priblížili bohatú históriu švédskej monarchie. Počas osobného voľna sme si mohli vychutnať teplé občerstvenie, oddýchnuť si v miestnych kaviarňach a nasávať pokojnú adventnú atmosféru mesta.

Neskôr sme sa presunuli na pešiu zónu Norrmalm, ktorá ponúkala množstvo možností na nákupy a prechádzky. Mali sme možnosť navštíviť aj Švédsku kráľovskú knižnicu, kde sú uchované historické rukopisy, staré mapy a jedinečné zvukové záznamy. Večer sme sa už vydali na cestu späť domov. Čakala nás plavba trajektom medzi Helsingborgom a Helsingørom, po ktorej nasledoval dlhý prejazd cez Dánsko a Nemecko. Hoci bola cesta únavná, všetci sme si v mysli prehrávali zážitky z uplynulých dní.

Unavení, no bohatší o spomienky

Posledný deň priniesol záver našej cesty. V Nemecku sme sa stretli s dopravnou nehodou, kvôli ktorej sme čakali 4 hodiny v kolóne a tak sa náš príchod domov o niečo oddialil. Napriek tomu sme všetci dorazili v poriadku, síce až o 2:00 ráno, ale plní krásnych zážitkov a spomienok, ktoré nám zostanú navždy. Táto exkurzia do Škandinávie nám umožnila spoznať nádherné severské mestá, kultúru, históriu aj tradície a priniesla množstvo nezabudnuteľných zážitkov. Od prekrásnych palácov a múzeí až po adventnú atmosféru starých miest a severskú prírodu. Každý deň bol plný objavovania a radosti.

Prvá prehliadka vo Frederiksborg Slot

Atmosféra športu a vedomostí

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A
Dizajn: Ema Kubínová, III. A
Fotky: Archív

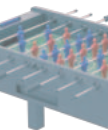
Predvianočný čas na našej škole bol spestrený súperstvom vo vedomostných aj športových disciplínach kde sa ukázal tímový duch aj férovú súťaživosť.

V predvianočnom období sa na našej škole uskutočnil tradičný turnaj tried, ktorý priniesol nielen športové výkony, ale aj zábavu a tímového ducha. Žiaci si zmerali sily v rôznych disciplínach – vedomostnom kvíze, volejbale, hre Clash Royale, stolnom futbale a stolnom tenise.

Šachový turnaj

- Vo vedomostnom kvíze zvíťazila trieda IV. A, druhé miesto obsadila I. A a tretie IV. B.
- Volejbal ovládla IV. D pred III. B a II. A.
- V hre Clash Royale triumfovala I. B, za ňou skončili III. A a III. D.
- V stolnom futbale sa najviac darilo IV. C, nasledovali V. A a III. A.
- Stolný tenis vyhrala III. A, druhá bola III. B a tretia II. B.
- V celkovom hodnotení turnaja sa na prvom mieste umiestnila trieda IV. D, druhé miesto získala I. A a tretie miesto patrilo III. A.

Zápas v stolnom tenise

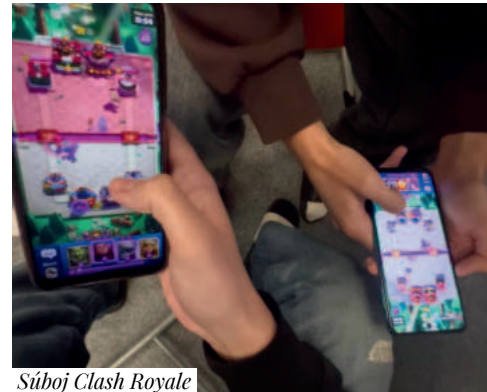

Vedomostný kvíz

Vianočný turnaj opäť ukázal, že na našej škole nechýba súťaživosť, spolupráca ani dobrá nálada.

Výherná trieda IV. D

Súboj Clash Royale

Volejbalový zápas

Končiace ročníky sa ukázali

Autor: Nikola Gerbelová, IV. A
Dizajn: Simona Komorovská, IV. A

Hudba, tanec, smiech a sviatočná nálada – aj takto by sa dala opísať vianočná akadémia na našej škole, ktorá ponúkla pestrý program v podaní našich maturantov.

Nástup maturantov

Naša každoročná vianočná akadémia sa niesla v slávnostnom a príjemnom duchu. Program otvorila nástupovka maturantov a oceňovanie žiakov, ktorí úspešne reprezentovali našu školu. Ocenenia odovzdávala pani riaditeľka Ing. Monika Bulková spolu s pánom zástupcom Mgr. Martinom Žiškom. (Bližšie sa o ocenených žiakoch dozviete v článku „Úspechy, ktoré hovoria za nás“.) Zároveň boli oficiálne vyhlásené aj výsledky vianočného turnaja tried, čím sa ocenili výkony jednotlivých kolektívov.

Odobzďavanie ocenení

Po úvodnej časti nasledoval hlavný program akadémie, ktorý moderovali Laura Krupová a Nikolas Šedivý zo IV. D. Maturanti v ňom predstavili svoje najlepšie vystúpenia zo stužkových slávností. Diváci si postupne vychutnali vystúpenia jednotlivých tried.

- **V. A** – živé a energické tanečné vystúpenia doplnené o vtipnú tanečnú scénu chlapcov labutieho jazera v sumo oblekoch
- **IV. B** – pestrý program plný dynamiky a dobrej nálady
- **IV. C** – originálne spojenie moderných piesní s ľudovými tancami
- **IV. D** – bohatý tanečný program, hra na klavír od Adriany Koprdovej, vtipná scéna chlapcov a elegantné tanečné vystúpenie Laury Krupovej a Vanesy Habánkovej

Nástup maturantov

Moderátori

Vystúpenie zo stužkovej V. A

Vianočná akadémia bola krásnym zakončením kalendárneho roka a pripomenula nám, že Vianoce sú predovšetkým o radosti a spoločných zážitkoch.

Úspechy, ktoré hovoria za nás

Autor: Klára Liptáková, II. E
Dizajn: Zuzana Púčková, II. A,
Sofia Pindáková, IV. A

Potlesk, pokora a gratulácie patria všetkým žiakom, ktorí úspešne reprezentovali našu školu v rôznych súťažiach. Možno sa občas nezadari, ale predsa hlavné je, zúčastniť sa.

Leto

V lete sa Ctibor Karol Strmenský (IV. A) a Annamária Stachová (II. A) zúčastnili súťaže Literárny Zvolen. Táto súťaž je určená pre neprofesionálnych autorov. Ctiborovi sa v tejto súťaži podarilo umiestniť v próze v striebornom pásme, pod vedením pani učiteľky Jašurkovej.

September

V septembri si žiaci v Žiline prevzali ocenenia za rozvojový program DoFE. Účastníci museli v priebehu programu splniť svoje ciele v štyroch kategóriách. V športe, talente alebo zručnosti, v dobrovoľníctve a nakoniec museli absolvovať dobrodružnú expedíciu. Určite to nebolo jednoduché, no napriek tomu sa tieto úlohy podarilo splniť 13 žiakom v bronzovej kategórii a 10 žiakom v striebornej.

DoFE oceňovanie

Október

V októbri sa v Bratislave konala celoslovenská súťaž Slovenské rýchle prsty. Vladimír Čokina (V. A) si vybojoval prvé miesto. Ľubomír Michalička (IV. B) sa umiestnil na druhom mieste a Samuel Lenko (II. C), sa ako nováčik v tejto súťaži, umiestnil na deviatom mieste.

Sme opäť v literárnom svete so Ctiborom Karolom Strmenkým (IV. A) a Annamáriou Stachovou (II. A). Tentokrát na súťaži Jurík očami mladých. Ctibor bol ocenený za poviedku Višňový paradox. Annamária obsadila v tejto súťaži siedme miesto.

Celoslovenská súťaž Slovenské rýchle prsty

V októbri sa konalo tiež elektronické kolo Olympiády o Európskej únii, ktorú každoročne organizuje Fakulta sociálnych vied UCM v Trnave. Z celého Slovenska sa zúčastnilo 252 trojčlených tímov. Naša najlepšia trojica Ctibor Karol Strmenský (IV. A), Timotej Paška (III. B) a Maxim Maťovčík (II. A) spoločným úsilím obsadila 50. miesto. Na olympiáde sa zúčastnili aj tímy z tried II. A, II. C, III. B, III. C a IV. A.

Okresné kolo v cezpoľnom behu žiakov stredných škôl sa konalo v októbri. Našu školu v ňom reprezentovali dva tímy. Jeden chlapčenský - Dominik Holý (II. C), Viliam Závodský (IV. A) a Peter Ďatko (II. C) a druhý dievčenský - Sára Faryová, Sára Fašanková (I. A) a Valentína Cheevers (III. A). Chlapci sa umiestnili na piatom mieste a dievčatá na prvom. Žiaci súťažili aj ako jednotlivci, Sára Fašanková získala striebro a Valentína Cheevers obsadila tretie miesto.

Okresné kolo v cezpoľnom behu

Koncom tohto mesiaca sa žiačky a žiaci zúčastnili okresného kola v stolnom tenise stredných škôl. Chlapci sa umiestnili na bronzovom mieste. Dievčatá si vybojovali úžasné prvé miesto a postúpili do regionálneho kola, kde skončili na striebornej priečke. Vďaka im za ňu Valentína Cheevers (III. A), Terézii Opatovskej (IV. D) a Barbore Žákovej (I. D).

November

Nový mesiac, nové súťaže! Tentokrát sa naši žiaci - Nela Pajtinková (III. A), Valentína Cheevers (III. A), Barbora Meravá Muráriková (V. A), Filip Beňovič (II. E) a Oskar Kútny (I. A), zúčastnili okresného kola v bedmintone. Dievčatá sa umiestnili na siedmom mieste a chlapci si domov odniesli bronz.

V novembri prebiehala výstava STREDOŠKOLÁK - HRDINA REMESLA, ktorá pomáha žiakom základných škôl rozhodnúť sa, na akú strednú školu pôjdu študovať. Našu školu reprezentovali študenti z III. A a II. C pod vedením pani riaditeľky a pani zástupkyne. Výstava prebiehala dva dni. Prvý deň našu školu reprezentovali Tadeáš Ondrášek a Jasmína Goldová a druhý deň Aneta Šnoblová, Mária Kurcinová, Nela Pajtinková a Rebeka Mazánová. Na tomto podujatí bola naša škola ocenená za vedomostné súťaže, no aj ako jedna z troch najlepších stredných odborných škôl v Trenčianskom kraji.

Žiaci Karol Radosa (III. A), Timotej Paška (III. B) a Peter Hošťák (III. C) sa zúčastnili turnaja Slovenskej debatnej asociácie. Dvojdnový debatný maratón úspešne zvládli a z 32 tímov sa umiestnili na druhom mieste.

Slovenská debatná asociácia

Na informatickej súťaži iBodor v kategórii Junior boli úspešnými riešiteľmi Samuel Ďurža (II. B), Nikola Novomestská (II. E), Samuel Bušo (I. A). V kategórii Senior boli úspešní Denis Cabala (V. A) a Nikola Žáčiková (V. A).

December

Začiatkom decembra sa konala medzinárodná internetová súťaž ZAV-100, súťažili v nej žiaci z desiatich krajín. V kategórii 12 - 16 rokov sa najlepšie umiestnil Samuel Lenko, na štvrtom mieste (II. C). V kategórii 17 - 20 rokov súťažilo z našej školy osem žiakov a najlepšie sa umiestnil Ctibor Karol Strmenský (IV. A), na desiatom mieste.

Maxim Bušfy, Juraj Petrovský, Daniel Zaťko z II. A a Daniel Račko z I. A si na okresnom kole v basketbale vybojovali druhé miesto.

Celoslovenské kolo súťaže Studňa sa tajne s dažďom zhovára

Simona Komorovská (IV. A) prednášala z diela Bez hrdosti od Boženy Slančíkovej-Timravay. So svojím krásnym prejavom vyhrala regionálne kolo súťaže Timravina studnička a postúpila do celoslovenského kola.

V novembri sa uskutočnil finálny turnaj TSK florbalu SK cup a naše dievčatá si z neho odniesli bronz. Zúčastnilo sa dvanásť dievčat: Diana Chobotová, Adriana Babrnáková, Sára Faryová, Valentína Cheevers, Terézia Opatovská, Timea Zverbíková, Nela Hrubá, Michaela Lezová, Ema Fabušová, Hana Kulichová, Klára Vinczeová a Ema Oravcová.

Eliška Gardianová (I. A), Natália Izraelová (II. A), Valentína Cheevers (III. A) a Sofia Pindáková (IV. A) sa zúčastnili súťaže Majster rétor v anglickom jazyku. Získali dve druhé miesta. Za mladšie žiačky Natália Izraelová a za staršie Valentína Cheevers.

Majster rétor v anglickom jazyku

V ten istý deň sa konala aj súťaž Majster rétor v slovenskom jazyku. Zúčastnili sa jej Lillien Vaculová (II. D), Timea Kubínová (III. A) a Ctibor Karol Strmenský (IV. A). V kategórii starších žiakov sa Ctibor Karol Strmenský umiestnil na prvom mieste a Lillien Vaculová na štvrtom.

Na celoslovenskom kole súťaže Studňa sa tajne s dažďom zhovára získala Emma Grachová (III. C) tretie miesto v próze. V próze získala Annamária Stachová (II. A) tretie miesto a Ctibor Karol Strmenský (IV. A) získal druhé miesto.

Timravina studnička

Okresné kolo v basketbale

15.00 Finálny turnaj TSK florbalu SK cup

Majster rétor v slovenskom jazyku

Deň zelených stužíek

Autor: Eliška Štefánková, V. A

Dizajn: Melisa Mičková, IV. A

10.10. 2025. Dátum, na ktorý celá V. A trieda nezabudneme do konca svojich životov.

Tento deň sa pre nás začínal pripravami celej sály, ale to nikoho nezaujímalo. Čo však bolo zábavou je, že keď prišiel DJ, v rámci jeho skúšania púšťal úplné pecky, a tak sme si už od obeda išli na Sare Rikas, čo sa tiahlo až do voľnej zábavy a aj po nej. Neviete si ani predstaviť, aké krásne naše baby prichádzali počas dňa, niektoré na ne-spoznanie. Krásny make-up, princeznovské šaty, súprava, či overal a sladký úsmev na tvári. Naši fešáci nahodení v oblekoch, kto by to bol do nich povedal? No jednoducho, zrazu sa stretlo 29 šarmantných študentov, ktorí si išli poriadne užiť tento deň. Nedá sa nespomenúť naša nesmierna vďaka za hojný počet pani učiteliek a pánov učiteľov, veríme, že to bolo pre vás zábavou a pekne stráveným časom.

Ako na každej stužkovej sa musí prejsť dlhými, ale nevyhnutnými formalitami, po ktorých našťastie prichádza večera na doplnenie energie pre viacerých, ktorí v ten deň nemali čas nič poriadne zjesť a potom šup-šup na náš program. Povymýšľali sme si všelijaké srandičky od našich chlapcov súťažiacich o titul Miss po tancovanie baletu v sumo oblečkoch. Ale pripravili sme si aj babský tanec, tatinkovský kvíz, ktorý nikdy nesmie chýbať, jedno dojemné videjko a zaspievala a na gitare zahrála naša Stellka. Nakoniec sme si zatancovali celá trieda jeden tanec. Toto všetko bola taká sranda, moc sme si to užívali, pretože ten večer patril nám a vďaka tomu z veľa z nás opadol stres. Nešlo o nič, jedine o to, či sa zabavíme my a koľko perfektných zážitkov si odtiaľto odnesieme.

Z triedy do gala

Autor: Aneta Baňárová, IV. B
Dizajn: Ema Kubínová, III. A

Navždy sa zachová . . .

Počas nášho študentského večera sme prežili už množstvo zaujímavých a prežurovaných večerov, no tento bude iste patriť k tomu najlepšiemu – naša stužková.

Bol to večer, na ktorý sa nezabúda. Všetok ten stres, rozdielne názory, množstvo povinností. Zvládli sme to super a celý večer si užili, ako sa patrí. Okrem zábavy a radosti sme si však uvedomili, že maturita je čoraz viac bližšie a naša stredoškolská cesta sa pomaly, ale isto blíži ku koncu.

Celá slávnosť sa niesla v slávnostnej a emotívnej atmosfére. Po úvodnom nástupe a prihovoroch nasledoval dlho očakávaný okamih – stužkovanie, pri ktorom nám triedna učiteľka priplla zelené stužky ako symbol nádeje, dospelosti a blížiaceho sa konca štúdia. Ne-

chýbali slová vďaky, úsmevy, ale ani dojatie a slzy šťastia.

Program, ktorý sme si pripravili, bol plný humoru, spomienok na spoločné roky i podakovania učiteľom a rodičom za ich podporu a trpezlivosť. Preverili sme si vedomosti našich oteckov v kvíze, či zatancovali spoločne s našou triednou učiteľkou alias našou Nikčou. Po oficiálnej časti nasledovala zábava, tanec a spoločné chvíle, ktoré nás ešte viac spojili ako kolektív.

Stužková nebola len oslavou, ale aj momentom uvedomenia si, koľko sme sa počas štúdia naučili – nielen vedomosťmi, ale aj zodpovednosťou, priateľstvom

a spolupráce. Tento večer zostane navždy zapísaný v našich spomienkach ako jeden z najkrajších momentov stredoškolských rokov.

Večer, na ktorý nezabudneme

Autor: Karolína Špačková, IV. C

Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

V piatok 12. decembra 2025 sa v priestoroch Spoločenského domu v Trenčianskych Stankovciach uskutočnila stužková slávnosť triedy 4. C.

Celý večer sa niesol v duchu elegancie, radosti a dojatia. Symbolickým pripnutím zelenej stužky sme si pripomenuli blížiaci sa záver jednej z najdôležitejších etáp študentského života.

Neopakovateľný večer sme zahájili príhovormi venovanými učiteľskému zboru a rodičom. Naša triedna pani

učiteľka M. Marčeková, ako aj krstná mama pani učiteľka D. Jantová pokračovali v tejto línii a napokon nezostalo ani jedno oko suché.

Nechýbal ani pestrý program, v ktorom sme predviedli rôzne tanečné kreácie, súperiac o šikovnosť dievčat a chlapcov. Každá osobnosť triedy bola

v závere programu ocenená v rôznych kategóriách Oscarom. Po oficiálnej časti nasledovala zábava, počas ktorej si študenti, rodičia a pedagógovia spoločne užili príjemnú atmosféru až do neskorých hodín.

Stužková slávnosť sa stala vydareným nezabudnuteľným zážitkom, na ktorý budeme ešte dlho spomínať.

Emócie tiekli prúdom

Autor: Nikolas Šedivý, IV. D
Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Písal sa 28. november 2025 a my, IV. D, sme zažili jednu z najkrajších udalostí nášho študentského života. Stužková slávnosť v Nemšovej bola večerom, na ktorý budeme ešte dlho spomínať.

Už od skorého rána medzi nami panovala výnimočná atmosféra, miešala sa radosť, očakávanie aj jemný stres. Predsa len, o pár hodín čakalo tých „stratených prvákov“ slávnostné šerpopovanie a oficiálny vstup medzi maturantov.

Od tretej hodiny popoludní prebiehali v kultúrnom dome posledné prípravy, doladovanie detailov a nekonečné čakanie na tú osudnú chvíľu.

Po usadení rodičov a pedagógov mohla slávnosť konečne započatť. Celou oficiálnou časťou nás sprevádzali šikovní moderátori Laura a Nikolas, ktorí sa napriek počiatkovej tréme rýchlo otriasli a svoje vstupy zvládli s prehľadom a humorom.

Nasledovali príhovory venované rodičom, učiteľom a motivačné slová našej triednej pani učiteľky Potočkovej a pána učiteľa Žišku. Ich slová si budeme pamätať ešte veľmi dlho.

Potom prišiel ten okamih – stužkovanie. Každý z nás bol oficiálne ostužkovaný, pripili sme si slávnostným prípitkom a vybrali sa za svojimi rodičmi, ktorých sme obdarovali ružou či malou flaštičkou. Pokračovalo sa rodičovským tancom, pri ktorom emócie tiekli prúdom.

Po slávnostnej večeri nasledoval náš starostlivo pripravený program. Oficiálnu časť sme zakončili básňami, zapálením sviečok a prijatím tartaletky.

Na úplný záver triedny pán učiteľ symbolicky rozbil vázu, a každý z nás si odniesol črepinu pre šťastie, lebo šťastia vraj nikdy nie je dost, najmä pred maturitou.

Taká bola naša stužková. Večer plný emócií, smiechu, dojatia a spomienok, ktoré nám už nikto nevezme.

Pečie celá Obchodka – pomoc, ktorá nám chutí

Autor a dizajn:

Emi Lacková, III. A

A môžete piecť... teraz! Aj tento rok sme si spríjemnili vianočné obdobie sladkou zbierkou. Tak, ako minulý rok, aj druhý ročník akcie Pečie celá Obchodka prebiehal v termíne 9. – 11. 12., a aj tento rok sme sa rozhodli finančne podporiť tri organizácie, no s poslednou ste nám tentokrát pomohli vy a to vašim hlasovaním.

Pečieme... TERAZ!

V pondelok 8.12. sa prízemie našej školy zmenilo na obchod s vianočnými dobrotami. Súťaživí žiaci nám doniesli viac ako 7300 kusov koláčov, za čo by sa nehanbila nejedna pekáreň. V tento deň sa síce cukrovinky neponúkali, ale aj tak sa pracovalo ostošest. Bolo potrebné tieto koláčiky a slané drobnosti uložiť do krabičiek, označiť férovými symbolickými cenami a pripraviť všetko na charitatívny predaj tak, aby nás nič neprekvapilo. S prípravou nám prišli pomôcť žiaci III. A a aj bývalé pani učiteľky našej školy pod taktovkou pani Elenky Šmejkalovej, ktoré okrem pomoci s triedením, pomohli aj pečením a priniesli chutné sladké pochúťky.

V utorok, stredu a štvrtok, teda 9. – 11. 12., prebiehal predaj rôznych medovníkov, lineckého pečiva, vanilkových rožkov, crinkles a dokonca sa na predajnom pulte ocitli aj vianočné oblátky a škoricové trubičky. Našími zákazníkmi neboli len žiaci a učiteľia, ale mali sme aj návštevy zvonku, a to napríklad naše bývalé študentky, rodinných príslušníkov a priateľov. Privítali sme každého, kto mal o sladkosti záujem. Predávalo sa od 9:00 do 13:00 cez prestávky aj cez hodiny vo vestibule vedľa vianočného stromčeka, aby sme mali plno vianočnej atmosféry.

Za pomoc pri predaji ďakujeme Eme Lackovej a Timei Kubínovej z III. A, Melise Mičkovej, Simone Komorovskej, Grete Lombardo, Sofii Pindákovovej a Karin Mokričikovej z IV. A a aj dievčatám Laure Matouškovovej a Zoji Tvrdoňovej z II. A. Obzvlášť ďakujeme pani učiteľke Daniele Maťovčíkovej, ktorá nám pomohla túto akciu zorganizovať, pani riaditeľke Monike Bulkovej, ktorá nám pri organizovaní tejto akcie vyšla v ústrety a aj učiteľom, ktorí koláčiky aj priniesli, aj nakúpili a aj nám ospravedlnili našu chvíľkovú absenciu z hodín.

Najlepší pekári

Tak ako minulý rok, tak aj tento rok boli triedy, ktoré prispeli najviac, odmenené. Najaktívnejšie tri výherné triedy získali extra deň školského výletu, ktorý si môžu uplatniť posledný prázdninový týždeň. Tentokrát si spomínanú výhru užijú triedy II. A, ktoré žiaci priniesli spolu 2572 kusov koláčov, ďalej II. E, ktorá prispela 1963 koláčikmi a tretia v poradí bola trieda III. A s počtom 710 koláčikov.

Vďaka vám a vašim maškrtným jazykom, sme aj tento rok boli schopní vyzbierať viac ako 1200 eur, čo je nesmierne krásna suma. Náš zisk sme spravodlivo rozdelili trom organizáciám, a to Hospicu Milosrdných sestier v Trenčíne, organizácii UNICEF a po výhre v hlasovaní cez Edupage príspevok 400 eur získalo aj Občianske združenie Trenčianske Labky.

Sme radi, že sa zapojilo toľko ľudí, a že sme spolu mohli spríjemniť Vianoce nielen vám sladkými dobrotami, ale hlavne aj vybraným organizáciám finančnou pomocou.

Peňažná poukážka

Od: Redakčný tím NOA? News

400€

Pre: Hospic Milosrdných sestier

Peňažná poukážka

Od: Redakčný tím NOA? News

400€

Pre: UNICEF

Peňažná poukážka

Od: Redakčný tím NOA? News

400€

Pre: OZ Trenčianske Labky

Spolu pomáhame: odovzdávanie peňažnej pomoci

Autor a dizajn:

Emilia Lacková, III. A

Ze predaja chutných koláčov sa nám podarilo vyzbierať viac ako 1200 eur. Tieto peniaze putovali trom organizáciám, ktoré sme vybrali. Boli nimi organizácia UNICEF, s ktorou naša škola spolupracuje, Hospic Milosrdných sestier v Trenčíne a OZ Trenčianske Labky.

Hospic Milosrdných sestier

Ako prvým z našich troch organizácií sme výtazok odovzdali Hospicu Milosrdných sestier.

19. 12. sme k nim zavítali a oni nás s úsmevmi na tvárach privítali. Absolvovali sme aj prehliadku budovy, pri ktorej nám vysvetlili, ako tieto zariadenia fungujú.

Hospic je zdravotnícke zariadenie pre dlhodobo chorých a zomierajúcich ľudí, v ktorom je kladený dôraz na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a na to, aby človek nebol v ťažkej chvíli sám, a aby netrpel neznesiteľnou bolesťou. Dozvedeli sme sa o jeho histórii, o pacientoch, pre ktorých je tento hospic posledným domovom a aj o plánoch do budúcnosti. Porozprávala nám ich pani Rastislava Kobzová, ktorá nám aj spolu s ďalšími zamestnancami robila počas našej návštevy spoločnosť. Túto návštevu nám tak naozaj spríjemnili a majú náš obdiv za ich pokoru a dobrotu, ktorá z nich priam sršala. Vďaka nim je pre nás táto návšteva nezabudnuteľná.

Podakovanie od Hospicu Milosrdných sestier

Budova hospicu

Odovzdanie poukážky pani Kobzovej

Zamestnanci hospicu a my

UNICEF

Druhou organizáciou je organizácia UNICEF, ktorá je jednou z najvýznamnejších humanitárnych organizácií na svete. Pomáha deťom v núdzi na tých najťažšie dosiahnuteľných miestach. Pomáha im prežiť, ochraňuje ich práva, zabezpečuje pre ne vodu, jedlo, strechu nad hlavou, lieky a vzdelanie. My vďaka nim podporíme deti na Ukrajine. Pomôžeme im zabezpečiť vzdelanie a ochranu pred mánami a ďalšími nebezpečnými nástrahami.

OZ Trenčianske Labky

O tretej organizácii ste nám pomohli rozhodnúť v hlasovaní. Rozhodovalo sa medzi tromi organizáciami PRO Dubnica, Umenie počut' a OZ Trenčianske Labky. PRO Dubnica získala 77 hlasov, Umenie počut' 143 hlasov a s najvyšším počtom hlasov - 234 skončilo OZ Trenčianske Labky. Vďaka vám tak pomôžeme psíkom s nájdením nových domovov a zabezpečením ďalších potrebných vecí. Peniaze sme im, tak ako organizácii UNICEF, poslali na účet pre jednoduchšie zachádzanie. Ešte raz da-

kujeme každému, kto prispel. Práve vďaka vám sme boli schopní vyzbierať takúto krásnu sumu a pomôcť mnohým ľuďom a psíkom.

OZ Trenčianske Labky

Pomoc UNICEFu na Ukrajine

OZ Trenčianske Labky
8 Jan

Dnes tu máme jedno veľké, stále vianočné, **ĎAKUJEME!** 🇺🇦 🙏 😊 A to **ĎAKUJEME** je pre obchodnú akadémiu v Trenčíne.

V rámci akcie Pečie celá obchodka sa predajom vianočných koláčikov vyzbieralo 400 EUR pre naše LABKY. Skvelý nápad, a skvelý výsledok ich snahy!

Celú akciu zorganizoval tím školského časopisu NOA- News na obchodnej akadémii, a pani učiteľka Maťovčíková sa zase postarala o to, aby sa ku nám peniažky dostali. 😊

ĎAKUJEME aj za túto formu pomoci. Chcelo to dobrý nápad, odhodlanie, snahu a pekný výsledok je na svete.

Vďaka za pomoc nemým tváram, a nielen im!

PEČIE CELÁ OBCHODKA **ĎAKUJEME!**
400 EUR

1. miesto – trieda IIA
2. miesto – trieda ILE
3. miesto – trieda IIIA

Spoločne podporíme miestnu organizáciu
OZ TRENČIANSKE LABKY | unicef
HOSPIC MŤOVČIKOVÁ 31 SESTIER

Podakovanie od OZ Trenčianske Labky

Naša škola podporuje deti doma aj vo svete: Zapojili sme sa do programu Škola priateľská k deťom od UNICEFu

Autor: Karin Mokričková, IV. A
Dizajn: Greta Lombardo, IV. A

Naša Obchodná akadémia v Trenčíne sa zaradila medzi vzdelávacie inštitúcie, ktoré sa v školskom roku 2025/2026 zapojili do programu Škola priateľská k deťom pod záštitou UNICEF. Ide o projekt, ktorý zdôrazňuje dôležitosť bezpečného, podnetného a rešpektujúceho prostredia pre všetky deti. Zapojením do programu ukazujeme, že nám záleží nielen na žiakoch našej školy, ale aj na deťoch v núdzi kdekol'vek vo svete, a že chceme aktívne prispieť k formovaniu školy, kde empatia, porozumenie a ľudskosť zohrávajú kľúčovú úlohu.

Čo znamená naša účasť v programe

Program nesie certifikát UNICEF a je určený pre materské, základné a stredné školy na celom Slovensku. Získanie titulu Škola priateľská k deťom predstavuje záväzok školy vytvárať podporujúce prostredie nielen pre deti, ktoré navštevujú naše vzdelávacie zariadenie, ale aj pre deti v núdzi v rôznych krajinách sveta. Zapojením do projektu sme sa zaviazali splniť tri povinné aktivity, ktoré podporujú hodnoty UNICEF a zároveň prinášajú žiakom dôležité vzdelávacie a spoločenské skúsenosti:

Vzdelávacia aktivita

Počas školského roka pripravujeme vzdelávacie aktivity, ktoré žiakom priblížia tému práv detí, potrebu ich ochrany a význam humanitárnej pomoci. Tieto aktivity majú podporiť uvedomenosť, empatiu a otvorenosť žiakov voči problémom rovesníkov na celom svete.

Modré svetlá UNICEF – Svetový deň detí (20.11.2025)

Naša škola sa zapojila aj do oslavy Svetového dňa detí. Tento deň sa tradične nesie v modrej farbe – farbe UNICEF – a školy na celom Slovensku pripravujú tvorivé či komunitné aktivity, modré dekorácie alebo spoločné podujatia, ktorými vyjadrujú podporu deťom na celom svete.

na zhodnotenie aktivít a potvrdenie splnenia kritérií. Vďaka tomu môže získať oficiálny certifikát Škola priateľská k deťom.

Dobrovoľná fundraisingová aktivita: Pomáhame deťom v núdzi

Hoci nejde o povinnú súčasť programu, školy sa môže zapojiť aj do fundraisingovej aktivity – či už prostredníctvom vlastnej zbierky, alebo účasťou na celoslovenskej kampani Modrý gombík, ktorý prebehne v máji 2026. Finančné prostriedky z tejto zbierky pomáhajú deťom v krízových oblastiach sveta a prispievajú k činosti UNICEF.

Aktuálny priebeh aktivít na našej škole

Naša škola už začala s organizovaním aktivít v rámci projektu. Počas hodín anglickej ekonomiky si vyberáme aktuálne témy, o ktorých píše UNICEF a spracovávame ich do prezentácií. Ide hlavne o humanitárne krízy a vojny, napríklad v Sudáne, Gaze alebo Ukrajine a venujeme sa hlavne priblíženiu pomoci, ktorú UNICEF poskytuje v najohrozenejších regiónoch. Robíme to preto, lebo často zabúdame, že niektorí ľudia aj v 21. storočí musia bojovať o prežitie a ani strecha nad hlavou a základné potraviny nie sú pre desiatky miliónov ľudí samozrejmosťou.

Pohľadnice plné želaní pánovi prezidentovi

Ďalšou aktivitou, ktorej sa naši žiaci venovali bolo písanie pohľadníc pánovi prezidentovi P. Pellegrinimu, v ktorých

vyjadrovali svoje želania, prosby alebo nápady na vylepšenia v rôznych oblastiach. Medzi najčastejšími želaniami boli modernejšie triedy a pomôcky, inovatívnejšie a efektívnejšie metódy učenia sa, ktoré neobsahujú učenie sa nespočetných poučiek naspamäť a zahŕňajú viac vedomostí o reálnom svete. Takisto bolo často spomínané aj lepšie nadväzovanie autobusových a vlakových spojov po vyučovaní a zlepšenie stavu školských internátov, aby sa v nich študenti mohli pohodlnejšie učiť a dôstojnejšie bývať. Pomoc sociálne slabším rodinám a zlepšenie dostupnosti ku krúžkom a mimoškolským aktivitám boli tiež často spomínaným návrhom. V neposlednom rade si študenti hlavne priali menej stresu z obmedzených finančných možností a viac duševnej pohody

Pohľadnice pre pána prezidenta

Škola odetá v modrom

Celá škola sme sa tiež zapojili 20. novembra do výzvy Modré svetlá UNICEF počas Svetového dňa detí. Tento deň je dôležitým dňom nielen pre UNICEF, ale najmä pre všetky deti. Práve v tento deň bol prijatý v roku 1989 Dohovor o právach dieťaťa a v mnohých krajinách sa zapájajú počas tohto dňa do aktivít tisícky detí. V tento deň si pripomíname, že detské práva patria všetkým deťom bez rozdielu. Sme vďační za všetky spoločnosti, ktoré pamätajú na detské práva, vďaka čomu sa môžu deti šťastne rozvíjať. Pripomíname si však aj to, že nie všade sú tieto práva dodržiavané alebo sú dokonca hrubo

Prezidentský palác osvetlený namodro pri príležitosti Svetového dňa detí

Evaluačný formulár

Po ukončení školského roka vyplní škola hodnotiaci formulár, ktorý slúži

porušované. Konkrétne naša škola dala výzvu všetkým obliecť v tento deň sa do modrej farby a aj s učiteľským zborom sme si spravili hromadnú fotku. Celosvetovo sa táto výzva nazýva „Turning the world blue“ a pri príležitosti tohto dňa sú osvetlené významné budovy po celom svete namodro, ako napríklad opera v Sydney alebo šikmá veža v Pise. U nás v Trenčíne je osvetlený Trenčiansky hrad a v rámci Slovenska je to Bratislavský hrad, Prezidentský palác, Bojnický zámok a mnoho iných budov po celom území.

ných dobrôt žiakov a učiteľov medzi sebou za symbolickú sumu a venovanie tohto výťažku na nejaký dobročinný účel. Minulý rok výťažok poputoval útulku a rodine s postihnutým chlapcom. Tento rok sme časť výťažku venovali aj svetovej organizácii UNICEF, ktorá robí zbierku na Ukrajinu, ale aj rôzne ďalšie zbierky trpiacim deťom a komunitám v ohrozených zónach po celom svete.

deje pre deti žijúce v krajinách, ktorými zmetajú krízy či prírodné katastrofy. V rámci školy tiež pripravujeme rovesnícke vzdelávanie, kedy sa budú žiaci vyšších ročníkov venovať tým z nižších a takýmto neformálnym a priateľským spôsobom im odovzdávajú vedomosti.

Žiačky našej školy v modrom

Pečie celá Obchodka

Vianočné pečenie ako fundraisingová aktivita

V polovici decembra sme zorganizovali akciu Pečie celá Obchodka, ktorá už bola organizovaná druhý rok na základe obrovského úspechu z minulého roku. Poslaním tejto akcie je predaj napeče-

Prípravované aktivity do budúcnosti

Čo sa týka ďalších aktivít, ktoré máme ako škola naplánovaných v súlade s týmto UNICEF projektom, chystáme ich postupne a čaká nás ešte zapojenie sa do verejnej zbierky Modrý gombík 2026, ktorá sa bude organizovať v jar-ných mesiacoch a slúži na podporu ná-

ša škola zapojením sa do programu Škola priateľská k deťom pomáha posilňovať hodnoty rešpektu, solidarity a bezpečia, ktoré považuje za kľúčové pre zdravý vývin mladých ľudí. Aj my žiaci sme presvedčení, že participácia v tomto projekte obohatí nielen nás, ale aj pedagógov a celú školskú komunitu.

Žiaci a učiteľia našej školy odetí v modrom pri príležitosti Svetového dňa detí

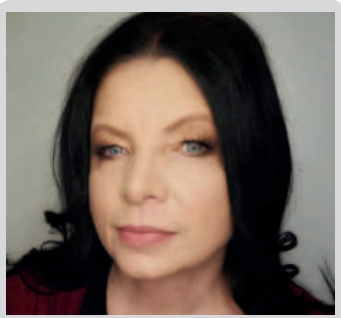
Noví učitelia a žiaci

Autori: Matúš Kyška, IV. A, Melánia Bialoňová, II. A

Dizajn: Melisa Mičková, IV. A

Noví ľudia, nové príbehy. Do našej školy pribudli nielen noví žiaci, ale aj dvaja učitelia, ktorí obohatia vyučovanie svojimi skúsenosťami. V článku vám predstavíme predsedov jednotlivých tried aj pedagógov, ktorí sa stali novou súčasťou nášho kolektívu.

Ing. Martina Majerová

Na akej škole ste študovali?

Vyštudovala som ekonomiku na Žilinskej univerzite, následne matematiku na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Akú máte aprobáciu?

Som učiteľka s aprobáciou matematika, informatika a ekonomické predmety.

Kde ste doteraz učili?

Začínala som na strednej škole v Žiline a potom som pár rokov strávila na základnej škole.

Kolko rokov praxe máte?

Vo vzdelávaní pôsobím už 27 rokov.

Ako sa Vám zatiaľ páči na škole?

Na škole sa mi zatiaľ páči veľmi – príjemná atmosféra, milí kolegovia a šikovní žiaci. Každý deň je iný, čo robí moju prácu zaujímavou a živou.

Keby ste mali možnosť znova sa rozhodnúť, boli by ste opäť učiteľom? Prečo?

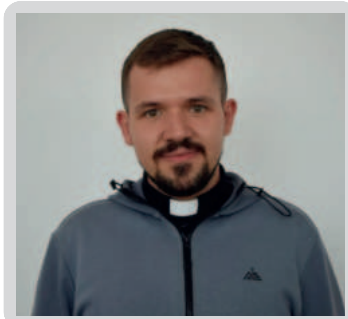
Myslím, že toto je zbytočná otázka :-)

Aký je rozdiel medzi dobou, keď ste chodili do školy vy, a teraz?

V tom čase bolo potrebné vkladať viac energie do prípravy do školy, lebo sme nemali možnosť využívať online zdroje, nemali sme mobilné telefóny, počítače ani internet. Keď sme potrebovali niečo zistiť, otvorili sme encyklopédiu alebo sa spýtali rodiča, prípadne učiteľa. Taktiež sme mali náročnejšiu náplň predmetov, či už išlo o matematiku, či biológiu, kde sme sa museli učiť množstvo latinských názvov a pod. Dnes je škola rýchlejšia, farebnejšia a technickejšia. Žiaci majú prístup k množstvu informácií jedným kliknutím. Používajú notebooky, tablety, či umelú inteligenciu. Učiteľ už nie je jediným zdrojom vedomostí –

skôr sprievodcom, ktorý pomáha zorientovať sa v množstve informácií.

Mgr. Dominik Ťisovský

Na akej škole ste študovali?

Študoval som 6 rokov v Nitre na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského. Na tomto mieste som sa snažil načerpať predovšetkým teoretické poznatky, no s mojím štúdiom bola spätá aj osobnostná a duchovná formácia, ktorá prebiehala v kňazskom seminári v Nitre.

Akú máte aprobáciu?

Netuším :D. Niekedy sa mi zdá, že ako mladý kňaz vo farnosti musím mať aprobáciu na všetko. Umelá inteligencia mi povedala, že v mojom prípade ide predovšetkým o oprávnenie vykonávať duchovnú službu v Katolíckej cirkvi.

Kde ste doteraz učili?

Učil som na Šturáku (GEŠ TN) a na TOSke (SOŠ Pod Sokolicami), na ktorej učím aj tento rok.

Kolko rokov praxe máte?

Mám za sebou 3 roky intenzívnej duchovnej služby vo farnostiach Nitra – Horné mesto a Trenčín (v rámci toho 2 obohacujúce roky vyučovania náboženstva).

Ako sa Vám zatiaľ páči na škole?

Škola je super z viacerých dôvodov – myslím, že má veľmi dobré vedenie, medzi kolegami vnímam priateľské vzťahy a študenti sú nielen inteligentní ale aj múdri. Radosť učiť.

Keby ste mali možnosť znova sa rozhodnúť, boli by ste opäť učiteľom? (Prečo?)

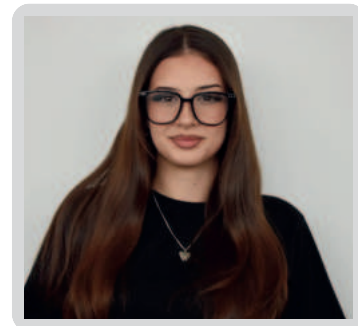
Nie, aj napriek tomu, že som v minulosti veľmi túžil byť učiteľom matematiky, fyziky a výtvarnej. Vybral by som si opäť kňazstvo, v ktorom mám veľa slo-

bodného priestoru na spoznávanie Pána Boha a množstvo činností, ktoré sú späté so službou Božiemu ľudu. A to ma baví.

Aký je rozdiel medzi dobou, keď ste chodili do školy Vy, a teraz?

Nie je to tak dávno, čo som chodil do školy, takže nevnímam veľké rozdiely. Snáď jedinou podstatnou výhodou a zároveň nevýhodou dnešnej doby je prítomnosť umelej inteligencie.

I. A Emíly Kondisová

Ako sa vám páči na škole?

Zatiaľ pozitívny dojem, mnohí z nás ocenili najmä príjemnú atmosféru a ústretový prístup učiteľov. Adaptácia na nové prostredie prebieha dobre a veríme, že sa nám tu bude páčiť čoraz viac. Veľmi nás príjemne prekvapilo, že nám učitelia vykazujú, pôsobia to rešpektujúco. Na druhej strane určite praktické veci by mohli fungovať lepšie, napríklad počas obedov máme síce 20 minútovú prestávku, no kvôli dlhým radom v jedálni sa často nestíhame najesť bez toho, aby sme sa museli ponáhľať. V takomto tempe je niekedy náročné pripraviť sa na ďalšiu vyučovaciu hodinu bez meškania. Veríme však, že sa časom nájde vhodnejšie riešenie.

Ako hodnotíte kolektív triedy?

Kolektív triedy vnímame zatiaľ veľmi dobre. Sme síce ešte len na začiatku, ale už teraz cítim snahu o vytvorenie priateľských vzťahov. Spolužiaci sú komunikatívni a otvorení čo vytvára príjemnú atmosféru triedy.

Prečo ste si vybrali našu školu?

Dôvody boli rôzne, niektorí si ju vybrali kvôli silnému zameraniu na anglický jazyk alebo na základe dobrých odporúčaní od známych. Iní sa sem dostali náhodou, no zatiaľ sú s rozhodnutím spokojní.

Ako vnímate rekonštrukciu školy?

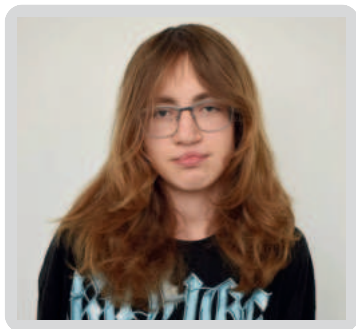
Rekonštrukcia školy na nás urobila dobrý dojem, budova pôsobí moderne a čisto, učebne sú dobre vybavené a celkové prostredie školy je príjemné.

Čo robíte počas prestávok?

Počas prestávok sa rozprávame. Spoznáваме nových ľudí a vytvárame nové priateľstvá, niektorí využívajú prestávky aj na oddych alebo si zopakujú učivo, ak je potrebné.

Na akú exkurziu sa tešíte tento rok?

Zatiaľ nie je úplne jasné, aké exkurzie nás čakajú, no mnohí z nás sa už teraz tešia na spoločné výlety, ktoré nám umožnia lepšie sa spoznať aj mimo školy. Zazneli aj konkrétne návrhy, ako napríklad návšteva žilinskej knižnice, ale v každom prípade sa tešíme na nové zážitky.

I. B Ľuraj Pecík**Ako sa vám páči na škole?**

Za ten mesiac sme si stihli zvyknúť na veci, ktoré sme na základnej nemali. Škola je celkom moderne vybavená, dostupnosť z mnohých zastávok je lepšia ako na iných školách, čo sme zatiaľ spozorovali.

Ako hodnotíte kolektív triedy?

Mnohí sme z iných obcí, či už väčších alebo menších. Ako kolektív sme si sadli dobre, nie sme nejaká problematická trieda, aj na to, že sa tam niektorí poznajú dlhé roky zo základnej. Tí, ktorí tu nikoho nepoznali, sa cítia rovnako dobre ako tí, ktorí sa už poznali. Ako kolektív sme komunikatívni, nápomocní a hlavne priateľskí, bez hádok či problémov medzi sebou.

Prečo ste si vybrali našu školu?

Viaceri už nad Obchodnou akadémiou rozmýšľali dlhšie, pre niektorých to bola prvá možnosť, že: „Áno, tam chcem ísť!“. Zaujalo ich vzdelávanie o ekonomike, peniazoch, možno aj tej matike. Tí, ktorí školu mali ako druhú možnosť určite tiež nič ľutovať nebudú.

Ako vnímate rekonštrukciu školy?

Sme prví, ktorí zažili školu v plnej kráse po rekonštrukcii. Viacerí okolo budovy školy už predtým išli a hovoria, že škola určite vyzerá z vonku lepšie ako predtým. Rekonštrukcia z nášho

pohľadu vie posunúť školu na ešte vyššiu úroveň ako v súčasnosti je, vnútro školy pôsobí tak moderne, ale stále je tam zanechaná nejaká tá známka po tom, že sa nachádzame už nie v tak novej budove.

Čo robíte počas prestávok?

Počas prestávok sa niektorí vydajú k automatom, na toaletu alebo do skrinky pre učebnice, a tí ktorí ostanú v triede sú po väčšine času na mobiloch alebo medzi sebou komunikujú. Niektorí sa učia na ďalší predmet, ak máme mať písomku, a ostatní čo ostali tak sa snažia využiť čas na jedenie.

Na akú exkurziu sa tešíte tento rok?

Úprimne, ešte nemáme zoznam exkurzií, na ktoré by sme mali ísť, ale zatiaľ to budú určite tie zahraničné, napríklad Londýn, Nemecko atď. Z tých, ktoré sa uskutočnia na Slovensku, sa niektorí budú tešiť na lyžiarsky. Zatiaľ čo sme nejaké exkurzie už mali, tak dojem máme dobrý. Počas nich sme sa veľmi nenudili a téma exkurzie aj miesto boli samé o sebe dosť zaujímavé.

I. C Kristína Potfajová**Ako sa vám páči na škole?**

Všetci sa tu cítia super a škola sa nám líbi (na inú by sme nešli). Nevymenili by sme ju, aj keď sme tu len necelý mesiac.

Ako hodnotíte kolektív triedy?

Máme super kolektív, všetci so všetkými sa tu baví a aj náš triedny hovorí, že sme super kolektív... snád to tak aj ostane.

Prečo ste si vybrali našu školu?

Táto škola patrí medzi najlepšie obchodne zamerané stredné školy, práve preto sme si ju vybrali.

Ako vnímate rekonštrukciu školy?

Sme radi, že sme akurát vychytili do 1. ročníka obnovu školy, keď sme boli na DOD tak škola bola v nie hroznom, ale tak chápete... nebola v najlepšíom stave a oproti tomuto roku, to je veľký level up.

Čo robíte počas prestávok?

Väčšinu prestávok trávine yappováním o písomkách, učiteľoch, spolužiakoch a ďalšom "stuffe". Občas ideme

k automatom po jedlo či kávu. Najviac času však aj tak venujeme stresovaniu sa pred písomkami a skúšaním, hlavne z ekonomiky.

Na akú exkurziu sa tešíte tento rok?

Najviac sa tešíme na exkurziu v Lednických Rovniach do sklárne. Taktiež na nie ešte istú exkurziu v Novom Meste nad Váhom do Magny.

I. D Sára Murková**Ako sa vám páči na škole?**

Na škole sa nám zatiaľ veľmi páči, je to tu pekne a sú tu veľmi milí profesori.

Ako hodnotíte kolektív triedy?

Je to ťažké posúdiť takto zo začiatku, ale myslím si, že zatiaľ tvoríme super kolektív, sme ochotní si pomáhať a spolupracovať.

Prečo ste si vybrali našu školu?

Túto školu sme si vybrali prevažne preto, lebo ešte nevieme, čo by sme chceli robiť a myslíme si, že práve obchodná by nám mohla pomôcť to zistiť.

Ako vnímate rekonštrukciu školy?

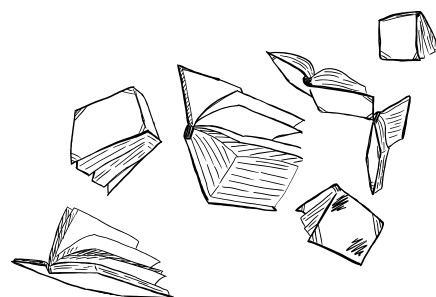
Rekonštrukciu vnímame veľmi pozitívne ľúbí sa nám nové priestory školy a sme radi, že sa nám podarilo nastúpiť práve keď sa prerábka dokončila.

Čo robíte počas prestávok?

Počas prestávok sa rozprávame buď na chodbe alebo v triede, skočíme do automatu na kávu, alebo sa snažíme využiť prestávku na to, aby sme sa naučili na písomku.

Na akú exkurziu sa tešíte tento rok?

Nevieme síce akú exkurziu máme naplánovanú, ale hovorili nám, že možno pôjdeme do Olomouca do divadla, tak tam sa tešíme aj keď to nemáme ešte isté.

Vývoj vzdelávania: Minulosť verzus súčasnosť

Autor, dizajn a foto:
Sofia Pindáková, IV. A

Vzdelanie je dôležitou súčasťou každého jedného z nás. Už od detstva chodíme do školy a učíme sa novým veciam rôznymi formami vzdelávania. No štýl učenia ako ho poznáme dnes, sa výrazne odlišuje od toho, ako ho poznali minulé generácie.

Ako to mali naši rodičia?

V minulosti prebiehalo vyučovanie prevažne tradičným spôsobom. Učiteľ stál pred tabuľou a všetky informácie zapisoval ručne, väčšinou kriedou. Žiaci si museli poznámky prepisovať do zošitov, no v prípade absencie nebola možnosť poslať si materiály online alebo si ich prefotiť. Ak niekto chýbal, bol odkázaný na spolužiakov či učiteľa, od ktorých si musel poznámky doplniť a prepísať ručne.

Dnes je situácia iná. Vďaka digitálnym technológiám sa výrazne zmenil aj spôsob, akým študenti pripravujú referáty a projekty. Študenti dnes vytvárajú najmä prezentácie, často používajú rôzne vizuálne pomôcky a väčšinu informácií vyhľadávajú online. Na rozdiel od toho naši rodičia museli chodiť do knižníc, listovať v knihách, encyklopédiách či odborných časopisoch. Referáty potom písali ručne na výkresy alebo do zošitov, čo im zabralo oveľa viac času a námahy.

Na stredných školách je už bežné, že si žiaci nosia vlastné notebooky alebo tablety a poznámky si zapisujú priamo do nich. Kedysi boli základnými školskými pomôckami zošity, perá a ceruzky, ktoré dnes už mnohí študenti používajú len výnimočne.

Na Obchodnej akadémii sme zvyknutí pracovať s počítačmi a písať v nich dokumenty. Pre našich rodičov však bola podobná práca spojená s písacími strojmi. Predmet „Strojopis“ bol bežnou súčasťou vyučovania. Ak sa pri písaní pomýlili, neexistovalo tlačidlo „späť“ – často museli začať odznova alebo chyby zdĺhavo opravovať.

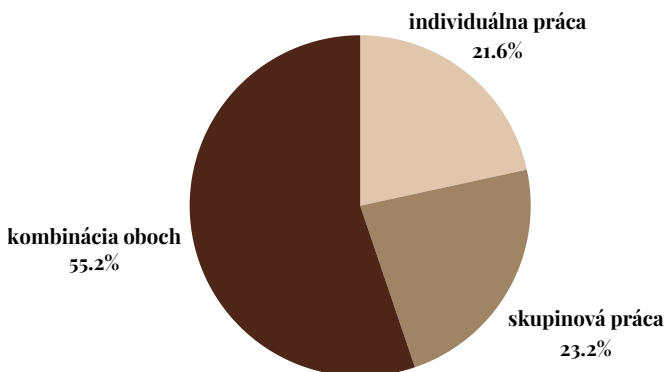
Čo na to naši žiaci?

Na základe dotazníka sme sa snažili zistiť, ako často a akú formu digitálneho vzdelávania naši žiaci využívali na základných školách. Výsledky ukázali, že takmer 80 % našich respondentov odpovedalo, že tento spôsob vyučovania využívali menej často alebo skoro vôbec v porovnaní so svojím vzdeláva-

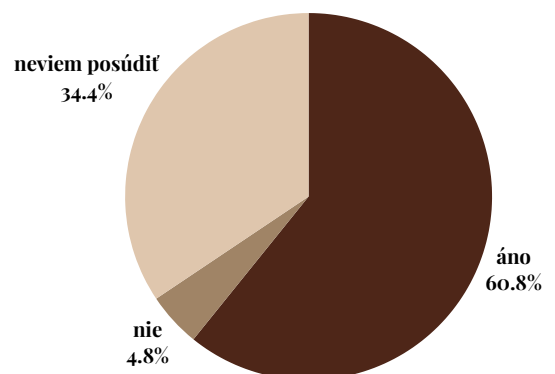
ním dnes na stredných školách. Z odpovedí sme zaznamenali, že digitálna forma vzdelávania zatiaľ nie je veľmi rozvinutá na väčšine základných škôl. Ak sa digitálne vzdelávanie využívalo, väčšinou išlo o vyučovanie pomocou interaktívnej tabule, školských počítačov, rôznych online kvízov alebo opakovanie učiva z náučných videí.

Taktiež sme zaznamenali, že až 95 % našich respondentov pociťuje výrazne alebo čiastočne lepšie chápanie učiva pomocou inovatívnych materiálov než učením sa z tradičných učebníc. Žiaci uviedli, že im skupinové práce neprekážajú, a dokonca by uprednostnili viac kolektívnych úloh a aktivít pred individuálnymi. V porovnaní so základnými školami je stredoškolské prostredie viac digitalizované a pôsobí modernejšie. Z toho vyplýva, že digitálne technológie majú veľký potenciál zlepšiť spôsob vyučovania a iniciatívu viacerých študentov aktívne sa zapájať do diania na hodinách. Na stredných školách sú naši žiaci viac motivovaní k práci, ak používajú mobilné telefóny, školské počítače alebo tablety a notebooky.

Ktorá forma práce Vám najviac vyhovuje?

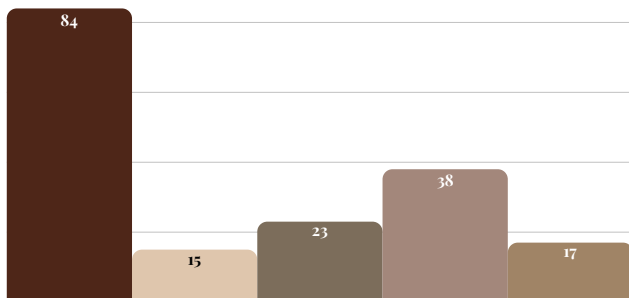

Zvyšuje používanie interaktívnych materiálov Vašu motiváciu vzdelávať sa?

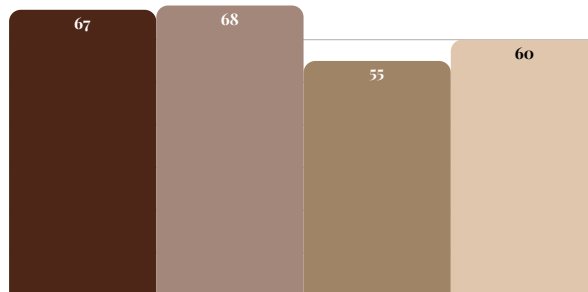
S akými problémami sa stretávate pri digitálnom vzdelávaní?

- technické problémy
- zložitosť ovládania programov
- veľa informácií naraz
- nedostatok času na prácu
- žiadne problémy

Čo považujete za najväčšiu výhodu inovatívnych vzdelávacích materiálov?

- lepšie pochopenie učiva
- lepšie pochopenie učiva väčšia názornosť a prehľadnosť
- možnosť učiť sa vlastným tempom
- väčšia zaujímavosť hodín

Výhody a nevýhody digitálneho vzdelávania

Za najväčšie pozitíva považujú naši žiaci lepšie pochopenie učiva, zvýšenú zaujímavosť vyučovacích hodín, možnosť pracovať vlastným tempom a viac priestoru na vyjadrenie vlastného názoru. Na druhej strane však žiaci vnímajú niekoľko výrazných nevýhod, medzi ktoré patria najmä časté technické problémy, ako napríklad slabé pripojenie na internet, poruchy alebo nedostupnosť zariadení. Niektorým žiakom

robí problém používanie náročnejších programov a cítia sa vyťažení, keď musia naraz pracovať s veľkým množstvom informácií.

Návrhy pre lepšie digitálne vzdelávanie

Naši respondenti by ocenili väčší dôraz na tímovú prácu, interaktívne formy učenia a moderné digitálne nástroje. Konkrétne spomínali záujem o častejšie využívanie online stránok na tvorbu kvízov pri opakovaní učiva pred

písomkami, ako aj o zapojenie multi-mediálnych prvkov, ako sú videá a vizuálne spracované prezentácie, ktoré by im pomohli lepšie pochopiť a zapamätáť si preberané témy.

Zaujímavým podnetom bol aj návrh, aby sa na hodinách ekonomicky zameraných predmetov viac pracovalo s reálnymi dokumentmi z praxe, ako sú bločky, faktúry či účtovné doklady. Študenti veria, že vďaka takémuto praktickému prístupu by si dokázali jednoduchšie predstaviť, ako by sa ich teoretické poznatky mohli uplatniť v reálnych situáciách.

Zmeny v ekonomickom myslení

Autor: Ctibor K. Strmenský, IV. A

Dizajn: Simona Komorovská, IV. A

Foto: Internet

Americkí kolonisti vyhlásili nezávislosť v roku 1776, v tom istom roku, keď škótsky filozof Adam Smith (1723 – 1790) vydal knihu, ktorá sa stala základom modernej ekonómie. Kniha Bohatstvo národov priniesla revolučnú koncepciu, že ľudia sú schopní vytvoriť prosperitu pre všetkých prostredníctvom svojich vlastných záujmov.

Neviditeľná ruka Smitha bola len prológom. V nasledujúcich dvoch a pol storočiach každá ďalšia generácia ekonómov opätovne objavovala niektorú časť tohto príbehu, keď sa snažila riešiť nové krízy, technológie a otázky, ktoré Smith ani len nepredpokladal.

Tichá generácia: Keď sa očakávania stali všetkým

Deti narodené v generácii 1925 – 1945 vyrastali v období druhej svetovej vojny a veľkej hospodárskej krízy. Videli, ako vlády prevzali moc v ekonomike, akú doteraz nepoznali, ako regulovali a riadili výrobu a kontrolovali meny.

Potom prišiel Robert Lucas Jr. (1937 – 2023), ekonóm narodený v Chicagu. Lucas na začiatku 70. rokov publikoval článok, v ktorom dokázal, že jednotlivci nie sú pasívnymi konzumentmi politiky – oni ju očakávajú. Keď vláda vyhlási, že bude tlačiť peniaze, aby ľudia mali prácu, pracovníci a podniky zmenia svoje očakávania, mzdy pôjdu hore a politika sa stane neúčinnou.

Robert Lucas jr.

V tom istom čase si Amartya Sen (narodený v roku 1933) kládol inú otázku: čo znamená, že ekonomika je úspešná? Sen, ktorý vyrastal v Bengálsku počas hladomoru v roku 1943, pozoroval, že hospodársky neúspech sa netýkal len HDP, ale aj ľudí a ich straty slobody, zdravia a dôstojnosti.

Tichá generácia nám tak odovzdala dve veci: tvrdí logiku očakávaní a mikroekonomických základov a humanistickú lekcii, že ekonómia je ľudská záležitosť, nie záležitosť čísel.

Baby boomers: Globalizácia má svoje pravidlá

Deti povojnovej generácie vyrastali v doteraz nevidanej prosperite a prepojení. Obchodné bariéry boli odstránené, peniaze prúdili cez hranice a Brettonwoodský systém nahradili plávajúce výmenné kurzy. Táto generácia potrebovala nové nástroje, s ktorými by mohla realizovať svet, ktorý bol teraz vertikálne globálny.

Olivier Blanchard

Jedným zo zakladateľov takzvanej novej keynesiánskej ekonómie bol Olivier Blanchard (narodený v roku 1948). V 80. a 90. rokoch 20. storočia on a ďalší ukázali, ako zosúladiť racionálne očakávania Lucasa s reálnou nepružnosťou cien a miezd. Spoločnosti nemenia svoje ceny každý deň, a zamestnanci nemajú týždenné rokovania o svojich platoch. Podstatou tohto trenia je, že menová a fiškálna politika môže mať reálne a krátkodobé účinky, najmä v čase krízy.

Súčasne Paul Krugman (narodený v roku 1953) prehodnocoval základy medzinárodného obchodu. Nová logika, ktorú Krugman predstavil vo svojom modeli z roku 1979, bola, že krajiny obchodujú aj preto, aby mohli využívať úspory z rozsahu a rozmanitosti.

Generácia baby boomers nám poskytlá globalizovanú ekonomiku s intelektuálnymi ochrannými mechanizmami – paradigmami, ktoré bolo možné použiť na pochopenie významu politiky a to-ho, ako sa ekonomická geografia sveta nanovo definovala.

Generácia X: Inštitúcie a dôkazy v centre pozornosti

Generácia X sa narodila v rokoch 1965 až 1979 a zažila ropné šoky, stagfláciu a rozpad Sovietskeho zväzu. Uvedomila si, že samotné zámery nestačia – dôležité sú inštitúcie. Rovnako ako dôkazy.

Daron Acemoglu (narodený v roku 1967) urobil z inštitúcií hviezdy šou. V knihe *Why Nations Fail* (2012), ktorú napísal spolu s Jamesom Robinsonom, sa podrobne venoval úlohe politických a ekonomických inštitúcií v hlbokých počiatkoch prosperity a tvrdil, že prosperita nezávisí od geografie, kultúry ani zdrojov, ale od politických a ekonomických inštitúcií.

Esther Duflo (narodená v roku 1972) si zvolila inú cestu: aplikovala vedeckú metódu na rozvojovú ekonómiu. Ona a jej kolegovia skôr vykonávali randomizované kontrolované štúdie alebo experimenty v reálnom svete. Znižuje poskytovanie sietok na posteľe rodinám výskyt malárie? Sú menšie triedy lepšie pre učenie? Duflo bola najmladšou laureátkou Nobelovej ceny v roku 2019 a druhou ženou.

Esther Duflo

Generácia X nás naučila, že nápady nestačia. Majú by ste mať vhodné inštitúcie, ktoré ich uvedú do praxe, a vhodné dôkazy, aby ste mohli určiť, či to funguje.

v rôznych generáciách

Generácia Y: Presnosť, otvorenosť a tajné bohatstvo

Millennialovskí dospelí počas dot-com bubliny, 11. septembra a veľkej recesie zdedili svet veľkých dát, univerzálnych peňazí a otvorenej nerovnosti. Reagovali tým, že požadovali presnosť a otvorenosť.

Príkladom novej empirickej prísnosti je Emi Nakamura (narodená v roku 1980). Nebola to len domnienka o nepružnosti cien, ale kvantifikovala ju prehľadávaním miliónov cenoviek a faktúr. Jej články z roku 2010 odhalili, že spoločnosti sa prispôbujú veľmi pomaly, firmy upravujú ceny a účinky merovej politiky sú reálne a merateľné na výstupe a zamestnanosti.

Gabriel Zucman (narodený v roku 1986) zamerl svoju pozornosť na tienisté stránky financií vo svete. Spolu s Thomasom Piketty a ďalšími zmeral výšku bohatstva, po ktorom túžia daňové raje, a minimálne dane, ktoré platia niektoré nadnárodné korporácie.

Práca Zucmana nielen vysvetlila tento problém, ale podnietila aj politické opatrenia, ako napríklad kampaň OECD za globálnu minimálnu daň z príjmov právnických osôb.

Generácia Y uviedla ekonómiu do éry veľkých dát a radikálnej transparentnosti. Ukázala, ako meraním a osvetlením temných miest môžete zmeniť diskusiu – a politiku.

Vlákno, ktoré ich všetkých spája

Od konceptu neviditeľnej ruky Adama Smitha v roku 1776 a konceptu skrytého bohatstva Gabriela Zucmana v roku 2015 sa myslenie o ekonomike nevyvíjalo lineárne, ale bolo predmetom debaty medzi generáciami. Smith tiež veril, že trhy sú schopné samoorganizácie. Lucas demonštroval, ako očakávanie ľudí menia spôsob, akým trh reaguje na politiku. Blanchard a Krugman opísali dôležitosť politiky a geografie v globalizovanom svete.

Acemoglu nám pripomenul, že inštitúcie vytvárajú podmienky, a Duflo ukázala, že môžeme experimentovať, aby sme zistili, čo funguje. Nakamura a Zucman uplatnili presnosť a transparentnosť v čase, keď to bolo potrebné.

Každá generácia prekonala svoju vlastnú krízu – hospodársku depresiu, vojnu, stagfláciu, finančný kolaps, nerovnosť – a každá generácia reagovala prispievaním k našim vedomostiam. Ekonómia nie je nejaká striktná dogma, je to živá veda, ktorá sa neustále mení v reakcii na svet, ktorý sa snaží opísať.

A neviditeľná ruka? Stále existuje, ale tentoraz máme skúsenosti, že najlepšie funguje v rámci solídnych inštitúcií, ktoré sú informované na základe dôkladných dôkazov a kontrolované prostredníctvom transparentnosti.

Historická fotografia ľudí na burze

Politika jedného dieťaťa

Problémy v číslach v krajine draka

Autor: Adam Mandíneck, IV. A
Dizajn: Melánia Bialoňová, II. A

Je možné, že sa vám v poslednom období objavili na feede videá o živote v Číne. Či už ide o západ slnka nad nádhernými „Žltými horami“ alebo futuristické mestá ako Sanghaj či Ťinan, Čína sa v posledných rokoch objavuje viac a viac v našich životoch – nie však len ako nápis na každom plastovom výrobku, ale ako krajina budúcnosti, plná príležitostí a zážitkov. Čína je tiež prezývaná ako ekonomický zázrak: krajina s najrýchlejšie rastúcou ekonomikou a životnou úrovňou na svete. Tento imidž krajine aj jej vláde vyhovuje a človek by si pomyslel, že je to zem, do ktorej by sa raz mohol presťahovať a prežiť tam svoj život. Nech akokoľvek dobre tieto okolnosti pôsobia, často sa za nimi skrývajú klamstvá a krutá realita. Stav čínskej ekonomiky je v posledných rokoch čoraz neistejší, a môže za to predovšetkým demografická kríza.

Nejasnosti v číslach

Čína je krajina, ktorá je pre ekonómov, ako aj pre žurnalistov a aktivistov známa svojou tvrdou cenzúrou a propagandou. Každé oznámenie alebo štatistika vydané čínskou štátnou informačnou agentúrou (Xinhua) sú preto brané ako pravdepodobne upravené alebo nepravdivé. Zisťovať ekonomické čísla a štatistiky o krajine, ktorá vydáva klamlivé vyjadrenia často nie je jednoduché. Je preto nutné získať dáta overovať a porovnávať s inými medzinárodnými inštitúciami.

História a kultúra „krajiny draka“

Čínska kultúra je odjakživa založená na konkurencii a vysokom vzdelaní jej občanov. Čína bola prvá krajina, v ktorej vznikli písané testy; už v 5. storočí vznikol v dynastii Sui prvý test na vstup do štátnej služby. Donedávna nebola

Čína považovaná za veľkého hráča na svetovej úrovni. Po „storočí poníženia“, po okupácii imperialistickými krajinami Západu a viacerých občianskych aj zahraničných vojnách, sa krajina ocitla v hlbokoj chudobe. Veľké zmeny nastali až v druhej polovici minulého storočia. Krajina bola po dlhotrvajúcej občianskej vojne zjednotená komunistickými armádami, ktoré viedol Mao Zedong. Aj keď je opisovaný ako hrdina krajiny, jeho vláda bola katastrofálna, so zle vytvoreným päťročným plánom, ktorý zdecimoval poľnohospodárstvo a spôsobil najväčší hladomor v ľudskej histórii. Zmena k lepšiemu nastala až po jeho smrti, keď sa predsedom stal Deng Xiaoping, ktorý otvoril Čínu svet-tu. Táto zmena priniesla krajine zahraničné investície a Čína začala so svojím „ekonomickým zázrakom“.

Keď krajina zostarne

Historicky bola Čína známa ako krajina s obrovskou populáciou, preto často nastávali problémy s hladomormi a nedostatkom jedla. Po polovici 20. storočia a konci veľkého hladomoru sa vláda poučila a starala sa, aby mal každý občan dostatok jedla. To malo nečakaný efekt zdvojnásobenia Čínskej populácie iba za 30 rokov. Po týchto štatistikách prišla v roku 1979 Čínska vláda s „politikou jedného dieťaťa“, ktorá zmiernila túto populačnú explóziu.

Politika jedného dieťaťa je považovaná za jedno z najkontroverznejších politických rozhodnutí v histórii. Štát sa snažil čo najviac obmedziť občanov v tom, aby mali viac ako jedno dieťa. Zámerom bolo zmierniť populačnú explóziu a zaručiť stabilnú populáciu, v ktorej nehrozí preľudnenie ani problémy, ako je nedostatok jedla alebo nadmerné znečistenie.

Na dosiahnutie spomalenia rastu populácie boli použité bežné ekonomi-

cké nástroje, napríklad finančné príspevky, ak mala rodina iba jedno dieťa, ale aj neetické a neludské praktiky, ako nútené sterilizácie a potraty.

Najčastejšie sa tieto nútené sterilizácie týkali etnických menšín, ktorých sa chcel brutálny čínsky režim zbaviť. Išlo napríklad o buddhistov z Tibetu, ktorý Čína nezákonne obsadila v roku 1959, alebo o islamských Ujgurov, ktorých kultúra je brutálne potláčaná dodnes.

Na to, aby bola populácia v krajine stabilná, je odporúčané udržiavať pôrodnosť na približne 2,1 dieťaťa na jednu ženu. Aj keď zámer čínskej vlády bol znížiť rast populácie z 2,6 dieťaťa na jednu ženu na približne 1,6 dieťaťa na jednu ženu, tento cieľ bol považovaný za veľmi nepravdepodobný už pri podpisovaní zákona, keďže vláda nečakala, že bude mať politika veľkú efektívnosť.

Avšak tento zákon fungoval až príliš dobre. Po tom, čo si čínska vláda uvedomila svoju chybu až v roku 2015, klesol priemerný počet detí na ženu na 1,0. Toto číslo je podľa expertov považované za potenciálne katastrofické. Pri takomto trende úmrtnosti a pôrodnosti sa očakáva, že sa v priebehu najbližších 50 rokov zníži populácia Číny o približne 300 miliónov obyvateľov.

Taktiež sa predpokladá, že časť populácie, ktorá čoskoro odíde do dôchodku, bude predstavovať približne 30 % celkového počtu obyvateľov Číny. To znamená, že na piatich pracujúcich ľuďoch budú pripadať dôchodky troch ľudí. Preto sa očakáva zvyšovanie daní a pracovných hodín pre pracujúcich v Číne. Tieto kroky sú kritizované,

keďže môžu prispieť k ďalšiemu poklesu pôrodnosti, keďže mladí ľudia sa sústreďujú na kariéru a nebudú mať čas ani podmienky na založenie rodiny.

Tieto predpoklady začali byť brané v Číne vážne až v posledných rokoch, avšak odborníci varujú, že na odvrátenie ekonomickej recesie a pádu štandardu života môže byť neskoro. Vláda sa pokúšala o nárast populácie pomocou takzvaných „politiky troch detí“, ale po roku 2023 boli všetky politiky zamerané na obmedzenie detí v rodine zrušené. Budúcnosť čínskej populácie je momentálne veľmi neistá, ale táto demografická kríza sa zdá ako najväčším problémom pre „Krajinu Draka“.

Nedostatok práce alebo prebytok nezamestnaných?

Po prelome 21. storočia sa najpočetnejšia generácia v čínskej histórii pomaly začala uplatňovať na pracovnom trhu a spôsobila obrovský nárast HDP aj celkového štandardu života v Číne. Ľudia sa začali viac sťahovať do miest a získavať lepšie pracovné pozície. Po tomto zlepšení životnej úrovne sa chceli postarať, aby aj ich deti mali čo najlepšie podmienky pre život, preto sa snažili zabezpečiť, aby malo každé dieťa čo najlepšie vzdelanie.

Problém však nastáva, keď sa títo vyštudovaní ľudia prihlásia do práce a zistia, že odbor, ktorý dlho študovali, nemá žiadne voľné pracovné pozície. Podľa sociologičky Ya-Wen Lei tieto

problémy spôsobila zmena pracovného trhu, pri ktorej až privedla ľudí s vysokoškolským vzdelaním nie je ochotných robiť práce, ktoré považujú za „podpriemerné“. Nedostatok dobre platených pozícií je viditeľný aj pri testoch do štátnej služby, kde sa v roku 2023 prihlásilo viac ako 7 miliónov ľudí na 200 000 voľných miest.

Oficiálne čísla, ktoré agentúra Xinhua vydala pre rok 2024, uvádzali mieru nezamestnanosti 5,1%. Toto bolo podporené medzinárodnými organizáciami ako OSN (5%), Svetová banka (4,6%) či Medzinárodný menový fond (5,4%). Tieto čísla znejú navonok priaznivo, no pri bližšom pohľade vidíme problémy. Ešte v roku 2023 Xinhua oznámila, že nezamestnanosť mladých vo veku 16 až 24 rokov vystúpila na rekordných 20,8 %. Po tomto vyhlásení agentúra prestala zverejňovať presné údaje o nezamestnanosti mladých.

Medzinárodní novinári, ktorí sa venujú situácii v Číne, sledujú veľký nárast nespokojných a rozhnevaných mladých ľudí, ktorí sa často obracajú na ilegálne aktivity. Podľa agentúry Xinhua bol medzi rokmi 2020 a 2025 zaznamenaný 12 % nárast online ilegálnych aktivít spáchaných ľuďmi do 21 rokov. Tento trend je jedným z prejavov zhoršujúcej sa ekonomickej situácie mladých.

Nespokojnosť mladých je viditeľná aj v ich názore na vysokoškolské vzdelanie. Na najväčšej čínskej online platforme WeChat bolo spozorované, že mladí ľudia, ktorí sa rozhodli ísť na univerzitu, sú všeobecne menej spokojní so svojou prácou a budúcimi vyhládkami než tí, ktorí sa rozhodli pracovať ako živnostníci.

„Podpriemerná“ práca

Aj Čína je v dlhoch... bude konsolidovať?

Autor: Adam Mandinec, IV. A
Dizajn: Melánia Bialoňová, II. A

Dlhy čínskej ekonomiky patria medzi najväčšie na svete a zahŕňajú dlhy štátu, firiem aj miestnych samospráv. Veľkým problémom je najmä zadlženosť realitného sektora a miestnych vlád, ktoré si požíčovali na rozsiahle infraštruktúrne projekty. Vysoká úroveň dlhu kontinuálne podporovala rast HDP, keďže investície a výstavba výrazne zvyšovali ekonomický výkon krajiny. Zároveň však rýchlejší rast dlhu ako HDP zvyšuje riziko spomalenia ekonomiky a finančnej nestability. To je dôvod, prečo sa Čína v súčasnosti snaží obmedzovať zadlžovanie a hľadať udržateľnejšie zdroje rastu HDP.

Začarovaný kruh

Verejný dlh sa často posudzuje vo vzťahu k hrubému domácomu produktu (HDP), ktorý vyjadruje celkovú výkonnosť ekonomiky. Pomer dlhu k HDP je základným ukazovateľom schopnosti krajiny splácať svoje záväzky a udržiavať stabilné verejné financie. Rast HDP môže zmiernovať negatívne dopady vyššieho zadlženia, keďže ekonomika vytvára viac zdrojov na jeho obsluhu. Naopak, pokles HDP môže viesť k zhoršeniu dlhovej situácie a zvýšeniu fiškálnych rizík. HDP zároveň poskytuje dôležitý kontext na porovnanie zadlženosti medzi jednotlivými krajinami.

HDP, ktoré (NE)klame

HDP, alebo hrubý domáci produkt, je najzákladnejší ekonomický ukazovateľ, ktorý meria celkovú hodnotu všetkých tovarov a služieb vyprodukovaných v krajine za jeden rok. To znamene-

ná, že do HDP sa započítava každá ekonomická transakcia uskutočnená v rámci krajiny, ktorá slúži na nákup alebo predaj tovarov a služieb. Jedným z najvýraznejších aspektov čínskej ekonomiky je jej dlhodobý vysoký rast HDP, ako aj rast HDP na obyvateľa. V súčasnosti je Čína druhou najväčšou ekonomikou sveta, hneď po Spojených štátoch amerických a pred Nemeckom. Jej celkové HDP dosahuje približne 18,74 bilióna amerických dolárov a HDP na obyvateľa predstavuje približne 13 303 dolárov. Napriek týmto hodnotám sa Čína stále zaraďuje medzi rozvíjajúce sa krajiny, pričom jej medziročný rast HDP sa dlhodobo pohybuje nad úrovňou 5 %. Tieto údaje sa môžu na prvý pohľad zdať pôsobivé, je však dôležité analyzovať, čo v skutočnosti pre krajinu znamenajú.

Čína je krajina, ktorá aj napriek slobodnej ekonomike a pomernej slobode jej občanov je stále autoritársky štát,

ktorému vládne jedna strana a na jej čele prezident. Tieto okolnosti na bežného človeka nemajú veľký vplyv pokiaľ dodržiava pravidlá a zákony, avšak tieto okolnosti majú veľký vplyv pre provinčných guvernérov. Každý jeden rok vládnuca strana vydá ekonomické ciele, ktoré musia guvernéri provincií dodržať. Dodržanie týchto cieľov zvyšuje šancu povýšenia tak isto ako financie poskytnuté provincii na nasledujúci rok. Problém s týmto systémom je, že ak provincia nie je schopná dosiahnuť stanoveného cieľa, má na výber dve možnosti. Prvou je publikovať nedosiahnutie cieľa, riskovať zníženie dotácií a iné tresty, alebo môžu guvernéri dosiahnuť ciele HDP zvýšením verejných výdavkov, napríklad na stavbu novej diaľnice alebo inej nepotrebných časti infraštruktúry, ktorú provincia nepotrebuje. Tieto megaprojekty sú financované cez nabieranie dlhu, najčastejšie cez pôžičky s vyššími úrokmi. Takéto stavby dosiahnu splnenie cieľa a rast HDP. Ale nastáva tu veľký problém, tieto projekty sú často nezárobkové a nepoužívané, to znamená, že

provincia míňa miliardy dolárov na projekty, ktoré často len chátrajú a do pár rokov sú znova nepoužiteľné. Takýmto projektom je napríklad Tian-ducheng, tento 30-miliardový projekt bol vytvorený na vytvorenie repliky Paríža s najznámejšími turistickými atrakciami, ako Eiffelova veža alebo Luxemburské záhrady, na predmestí Chang-čou. Po dokončení tohto projektu sa očakávané počty turistov nespĺnili a mesto začalo pomaly chátrať a viac ako 10 rokov po začiatku konštrukcie je Tianducheng známy ako jedno z najopustenejších predmestí na svete. Ďalším problémom s vierohodnosťou čínskej ekonomiky je časté skresľovanie alebo časté klamanie pri vydávaní oficiálnych ekonomických vyjadrení. Odborníci očakávajú, že veľkosť čínskej ekonomiky by v realite mohla byť menšia o viac ako 11 %, ako je oficiálne, iba kvôli skresleným alebo klamlivým číslam.

Ekonomika Čínskej ľudovej republiky je úctyhodná, v celej histórii ľudstva nie je podobného ekonomického zázraku, kde sa behom dvoch generácií zmenila celá krajina a spoločnosť. Je mnoho príbehov staršej generácie čínskych prarodičov, ktorí vravia ako sa z detstva, kde netušili čo je auto dostali do prítomnosti, kde môžu jazdiť najrýchlejšími vlakmi na svete a sledovať neónové svetlá metropol, ktoré ich ťažkou prácou pomohli vybudovať. Napriek všetkým úspechom, ktoré Čína dosiahla je dôležité brať do úvahy, že krajine vedenej autoritárskym režimom nemôže človek veriť nepodmienečne. Pretože za skvelými štatistikami a vysokými percentami nemusí byť všetko také ako sa zdá.

Dlh ukrytý priamo pred našimi očami

Keď sa človek pozrie na situáciu zadĺženia krajín vo svete, prvé mu na oči vyskočia Spojené štáty, ktoré majú najväčšie zadĺženie sveta, cez 300 bilión dolárov (trilióny pre Angličanov). Naopak, na prvý pohľad sa Činazdá ako zodpovedný, minimálne zadĺžený štát. Medzinárodný menový fond avizuje zadĺženie Číny na 96 % HDP, čo sa zdá ako veľké číslo, ale štáty ako USA (120 %) a Japonsko (250 %) sú na tom horšie. Avšak keď sa pozrieme bližšie, všimneme si, že čínsky dlh nie je až tak jednoduché presne určiť.

Hlavný rozdiel je, že úrady provincií majú veľkú slobodu v tom, koľko a aké dlhy môžu vyberať. Tieto dlhy nie sú započítané do štátneho zadĺženia. Presné čísla sú náročné na získanie, ale minimálne provinčné zadĺženie je očakávané okolo 12,6 bilión dolárov. Tento dlh zodpovedá viac ako 76 % HDP, takže sa dostávame na kolektívne zadĺženie krajiny na úrovni 172 % HDP.

Ale toto nie je všetko, v Číne totižto existujú takzvané „štátne spoločnosti“, ktoré fungujú ako mix medzi verejnou firmou, ktorá sa snaží dosiahnuť profit, a štátnym oddelením, ktoré sa snaží dosiahnuť cieľ udelený vládou. Napríklad najväčšia stavebná firma na svete China State Construction Corporation (CSEEC) je vlastnená čínskou vládou. To znamená, že pre vládu vybuduje, čo chce a kedy chce. Toto je iba jedna z mnohých čínskych štátom vlastnených spoločností, ktorých známy kolektívny dlh je viac ako 30 bilión dolárov. Tento

dlh by sa počítal ako dlh v súkromnom sektore, avšak čínska vláda je povinná tieto firmy vykúpiť z dlhu pri bankrote, aby ich nestratila, preto sa tento dlh počíta aj ako štátny dlh. Po započítaní tohto dlhu sa kolektívny štátny dlh Číny dostáva na viac ako 300 % HDP. Toto číslo je v očiach bežného ekonóma horšie než katastrofálne, ekonomická fakulta Yaleovej univerzity avizuje, že pre krajinu je takmer nemožné vrátiť sa z dlhu na úrovni 180 - 200 % HDP. Znamená to však, že môžeme očakávať, že Čína každú chvíľu skola-buje? Nie, aspoň nie hneď, pretože je jedna vec, ktorá zachraňuje Čínu. A to sú štátne majetky. Bežné krajiny majú majetky, ako napríklad zlaté rezervy alebo pozemky, avšak Čína má týchto majetkov o niečo viac. Jedným z majetkov, ktoré má vláda vo vlastníctve, je všetok pozemok v celej Číne... prakticky. Tento pozemok je vlastnený štátom a je vydávaný na dlhoročné prenájmy, ktoré sa dajú kúpiť alebo predať na špeciálnej burze. Toto znamená, že aj keď sa čínsky dlh môže zdať strašidelný, pre krajinu s takým majetkovým vlastníctvom vlády, ako je Čína, je to zvládnutelné.

Čína je nádherná krajina plná príjemných ľudí, ktorú sa určite oplatí navštíviť. Ak ale rozmýšľate nad životom v Číne, podmienky nemusia byť také dobré, ako sa zdá. Je to krajina s jednou z najzdrvivúcejších pracovných kultúr, plná neplatených nadržasov a konkurencie na každom kroku, pričom najväčší problém je si akúkoľvek prácu vôbec nájsť. Preto si osobne myslím, že by sme ju v blízkej dobe mali vidieť iba ako nádhernú dovolenkovú destináciu.

Miliardový projekt Tianduchang

Ako zatriasť Slovenskom a dostať ho na cestu prosperity

Autor: Ctibor Karol Strmenský, IV. A

Dizajn: Ema Kubínová, III. A

Fotky: Internet

Slovenská republika zaznamenáva v posledných rokoch prehľubujúce sa zaostávanie oproti ekonomicky vyspelým krajinám Európskej únie. Podľa správy OECD (2024) Slovensko čelí stagnácii produktivity. Index vnímania korupcie Transparency International zaradil Slovensko v roku 2024 na 59. miesto s hodnotením 49 zo 100 bodov, čo predstavuje pokles o päť bodov za jeden rok. Medzinárodný menový fond konštatuje, že ekonomický rast dosiahol 2,0% v roku 2024, avšak výhľad zostáva neistý kvôli štrukturálnym problémom a potrebe fiškálnej konsolidácie (2025). Slovenský ekonomický model, založený na nízko cenovo orientovanej výrobe a nedostatočnej podpore inovácií, vyčerpal svoj potenciál. Zároveň slabé inštitúcie, rozšírená korupcia a nedostatočná kvalita vzdelávacieho systému vytvárajú nepriaznivé prostredie pre ambiciózných jednotlivcov a podnikateľov.

Štrukturálne príčiny zaostávania

Slovenská ekonomika stojí na exportne orientovanom spracovateľskom priemysle, predovšetkým na automobilovom sektore. Národná banka Slovenska (2025) upozorňuje, že takýto model je zraniteľný voči vonkajším šokom a slabý v generovaní domácej inovácie. Produktivita práce zaostáva za priemerom OECD, pričom výdavky na výskum a vývoj sú hlboko pod európskym cieľom. Zatiaľ čo susedia ako Česko a Poľsko investujú do výskumu približne dvojnásobok nášho podielu HDP, Slovensko zostáva na úrovni, ktorá dlhodobo nestačí na dobiehanie technologickej špičky.

Problém nie je len ekonomický, ale aj inštitucionálny. World Economic Forum zaradilo Slovensko v celkovom rebríčku konkurencieschopnosti do strednej pola, no v oblasti inštitucionálnej kvality klesáme ešte nižšie. Podnikateľské prostredie je vnímané ako nestabilné a ťažkopádne. Vzdelávací systém zlyháva v príprave kvalifikovanej pracovnej sily: podľa PISA 2022 až tretina žiakov nedosahuje základnú úroveň v matematike a čitateľskej gramotnosti. K tomu sa pridáva demografické starnutie – Eurostat očakáva, že priemerný vek populácie čoskoro presiahne 44 rokov, zatiaľ čo počet ľudí v produktívnom veku bude klesať. Ak nič zásadne nezmeníme, nebudeme mať ani ľudí, ani zdroje na financovanie ďalšieho rozvoja.

Poučenie z írskeho modelu

Na to, ako sa dá z periférnej ekonomiky stať príbeh úspechu, máme v Európe konkrétny príklad: Írsko. Ešte v 80. rokoch patrilo medzi chudobnejšie krajiny západnej Európy, no o niekoľko desaťročí neskôr sa o ňom hovorí ako o „Celtic Tiger“. Podľa Dorgana (2006) stála za tým kombinácia pragmatických politík, otvorenosti voči globalizácii, konkurencieschopného daňového systému a masívnych investícií do vzdelávania.

Kľúčové bolo, že Írsko nerezignovalo na aktívnu rolu štátu, ale zmenilo jej charakter: zo štátu, ktorý prekáža, na štát, ktorý umožňuje. To sa prejavilo v oblastiach, z ktorých sa Slovensko môže poučiť: digitalizácia, infraštruktúra a vzdelávanie s inováciami.

Štát ako digitálna platforma a infraštruktúrny katalyzátor

Írsko investovalo do modernizácie dopravnej a energetickej infraštruktúry s využitím eurofondov podobne, ako to urobilo Poľsko, ktoré európske zdroje premenilo na zrýchlenie rastu a regionálne vyrovnávanie rozdielov. Dôležité pritom neboli len samotné peniaze, ale aj schopnosť mať jasnú víziu: kde postaviť cesty, aké regióny prioritne prepojiť, ako nastaviť energetickú politiku tak, aby lákala investorov.

Slovensko má k dispozícii miliardy eur v rámci Plánu obnovy a ďalších európskych nástrojov, no ich využitie je pomalé a nekoherentné. OECD (2024) opakovane zdôrazňuje, že investície do infraštruktúry, vzdelávania a digitalizácie sú nevyhnutné, ak chceme zvýšiť produktivitu a inkluzivnosť rastu. Estónska skúsenosť ukazuje, že digitalizácia štátu dokáže ušetriť až niekoľko percent HDP ročne v podobe zníženej byrokracie a obmedzenia priestoru pre korupciu.

Vzdelávanie, inovácie a daňová konkurencieschopnosť

Ďalším pilierom írskeho úspechu boli investície do ľudského kapitálu. Štát cielene budoval vzdelávaciu infraštruktúru pre odvetvia budúcnosti – IT, farmaceutický priemysel, medicínske technológie. Absolventi tak prichádzali na trh práce s kompetenciami, ktoré medzinárodné firmy potrebovali. Pre Slovensko to znamená dve veci: po prvé, reforma financovania univerzít tak, aby boli motivované úzko spolupracovať s priemyslom a niesť zodpovednosť za uplatnenie svojich absolventov. Po druhé, radikálne zvýšenie atraktivity učiteľského povolania – vyššími platmi naviazanými na výkon a profesionálnym rozvojom.

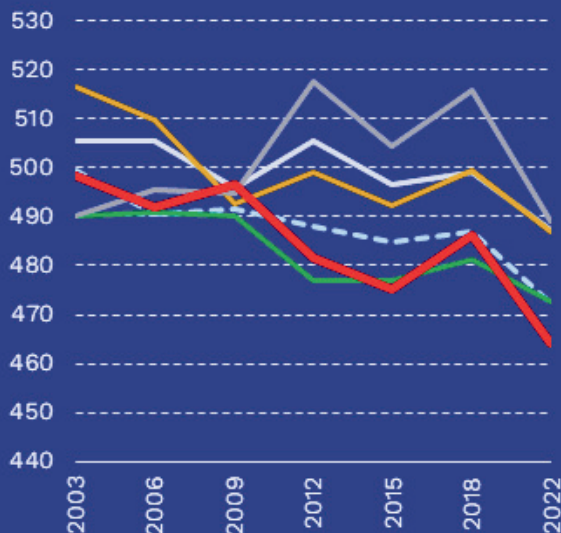
Írsko zároveň vsadilo na konkurencieschopný daňový systém. Nízka sadzba dane z príjmu právnických osôb v kombinácii s kvalifikovanou pracovnou silou prilákala desiatky globálnych firiem. Pre Slovensko nie je realistické ani zodpovedné jednoducho kopírovať írsku sadzbu, no priestor na príjmovú neutrálnu daňovú reformu máme. Gale a Samwick (2014) ukazujú, že zníženie nominálnych sadzieb môže ísť ruka v ruke s rozšírením daňového základu a elimináciou neefektívnych výnimiek – výsledkom je vyššia efektivita bez narušenia fiškálnej stability.

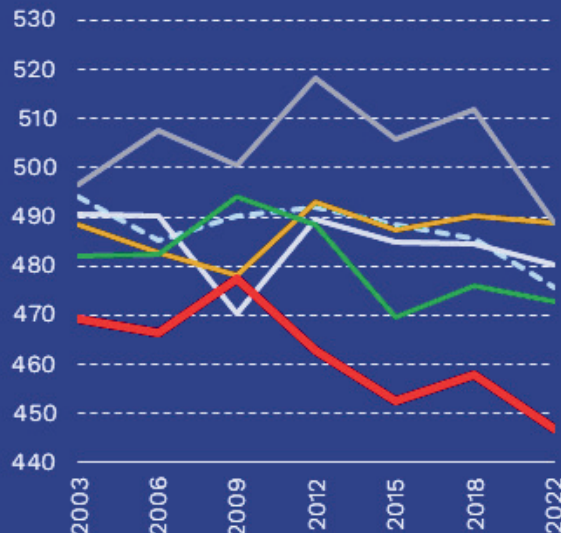
Závod spol. Volkswagen Slovakia

Dosiahnuté výsledky v PISA testoch (2022)

Matematická gramotnosť

Čitateľská gramotnosť

(Zdroj: Inštitút pre stratégie a analýzy)

— AT — ČR — HU — PL — SK - - - Priemer OECD

Inštitúcie, decentralizácia a sociálna udržateľnosť

Ekonomická transformácia však nemôže prebehnúť v prostredí, kde si významná časť spoločnosti myslí, že pravidlá platia len pre niekoho. Korupcia a slabé vynucovanie práva odrádzajú investorov aj talentovaných mladých ľudí. Skúsenosť Singapuru ukazuje, že úspešný boj s korupciou stojí na kombinácii jasnej legislatívy, nezávislého súdnictva a silnej, ale kontrolovanej protikorupčnej inštitúcie. Pre Slovensko by to znamenalo skutočne nezávislú políciu a prokuratúru s personálnou stabilitou a transparentným menovaním vedenia, ktoré presahuje jedno volebné obdobie ústavných činiteľov a členov vlády.

Ďalším predpokladom je inteligentná decentralizácia. OECD (2022) zdôrazňuje, že lokálne vlády v krajinách OECD zabezpečujú väčšinu verejných investícií. Ak chceme znížiť regionálne rozdiely, nestačí centralizovať rozhodova-

nie v Bratislave. Vyššie územné celky, mestá a obce potrebujú viac kompetencií aj vlastných daňových príjmov, aby boli zodpovedné voľičom, nielen ministerstvám.

Napokon, Slovensko musí riešiť aj sociálnu stránku transformácie. Demografické starnutie vytvára tlak na dôchodkový systém. Ako ukazujú Cho a Lee (2025), udržateľnosť dôchodkov závisí nielen od parametrov systému, ale aj od efektivity štátu, ktorý ho riadi. Bez postupného zvyšovania dôchodkového veku, podpory dlhšej pracovnej aktivity a transparentného spravovania dôchodkových fondov budeme narážať na limit, ktorý žiadny ekonomický rast dlhodobo neprekona.

Systémová transformácia ako jediná cesta

Slovensko čelí 3 krízam: ekonomickej (slabá produktivita a závislosť na nízko-cenenom priemysle), inštitucionálnej (korupcia a slabý právny štát) a sociálnej (odliv mozgov a starnutie populácie). Írsko dokazuje, že aj krajina s podobnou historickou skúsenosťou môže túto pascu prelomiť. Kľúčom nie sú jednorazové opatrenia, ale konzistentná stratégia: investície do vzdelávania, moderný štát ako digitálna platforma, konkurencieschopné podnikateľské prostredie a dôveryhodné inštitúcie.

Budova Ústavného súdu SR v Košiciach

História, ktorá dýcha spod hradov: Osobnosti Trenčína a šľachtický rod Ilešháziouvcov z Dubnice nad Váhom

Autor: Diana Gellérová, IV. A

Dizajn: Melisa Mičková, IV. A

Niektoré miesta majú zvláštnu schopnosť uchovať v sebe minulosť. Naša časť Slovenska, Považie, bola už v stredoveku križovatkou politických, vojenských aj kultúrnych síl. Trenčín, známy ako mesto s bohatou históriou, sa môže pochváliť nielen ikonickým hradom, ale aj osobnosťami, ktoré sa zapísali do dejín Slovenska i celej Európy. Jeho história je prepletená významnými udalosťami a menami, ktoré formovali dejiny regiónu.

Hoci si to dnes mnohí neuvedomujú, z tohto regiónu pochádzali veľmi významní panovníci, vojvodcovia, politici, šľachtici i kultúrne osobnosti, ktorých mená poznajú aj za hranicami. Trenčiansky hrad, strážiaci údolie Váhu, bol v minulosti sídlom viacerých významných šľachticov a vojvodcov. Jednou z tých najvýznamnejších šľachtických rodín spätých s týmto krajom sú Ilešháziouvci, ktorí sídlili v neďalekej Dubnici nad Váhom. Ich osudy sú navzájom prepletené viac, než by sa na prvý pohľad zdalo.

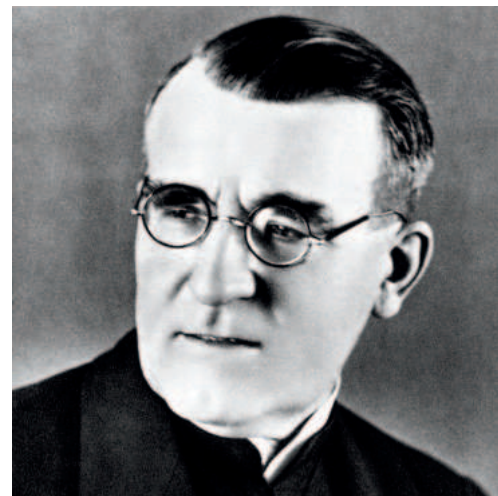
Trenčín: Mesto, ktoré formovalo veľkých mužov (aj ženy)

Trenčín nie je známy len svojím majestátnym hradom, ale aj ľuďmi, ktorí ho obývali a ovplyvňovali dejiny Uhorska a Slovenska. Už rímsky nápis na hradnej skale z roku 179 n. l., ktorý spomína rímskych vojakov z II. légie, naznačuje, že táto lokalita mala strategický význam už pred dvetisíc rokmi. Neskôr sa Trenčín stal sídlom župy a významným správnym a vojenským centrom severozápadného Uhorska. Vďaka svojej polohe na dôležitých obchodných cestách spájajúcich Považie s Moravou a Horným Uhorskom sa tu sústreďovala moc šľachty. Jeho význam však nevznikol náhle, ale formoval sa postupne v priebehu storočí. Už v stredoveku slúžil ako oporný bod na ochranu obchodných ciest a počas tatárskych vpádov v rokoch 1241 – 1242 sa Trenčiansky hrad stal dôležitým útočiskom pre obyvateľstvo okolia. Po týchto udalostiach sa mesto začalo intenzívnejšie rozvíjať, posilňovalo sa hradné opevnenie a rástol jeho politický význam. V rôznych obdobiach tu žili a pôsobili osobnosti ako:

Jozef Branecký je významný slovenský teológ, spisovateľ a rektor kňazského seminára, ktorý významne ovplyvnil náboženský a kultúrny život regiónu počas medzivojnového obdobia. Svojou prácou sa snažil šíriť hodnoty viery, vzdelanosti a národného povedomia. Ako spisovateľ písal odborné i duchovné texty, ktoré boli dôležitým prínosom pre slovenskú teologickú literatúru. Jeho dielo bolo vždy prepojené s láskou k slovenskému národu a jeho kultúre. Ako rektor seminára sa zaslúžil o kvalitné vzdelávanie budúcich kňazov a vychovával generácie duchovných, ktorí ďalej šíрили jeho myšlienky a hodnoty.

Ludmila Podjavorinská sa narodila v malebnej obci Bzince pod Javorinou, no svojím literárnym a kultúrnym pôsobením ovplyvnila celý Trenčiansky kraj a vlastne aj celé Slovensko. Patrí medzi tie najvýznamnejšie osobnosti slovenskej literatúry a je považovaná za priekopníčku tvorby pre deti a mládež. Najväčší ohlas si získala práve svojimi rozprávkami, básničkami a príbehmi pre deti. Jej diela, ako Zajko-Bojko, Svrček husličkár či Žabiatko, sa dodnes čítajú deťom v materských školách aj na prvom stupni základných škôl. Aktívne sa zúčastňovala aj na spoločenskom živote, podporovala slovenskú kultúru a bola prvou ženou, ktorá bola prijatá za členku Spolku slovenských spisovateľov. V čase, keď ženy len zriedka vystupovali na verejnosti, si vybojovala uznanie v čisto mužskom literárnom svete. Aj keď žila pred vyše sto rokmi, jej diela sú stále aktuálne a obľúbené. Pre Trenčiansky kraj zostáva Ludmila Podjavorinská nielen literárnou legendou, ale aj symbolom kultúrnej a tvorivej sily nášho regiónu.

Jozef Branecký (1882 – 1962)

Ludmila Podjavorinská (1872 – 1951)

Najznámejšou historickou postavou späťou s Trenčínom je bezpochyby Matúš Čák Trenčiansky. Matúš Čák si z Trenčianskeho hradu urobil svoje hlavné sídlo a práve odtiaľto riadil rozsiahle územia, ktoré tvorili až tretinu vtedajšieho Uhorska. Jeho vplyv siahal od západného Slovenska až po južné oblasti dnešného Maďarska. Aj keď nemal kráľovský titul, mnohí ho prezývajú „slovenským kráľom“. Bol totiž natoľko mocný, že sa mu aj samotní panovníci museli prispôbiť.

Matúš Čák Trenčiansky
(okolo 1260 – 1321)

Z historických záznamov vieme, že Matúš bol tvrdý a nekompromisný vládca. Vedel presadzovať svoje záujmy, niekedy aj silou. Napriek tomu bol schopný štátnik. Dokázal udržať poriadok na svojom území, podporoval rozvoj hradov a miest a zabezpečoval obranu krajiny. Po jeho smrti v roku 1321 sa jeho moc rýchlo rozpadla. Jeho majetky si prisvojil kráľ Karol Róbert z Anjou a územie sa opäť vrátilo pod kontrolu kráľovskej moci. Hoci Matúš Čák Trenčiansky nezanechal žiadnych potomkov, jeho vplyv na dejiny Slovenska pretrváva dodnes. Pripomíname si ho ako jednu z najvýznamnejších postáv stredovekých dejín nášho regiónu. A keď sa prechádzate po Trenčíne a pozriete sa hore na majestátny hrad, môžete si predstaviť, ako odtiaľ tento „Pán Váhu a Tatier“ kedysi vládol veľkej časti krajiny. Okrem jednotlivcov tu pôsobili aj celé šľachtické rody, ktoré ovplyvňovali politiku i hospodárstvo celého Považia.

Rod Ilešháziovcov: Z Bratislavy do Považia, od šľachty ku kniežatám

Len pár kilometrov od Trenčína leží Dubnica nad Váhom, ktorá bola v minulosti sídlom významného šľachtického rodu Ilešháziovcov. Táto uhorská šľachta patrila medzi najbohatšie a najvplyvnejšie rody v krajine.

Rod Ilešháziovcov (Illésházy) patrí k najvýznamnejším uhorským šľachtickým rodom 16. až 18. storočia. Ich korene siahajú do 15. storočia, pričom najväčší vzostup zažili v období reformácie a protitureckých vojen. Rodina pochádzala pôvodne z okolia Bratislavy, ale v 16. storočí sa presťahovala na Považie. Rodovým sídlom sa im stala Dubnica nad Váhom, kde v 17. storočí vybudovali rozsiahly kaštieľ s parkom, ktorý je dodnes dominantou mesta. Kaštieľ je výnimočným príkladom barokovej a neskôr klasicistickej architektúry, ale ešte zaujímavejšie sú príbehy, ktoré sa s týmto miestom spájajú. Ich vplyv zasahoval aj do Trenčianskej župy, kde zastávali viaceré významné funkcie.

Dubnický kaštieľ

Najvýznamnejší člen rodu, Štefan Iľešházi (1541 – 1609), bol sedmohradským kniežatom, dvorným kancelárom Uhorska a jeden z najbohatších magnátov svojej doby. Bol nielen diplomatom, ale aj významným politikom. Pôsobil ako palatín Uhorska, čo bola druhá najvyššia funkcia po kráľovi. Jeho život bol poznačený neustálym politickým manévrouvaním. Raz podporoval cisára, inokedy stál na strane uhorskej šľachty. Bol aj krátko kniežatom Sedmohradska, čo dokazuje, že jeho vplyv presahoval hranice dnešného Slovenska.

Štefan I. Iľešházi

Rodový erb Iľešháziovcov

Dubnica a Trenčín: Prepojené sídla, prepojené osudy

V roku 1594 sa Iľešháziovci stali majiteľmi Trenčianskeho hradu. Nešlo pritom len o prestíž. Vlastniť takýto hrad znamenalo mať skutočnú moc nad regiónom. Hrad sa stal ich rodovým sídlom, ale aj centrom správy veľkých panstiev, ktoré sa rozprestierali po celom Považí. Hrad v tom čase už nebol len stredovekou pevnosťou. Iľešháziovci ho začali prestavovať a modernizovať. Pridali renesančné a barokové prvky, opravovali hradby, rozširovali obytné priestory. Ich cieľom bolo vytvoriť reprezentatívne šľachtické sídlo, ktoré by odzrkadľovalo ich bohatstvo a vplyv. Počas ich viac než 240-ročnej správy bol hrad udržiavaný, opevňovaný a rozvíjaný. Na rozdiel od iných hradov, ktoré začali upadať, Trenčiansky hrad vďaka nim zostal živým miestom moci. Zaujímavosťou je, že aj keď sa rodina presunula do Dubnice, Trenčiansky hrad ostával v ich vlastníctve až do roku 1835. Až potom bol hrad predaný a postupne začal chátrať, najmä po veľkom požiari v roku 1790. Iľešháziovci sa po tomto nešťastí už viac sústredili na Dubnicu a iné panstvá.

Trenčiansky hrad, viac než len sídlo

Iľešháziovci síce sídlili najmä v Dubnici, ale svojím vplyvom zasahovali celé Považie. Ich politické rozhodnutia ovplyvňovali hospodárstvo, kultúru i náboženské pomery. V Dubnici podporovali remeslá, výstavbu a neskôr aj cirkevné inštitúcie. V Trenčíne zase viedli diplomatické rokovania, zúčastňovali sa župných snemov a ovládali celý región z hradného vrchu. Ich príbeh ukazuje, že dejiny regiónu sa neodohrávali len v hlavnom meste alebo na bojových poliach, ale aj v „malých“ mestách, ako je Dubnica nad Váhom. Miestne kaštiele, hrady a námestia boli svedkami rokovaní, rozhodnutí a konfliktov, ktoré ovplyvňovali celé generácie. Dnes po Iľešháziovcoch zostali nie len historické stavby, ale aj príbehy, ktoré stoja za objavenie. Ich spojenie s Trenčianskym hradom je symbolické aj praktické. Spojili históriu dvoch významných miest Považia, Trenčína a Dubnice nad Váhom. Vďaka nim máme dnes o čom rozprávať a na čo byť hrdí.

Minulosť nie je mŕtva, žije v našich mestách

Možno dnes ideme cez Dubnicu autobusom a míňame kaštieľ bez povšimnutia. Možno v Trenčíne prechádzame okolo hradných múrov a nevieme, komu patrili celé stáročia. Ale história tu stále je. Ticho prítomná v názvoch ulíc, budovách, príbehoch, ktoré čakajú na objavenie. Osobnosti ako Matúš Čák, Štefan Iľešházi, alebo Ľudmila Podjavorinská nám pripomínajú, že aj náš kraj bol kedysi stredobodom veľkých rozhodnutí. A možno bude aj znovu. Ak budeme poznať jeho minulosť, lepšie porozumieme svojej prítomnosti.

Trenčiansky hrad

Vstupná brána hradu

Paralýza americkej vlády

Autor: Sofia Rybanská, II. E
Dizajn: Kristína Dušičková, III. B

Možno väčšina z vás zachytila informáciu prostredníctvom sociálnych sietí alebo televíznych novín, že v Spojených štátoch Amerických prebieha government shutdown, ale určite väčšina z nás ani nevie, čo to znamená. Čo to teda je a prečo sa to deje?

Government shutdown je v skutočnosti problém krátkodobého rozpočtového schválenia. Nastáva vtedy, keď sa Kongres a prezident nedohodnú na rozpočte alebo dočasnom financovaní vlády. Americká vláda funguje na princípe, že každý rok sa musí určiť, na čo sa budú míňať štátne peniaze a musí sa tento rozpočet odhlasovať a následne ho musí podpísať prezident. Ak však medzi nimi vzniknú spory, či už o konkrétne programy, výšku výdavkov alebo politické priority, môže sa stať, že rozpočet včas neprijmú. Výsledkom je shutdown.

Nešťastný október

Táto udalosť sa začala 1. októbra 2025 a bez dohody o výdavkoch nemajú federálne agentúry právo míňať financie. Výnimkou sú len nevyhnutné činnosti ako sú armáda, kontrola hraníc, letisková bezpečnosť, zdravotné služby, colná správa alebo vyplácanie sociálnych dávok. Ostatné činnosti sa buď spomalia alebo úplne zastavia. Od inšpekcii potravín cez spracovanie víz a imigračných žiadostí až po prevádzku národných parkov. Tisíce federálnych zamestnancov by museli zostať doma bez platu alebo pracovať bez okamžitej úhrady. Ak sa nepodarí dosiahnuť dohodu, väčšina sektorov vlády a federálne agentúry nebudú dostávať financie a budú nútené pozastaviť alebo zastaviť všetky nepodstatné činnosti.

Zamestnanci v ohrození

Tentokrát môže byť ovplyvnenie ešte vážnejšie ako zvyčajne. Biely dom sa vyhráza trvalým prepúšťaním v prípade jeho zatvorenia. Počas tohto shutdownu muselo ísť na nútenú dovolenku okolo 900 000 ľudí a rozpočtové náklady boli tri miliardy amerických dolárov. Našťastie sa táto hrozba skončila 12. novembra 2025, takže trvala 43 dní, čím sa stáva najdlhším shutdownom v celej histórii. Vzhľadom na to, že Kongres je rozdelený na dve polovice s rozdielnymi názormi sa shutdown stal stálym javom vo federálnych rozpočtových konfliktoch.

História sa opakuje

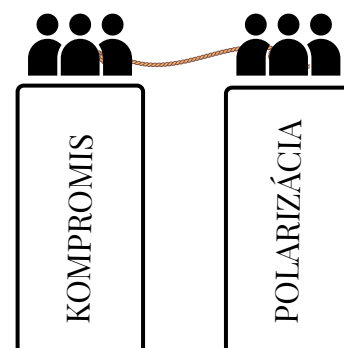
V roku 2018 počas prvého funkčného obdobia Donalda Trampa došlo k nerozhodnej situácii, ktorá viedla k 34 dňovému shutdownu. V tom čase približne 800 000 z 2,1 milióna federálnych zamestnancov nedostalo výplatu, čo vyvolalo všeobecnú neistotu. Shutdowny tak predstavujú nielen administratívny problém, ale aj vážny zásah do fungovania štátu a každodenného života obyvateľov. Okrem okamžitých finančných nákladov spôsobujú aj dlhodobé škody, oslabujú dôveru obyvateľov v schopnosť politických lídrov riadiť krajinu, znižujú efektivitu štátnej správy a pod. Podniky napojené na federálne kontrakty prichádzajú o príjmy, čo môže spôsobiť oneskorené investície a globálne ekonomické dopady.

Politické dôsledky

Shutdown zároveň predstavuje záťaž aj pre samotných zamestnancov, ktorí sa ocitajú v neistote a často v situáciách, keď nemôžu splniť svoje finančné povinnosti. Opakované rozpočtové konflikty poukazujú na hlbšie politické napätia a polarizáciu v americkom Kongrese. Kým jedna strana tlačí na znižovanie výdavkov a presadzovanie svojich priorit, druhá sa usiluje o ochranu sociálnych programov a stabilné financovanie verejných služieb. Rozdielne programové a ekonomické východiská vedú k tomu, že schválenie rozpočtu sa stáva nástrojom politického boja, namiesto konštruktívneho dialógu. Shutdowny sú tak dôsledkom neschopnosti nájsť kompromis, ktorý by zabezpečil plynulý chod štátu.

Aj keď sa aktuálny shutdown napokon skončil, jeho dĺžka a rozsah ukazujú, aké krehké je fungovanie federálnej vlády bez stabilných a predvídateľných rozpočtových procesov. Budúcnosť ukáže, či sa politickým predstaviteľom podarí zmeniť systém tak, aby sa podobným krízam dalo predchádzať. Ak sa nepodarí posilniť spoluprácu naprieč rozdielnym názorom, shutdowny sa môžu stať nielen pravidelným ale aj ešte škodlivejším fenoménom americkej politiky.

Spravodajstvo

Smrť na univerzite:

Autor: Maxim Maťovčík, II. A
Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

kontroverzný aktivista Charlie Kirk bol zavraždený

Vo štvrtok 10. septembra 2025 došlo počas verejnej prednášky na pôde Utah Valley University k tragédii — mladý a polarizujúci konzervatívny aktivista, excelentný debatér, Charlie Kirk, bol smrteľne postrelený pred stovkami študentov a priaznivcov. Zatiaľ čo vyšetrovanie označuje čin za politicky motivovanú vraždu, krajinu aj svet zasiahla vlna šoku, protestov a otázok o bezpečnosti verejných podujatí a hraniciach slobody prejavu.

Charlie Kirk sa prvýkrát výraznejšie zviditeľnil na americkej politickej scéne, keď založil organizáciu Turning Point USA vo veku 18 rokov. Cieľom tejto organizácie bolo rozširovať konzervatívno-kresťanské hodnoty medzi študentami na školách, kde podľa Kirka prevládali progresívne a liberálne názory. Snažil sa to dosiahnuť chodením na univerzitné kampusy, kde následne debatoval so študentami univerzít o viacerých témach.

Osobný život

Charlie Kirk sa narodil 14. 10. 1993 v meste Arlington Heights v Illinois (USA). Už od mladosti bolo zrejmé, že má silný záujem o spoločenské dianie a politiku. Navštevoval strednú školu v štáte Illinois menom Wheeling High school, kde zorganizoval protest kvôli tomu, že sa škola snažila zdvihnúť cenu sušienok z 25 centov na 50. Na Facebooku vytvoril tím s názvom „Wheeling High School Against Cookie Inflation“, čím nakoniec presvedčil školu, aby ponechala pôvodné nízke ceny. Tento samotný čin dokázal, že Kirk má nesmiernu schopnosť nielen viesť, ale aj mobilizovať študentov. Práve kvôli tomuto Kirk na vysokú školu nešiel a radšej sa venoval jeho novozaloženej organizácii.

Pár rokov po založení Turning Point USA sa Erika Kirk (vtedy ešte Frantzve) uchádzala o prácu práve v tejto organizácii, kde prvýkrát stretla Charlieho Kirka. Osud ich napokon spojil – v roku 2021 sa zosobášili.

Spolu mali dve deti: dcéru narodenú v auguste 2022 a syna narodeného v máji 2024. Mená ich detí nikdy nezverejnili.

Charlie a Erika Kirk s ich dcérou

Politika

Charlie Kirk bol silným podporovateľom Donalda Trumpa – až do takej miery, že sa zdalo, akoby Trump mohol urobiť čokoľvek a Kirk by ho aj tak podporoval. Kedy presne začala ich spolupráca? Kirk už v roku 2016 povedal, že „nie je veľkým zástancom Trumpa“, to sa však rýchlo zmenilo.

V roku 2019 Turning Point Action kúpila organizáciu Students For Trump, ktorá zohrávala kľúčovú úlohu pri mobilizácii mladých voličov na podporu Trumpovej kampane.

Vrchol ich spolupráce nastal v rokoch 2020 až 2024, kedy Kirk organizoval turné po univerzitách s názvom You're Being Brainwashed, ktoré malo za cieľ

zvýšiť účasť mladých voličov a podporiť Trumpovu agendu. Tieto debaty nahrával a následne zverejňoval na sociálnych sieťach, čo výrazne pomohlo Trumpovi vo volebnom roku 2024. Trump Kirkovi dôveroval natoľko, že mu dokonca pomáhal pri výbere kandidátov na kľúčové pozície.

Diskutabilné názory

Ako už bolo spomenuté, Kirk mal veľmi konzervatívno-kresťanské názory, ktoré v konečnom dôsledku prispeli, pravdepodobne, k jeho vražde. Asi najznámejším a zároveň najkontroverznejším názorom bol jeho postoj k potratom. Kirk tvrdil, že neexistuje dôvod, okrem lekárskeho, pre ktorý by žena mohla podstúpiť potrat. Veľmi populárny sa stal klip, v ktorom Kirk debatoval proti 25 liberálom a dostal otázku, či by dovolil svojej dcére podstúpiť potrat, keby bola znásilnená. Jeho odpoveď znela, že nie.

Medzi ďalšie jeho kontroverzné názory patrili tvrdenia, že vysoká škola je podvod, alebo že Izrael je „dobrý“ v izraelsko-palestínskej vojne (hoci ku koncu života sa jeho pohľad na túto tému začínal meniť).

Osudný deň

10. 9. 2025 debatoval na univerzitnom kampuse v americkom štáte Utah, kde bol zavraždený uprostred debaty. Jeho posledné slová boli „counting or not counting gang violence“, čo bola jeho odpoveď na argument. Hneď po zavraždení jeden muž začal kričať, že on bol ten, kto Kirka zastrelil. Neskôr vysvitlo, že to urobil preto, aby mal skutočný vrah šancu utiecť.

Rozlúčka

21. 9. 2025 mal Charlie Kirk pohreb, ktorý v podstate nevyzeral ako pohreb, ale skôr ako politická udalosť. Trumpov zástupca vedúceho úradu (Deputy Chief of Staff) Stephen Miller použil rétoriku, ktorú v roku 1932 používal Joseph Goebbels, vedúci úradu pre propagandu nacistov. Použil výrazy ako napr. „The storm is coming“ (búrka sa blíži) alebo „We are on the side of God“ (my sme na strane Boha), čím implikoval, že republikáni sú tí dobrí a demokraci tí zlí.

Donald Trump a Erika Kirk

Reakcie slávnych osobností

Keď zomrel Charlie Kirk, veľa známych ľudí reagovalo na jeho smrť. Niektorí boli veľmi smutní, iní to brali viac politicky. Napríklad Donald Trump napísal na Twitteri, že Kirk rozumel mladým a že je veľmi smutné, že už tu nie je. Barack a Michelle Obama vyjadrili sústrasť jeho rodine a povedali, že násilie nemá miesto v demokracii.

Aj herci a speváci reagovali – Kristin Chenoweth napísala, že je to smutné a zbytočné, Russell Brand ho označil za „dobrého kresťana“ a prosil Boha, aby chránil jeho rodinu. Niektorí, ako Jamie Lee Curtis, priznali, že s ním často nesúhlasili, ale aj tak rešpektujú, že bol človekom viery. Chris Pratt dokonca zdieľal video modlitby a vyzýval ľudí, aby boli viac spolu a nie stále na telefónoch.

Na druhej strane sa našli aj negatívne reakcie. Niektorí ľudia na sociálnych sieťach jeho smrť dokonca oslavovali, čo vyvolalo veľa kritiky. Komik Jimmy Kimmel mal navyše nevhodný vtip o Kirkovej smrti, za čo sa dostal do problémov.

Napriek tomu, že s jeho názormi veľa ľudí nesúhlasilo, zomrieť si nezaslúžil. Nikto si nezaslúži zomrieť pre svoje politické názory.

“Courage is acting on your beliefs even when it’s uncomfortable.”

–Charlie Kirk

Konsolidácia na všetky štyri svetové strany

Autor: Juraj Mikláš, IV. A
Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Po dvoch vlnách konsolidácie poslanci Národnej rady Slovenskej republiky schválili 24. septembra 2025 tretí konsolidačný balík opatrení. Ku zvýšenej DPH či transakčnej dani sa pridá ďalších 22 opatrení na ozdravenie verejných financií.

Prečo sa konsoliduje?

Verejné financie Slovenska sú vo veľmi zlom stave. V posledných rokoch Slovensko míňa viac, ako je jeho príjmov, a preto verejný dlh každoročne rastie. S narastajúcim dlhom rastú aj úroky, ktoré ako krajina musíme splácať. Dlh verejnej správy dosiahol v roku 2024 výšku 59,28 % HDP, čiže 77,65 miliardy eur. Schválený verejný rozpočet na rok 2026 počíta s ďalším zadlžením o 4,1 % HDP. Pri stálom zvyšovaní dlhu sa môžeme zadlžiť do takej miery, že už nebudeme schopní splácať všetky úroky, a ako štát zbankrotujeme. Tento scenár sa udial v Grécku v roku 2009.

Vláda sa tak konsolidáciou snaží znížiť verejný dlh. Robí to zvyšovaním príjmov do štátneho rozpočtu a znižovaním svojich vlastných výdavkov. V posledných dvoch konsolidačných balíkoch sa konsolidovalo najmä na príjmovej strane, čo znamenalo vyššie zataženie pre občanov, podnikateľov a firmy. Na svojich vlastných výdavkoch šetrila vláda SR minimálne.

Tretí konsolidačný balík

V najnovšom konsolidačnom balíku predstavil minister financií Ladislav Kamenický (Smer-SSD) 22 opatrení vo výške 2,7 miliardy eur. Z toho 1,3 miliardy má predstavovať úspora na výdavkoch štátu. Zvyšok konsolidačného balíka sa prejaví v opatreniach, ktoré sa týkajú verejnosti.

Šetrenie na strane štátu

Medzi opatrenia, ktoré znížia výdavky štátu, sa zaradila tzv. nulová valorizácia, čiže nezvyšovanie miezd štátnych zamestnancov, ako sú úradníci na ministerstvách, úradoch a samosprávach, policajti, hasiči a vojaci. Toto opatrenie sa nevzťahuje na učiteľov a lekárov.

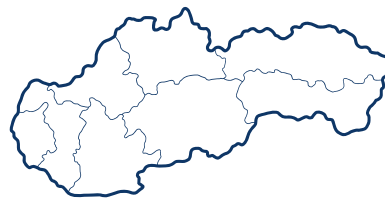
Po novom bude zamestnávateľ povinný vyplácať náhradu mzdy počas PN 14 dní namiesto doterajších 10 dní. Až po dvoch týždňoch začne vyplácať náhradu mzdy Sociálna poisťovňa.

Tým štát ušetrí na výdavkoch, no ušetrenou sumou zataží zamestnávateľov.

Meniť sa bude aj spôsob vyplácania dávky v nezamestnanosti. Progresívne sa budú krátiť dávky podľa doby nezamestnanosti. Od 1. do 3. mesiaca nezamestnanosti sa bude vyplácať 50% z hrubej mzdy (nezmenené) a každý nasledujúci mesiac o 10% menej až do 6. mesiaca keď sa bude vyplácať len 20% z hrubej mzdy.

Mení sa aj sociálny odvod rodiča na materskej alebo rodičovskej. Doteraz za rodiča odvádzal štát odvody vo výške 60% z priemernej mzdy, no po novom štát nebude platiť žiadne odvody.

Medzi konsolidačné opatrenia sa nedostalo zrušenie 13. dôchodku, iba jeho zmrazenie na úrovni roka 2025 na 3 roky. To znamená že v rokoch 2026 – 2028 bude vyplatený 13. dôchodok vo výške 667,30 €.

Progresívne zdanenie príjmov fyzických osôb

Základ dane (ročná hrubá mzda)	Sadzba	Sadzba pre ústavných činiteľov a poslancov
Do 44 000 €	19 %	29%
Nad 44 000 €	25%	35%
Nad 60 000 €	30%	40%
Nad 75 000 €	35%	45%

Veľkosť opatrení potrebných na dosiahnutie vládných cieľov (deficity verejnej správy v % HDP)

Vyššie dane

Nový konsolidačný balíček sa neobišiel bez zvyšovania daní. Medzi najvýznamnejšie zmeny patrí zvýšenie progresivity dane z príjmov fyzických osôb pre nadpriemerne zarábajúcich. Dane si zvýšili aj ústavní činitelia a poslanci.

Zvýšené bude aj zdanenie hazardu v kamenných prevádzkach a online hrách. Zdaňovať sa bude aj ťažba nových primárnych materiálov, t.j. ťažba štrku, piesku, kameňa.

Najväčšie zmeny

Medzi najvýznamnejšie zmeny patrí zrušenie niektorých dní pracovného pokoja.

Tak ako bol už zrušený pracovný pokoj v Deň ústavy Slovenskej republiky (1. september), bude od tohto roku zrušené voľno počas Dňa boja za slobodu a demokraciu (17. november).

Spomínané dni ostávajú štátnymi sviatkami, ale už nebudú dňami pracovného pokoja. V roku 2026 sa ruší deň pracovného pokoja aj 8. mája – Deň víťazstva nad fašizmom – a 15. septembra – sviatok Sedembolestnej Panny Márie.

Prí prvom návrhu týchto zmien mal byť dočasne zrušený sviatok Troch kráľov (6. január).

Tento deň je zároveň aj termínom pravoslávnych Vianoc, preto bol zameňený s 15. septembrom, pričom bolo nutné požiadať o súhlas Svätej stolice, keďže Slovensko má bilaterálne dohody s Vatikánom, ktoré upravujú aj dni pracovného pokoja počas štátnych sviatkov.

V rámci konsolidácie sa zruší zákaz maloobchodného predaja počas niektorých sviatkov. Okrem 1. januára, Veľkého piatku, Veľkonočnej nedele, 24., 25. a 26. decembra budú môcť byť obchody otvorené.

Najväčšia priama zmena, ktorá sa dotkne zamestnancov aj živnostníkov, sú vyššie odvody do zdravotnej poisťovne. Sadzba odvodu pre fyzické osoby sa totiž zvýši o 1 percento. Z doterajších 4% bude nový odvod od roku 2026 vo výške 5%.

Od marca 2026 bude zavedené povinné prijímanie bezhotovostných platieb. To znamená, že už nebude možné platiť v niektorých prevádzkach len v hotovosti, ale zákazník bude mať možnosť zaplatiť aj bezhotovostne. Ak nie platobným terminálom, tak prostredníctvom QR kódu. Tento návrh nie je súčasťou zákona o konsolidácii verejných financií, ale bol schválený v rámci zákona o evidencii tržieb.

Týmito a ďalšími zmenami sa štát snaží znížiť mieru zadlženosti Slovenska.

Niektorí odborníci upozorňujú, že tieto opatrenia môžu viac uškodiť ako pomôcť, keďže môžu krátkodobo spomaliť ekonomiku. Ich skutočný efekt a celkový výsledok konsolidačných opatrení sa však dozvieme až časom.

Ladislav Kamenický (minister financií SR)

Novelizácia ústavy Slovenskej republiky

Autor: Juraj Míkláš, IV. A

Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky schválili 26. septembra 2025 ústavný zákon, ktorým sa dopĺňa a mení Ústava SR. Novelou ústavy sa má zabezpečiť suverenita Slovenska v hodnotových a kultúrno-etických otázkach.

Ústava SR je základný a najvyšší právny predpis štátu. Definuje základné charakteristiky štátu, postavenie občanov, ako aj základné ľudské práva a slobody. Na zmenu ústavy, teda novelizáciu, sa preto vyžaduje tzv. ústavná, čiže trojpätinová väčšina poslancov. Národná rada SR má spolu 150 poslancov, a na zmenu ústavy je tak potrebných minimálne 90 poslancov, na rozdiel od bežného zákona, na ktorého zmenu sa vyžaduje aspoň 76 hlasov. Táto podmienka zabezpečuje stabilitu ústavy, pretože na jej zmenu je potrebná zhoda väčšieho politického spektra. Ústava SR bola od svojho prvotného schválenia 1. septembra 1992 novelizovaná 22-krát.

Peter Pellegrini, prezident SR

Novela ústavy

Návrh na zmenu ústavy priniesla na začiatku roka vláda Roberta Fica (Smer-SD). Už od začiatku boli názory na túto zmenu veľmi polarizované. V priebehu legislatívneho procesu bol zapracovaný aj pozmeňujúci návrh koalície a KDH a poslancov z Kresťanskej únie (KÚ), ktorý bol schválený ešte v júni.

Za zmenu ústavy hlasovalo presne 90 poslancov z 99 prítomných na hlasovaní. Okrem všetkých poslancov koalície podporili novelu ústavy aj opoziční poslanci z klubu KDH (okrem dvoch poslancov, ktorí nehlasovali) a traja poslanci z klubu Slovensko, Za ľudí, KÚ. Zmenu ústavy nepodporil jeden koalíčný poslanec, ktorý nebol prítomný na hlasovaní.

Po schválení zmeny ústavy Národnou radou podpísal novelu ústavy aj prezident SR Peter Pellegrini. Zmeny ústavy nadobudnú účinnosť 1. novembra 2025.

Prehľad zmien v ústave

Medzi najznámejšiu zmenu v Ústave SR patrí zakotvenie dvoch pohlaví – muža a ženy – pridaním článku 52a, ktorý znie:

„Slovenská republika uznáva len biologicky určené pohlavie muža a ženy.“

V novele ústavy sa zdôrazňuje zvrchovanosť Slovenska v základných kultúrno-etických otázkach, pokiaľ ide o ochranu života a ľudskej dôstojnosti, súkromný a rodinný život, manželstvo, rodičovstvo a rodinu, kultúru a jazyk, ako aj o veci s tým súvisiace, a to najmä v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania. (Čl. 7, odsek 6 a 7)

Ústavný zákon upravuje aj postavenie rodiny, rodičovské práva či adopciu detí. Do článku 41 sa vkladá odsek, ktorý znie:

„Rodičmi dieťaťa sú matka a otec; matkou dieťaťa je žena a otcom dieťaťa je muž.“

Po nadobudnutí účinnosti novely si budú môcť osvojiť (adoptovať) dieťa len zosobášené páry. Vo výnimočných prípadoch aj osamelá osoba, ak je to v záujme dieťaťa. O osvojení rozhoduje súd. (Čl. 41, odsek 5)

Rodičia dostanú právo rozhodovať o účasti ich detí na vzdelávaní, ktoré sa týka intímneho a sexuálneho správania.

„Výchovu a vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu. Vzdelávanie zamerané na ochranu zdravia, telesnú integritu a prevenciu zneužívania tvorí súčasť všeobecného vzdelávania detí v podobe primeranej ich veku.“

(Čl. 41, odsek 7)

Odsekom 5 v článku 15 sa zakazuje tzv. surrogátne materstvo, čiže vynosenie a porodenie dieťaťa pre niekoho iného.

„Dohoda o porodení dieťaťa pre iného sa zakazuje.“

Poslednou zmenou v ústave je zaručenie rovnosti medzi mužmi a ženami pri odmeňovaní za vykonanú prácu. (Čl. 36, odsek 3)

Vplyv novely

Zmeny pri osvojení detí môžu výrazne ovplyvniť počet adopcií, keďže sa možnosť adopcie nepovoľuje pre nezosobášené páry, či páry rovnakého pohlavia. Prísľub rovnosti pri odmeňovaní mužov a žien je braný ako pozitívna zmena.

Veľmi otáznou zostáva aj časť týkajúca sa národnej identity a kultúrno-etických otázok. Podľa novely má mať slovenské právo prednosť pred právom EÚ alebo inými medzinárodnými právami. To môže priviesť Ústavu do rozporu so zákonmi EÚ. Zakotvenie pohlaví muža a ženy môže byť tiež brané ako obmedzovanie slobody LGBT+ ľudí a táto zmena môže taktiež postaviť SR do rozporu s medzinárodnými dohodami. Tieto rozpory môžu viesť až k súdnym sporom a následným sankciám zo strany EÚ, prípadne k pozastaveniu eurofondov.

Novela ústavy prináša mnoho právnych aj spoločenských otázok. Jej dopady budú závisieť od toho, ako ju budú uplatňovať zákony. Zmeny majú svojich podporovateľov aj odporcov. Zástancovia tvrdia, že zmeny posilnia ochranu rodiny a národnej identity, zatiaľ čo kritici upozorňujú na možné porušovanie ľudských práv. Až čas ukáže, ako zmeny ovplyvnia každodenný život ľudí, školstvo či medzinárodné postavenie krajiny.

Sloboda nie je samozrejmosť

Autor: Juraj Mikláš, IV. A
Dizajn: Denisa Košíková, II. A

Na Slovensku máme viacero významných sviatkov. Dátum 17. november doteraz znamenal pre mnohých študentov iba „deň volna navyše“. Keďže sa od tohto roku deň pracovného pokoja na sviatok Dňa boja za slobodu a demokraciu ruší, mnohí študenti idú do školy. Dovoľte mi predstaviť vám tento deň, aby sme spoznali dôležité udalosti, ktoré sa s týmto dátumom spájajú.

S dátumom 17. november sa spájajú dve zásadné udalosti. Prvou sú udalosti roku 1989, ktoré si pripomínáme práve Dňom boja za slobodu a demokraciu. Druhá, menej známa udalosť sa stala ešte pred päťdesiatimi rokmi a práve ona dala tomuto dátumu jeho medzinárodný význam.

1939 – Medzinárodný deň študentstva

V roku 1939 bola Európa pod nacistickou okupáciou. V Prahe sa proti okupácii postavil študent medicíny Jan Opletal. Počas protinacistickej demonštrácie bol postrelený a neskôr zraneniam podľahol. Jeho pohrebu sa účastnili tisíce študentov a postupne sa zmenil na ďalší obrovský protest, pri ktorom sa tisíce mladých postavili proti okupantom. Deväť zástupcov študentov bolo na mieste popravených, ďalšie stovky boli odvezené do koncentračných táborov. 17. novembra 1939 vydal ríšsky protektor príkaz uzavrieť všetky české vysoké školy. Neskôr, v roku 1941, medzinárodná konferencia študentov vyhlásila 17. november za Medzinárodný deň študentov. Urobili tak, aby si uctili pamiatku študentov, ktorí ako prví zdvihli svoj hlas na znamenie odporu proti nacistom.

1989 – Nežná revolúcia

O päťdesiat rokov neskôr sa stala ďalšia významná udalosť. Teraz už nebolo naše územie pod nacistickým vplyvom, no ľudské práva boli stále potlačované – vládla tu komunistická diktatúra. Nebola možnosť slobodne cestovať, slobodne hovoriť či diskutovať. Znova to boli študenti, ktorí chceli vyjadriť túžbu po zmene. Keď sa tisíce študentov zhromaždili v Prahe na Národnej tržnici, policajné zložky proti nim brutálne zasiahli. Celá spoločnosť sa zomkla a v Prahe, Bratislave i ostatných mestách sa začali schádzať tisíce ľudí. Ku študentom sa pridali herci, umelci, vplyvné osobnosti, ale aj obyčajní ľudia.

Všetci spoločne nenásilne protestovali proti vtedajšiemu režimu. Symbolom tejto revolúcie sa stali štrngajúce kľúče, ktorými prejavovali davy svoj nesúhlas. Všetko prebiehalo bez násilia, bez zbraní. Preto sa táto revolúcia volá aj Nežná, po česky Sametová. Komunistický režim padol a nám sa otvorili brány demokracie, slobodného cestovania a slobody slova.

Nežná revolúcia 1989

Súčasnosť

Dnes, keď žijeme v slobodnej spoločnosti a všetci sme sa v nej prakticky narodili si ani nevieme predstaviť aké by to bolo žiť v roku 1939 či 1989. Teraz máme mnohé slobody samozrejme: môžeme cestovať, študovať v zahraničí, vyjadriť svoj názor, diskutovať, kritizovať, tvoriť, hľadať si vlastné informácie. No napriek tomu čelíme mnohým novým výzvam. Je to napríklad šírenie dezinformácií, rastúca agresivita naprieč spoločnosťou, nebezpečné rozkladanie demokratických štruktúr a podobné.

Na začiatku novembra sa jeden po-pradský študent rozhodol vyjadriť svoj názor nenásilnou formou – kriedovým nápisom na chodník. Keď bol za to kritizovaný, zastali sa ho mnohí študenti a ostatná verejnosť, a začali po celom Slovensku vyjadrovať svoj názor písaním kriedou na chodníky. Táto „kriedová revolúcia“ ukázala, že mladí ľudia stále vedú upozorniť na to, čo považujú za dôležité.

Sú to práve študenti, ktorí dokázali výrazne ovplyvniť chod krajiny. Slobodu je potrebné chrániť a nenechať si ju vziať. Nezabúdajme na 17. november, kedy nám naši rodičia „vybojovali“ slobodu a kedy boli násilne prenasledovaní a zavraždení mnohí študenti, pretože nesúhlasili s vtedajším režimom a chceli žiť lepšie. Je to deň, aby sme si uvedomili naše právo žiť v slobodnej spoločnosti. Sloboda nie je samozrejmosť.

17. november 2025

Kriedové nápisy na chodníkoch

Moldavsko s jasným cieľom: smerom do Európy

Autor: Nikolas Šedivý, IV. D

Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Na konci septembra sa v Moldavsku, najchudobnejšej krajine Európy, uskutočnili parlamentné voľby. S veľkým náskokom v nich zvíťazila proeurópska Strana akcie a solidarity. Moldavci dali jasne najavo, že chcú pokračovať na ceste k prosperite a bezpečnosti v Európskej únii a odmietli Rusko. Budú tak pokračovať v politike, ktorú nastolila súčasná prezidentka krajiny Maia Sandu.

Moldavská vládnuca Strana akcie a solidarity je v čele vlády od roku 2021, no tieto voľby boli pre ňu kľúčové vzhľadom na to, čo bude pre Moldavsko cieľom: orientovať sa smerom na západ a raz vstúpiť do Európskej únie, alebo sa vrátiť pod ruský vplyv.

Základné informácie o voľbách

Moldavsko má 2,4 milióna obyvateľov a volebná účasť dosiahla 52 %. Víťazom sa stala proeurópska strana prezidentky Maie Sandu s približne 50,20 % všetkých hlasov. Hlavným porazeným sa stal opozičný proruský Vlastenecký blok komunistických a socialistických strán, ktorý vedie bývalý prezident Igor Dodon (24,20 %). Za ním nasledovali ďalšie proruské subjekty: Alternatíva (8,04 %), Naša Strana (6,25 %) a prekvapivo prekonal päťpercentnú hranicu aj strana PPDA, ktorá v minulosti zastávala názor zjednotiť Moldavsko s Rumunskom.

Prezidentka Maia Sandu

Výsledky

Najviac hlasov získala strana PAS aj vďaka voličom žijúcimi zahraničí, ktorí tradične volia prozápadne. Prekvapením bolo, že približne 30 % voličov zo separatistickej republiky Podnestersko si zvolilo proeurópske smerovanie krajiny. Táto oblasť leží medzi riekou Dnester a hranicou s Ukrajinou. Väčšina obyvateľov sú Rusi a po vzniku Moldavska okamžite vyhlásili nezávislosť. Má vlastnú vládu, prezidenta, menu aj armádu. Oficiálne ju však neuznáva žiadny štát (ani Rusko).

Napriek tomu je dotovaná plynom, sociálnou pomocou a obchodom predovšetkým s ruskými firmami. Po invázii na Ukrajinu v roku 2022 sa mnohí obávajú, či si na územie Podnesterska nebude nárokovat Putin, keďže Moldavsko sa čoraz viac približuje k EÚ.

Podľa analytikov niečo podobné nebolo možné doteraz vidieť, ale počas tohto volebného obdobia moldavské úrady intenzívne bojovali proti ruskému vplyvu, dezinformáciám a akémukoľvek podplácaniu občanov zo strany Kremľa.

Povolebné ohlasy

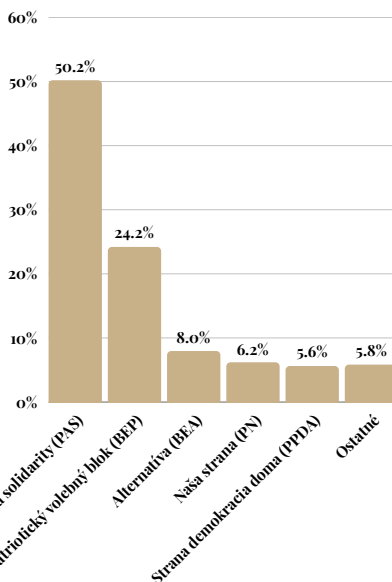
Po víťazstve prezidentkinej strany líder opozičnej strany a bývalý prezident Igor Dodon či šéf ruskej diplomacie Sergej Lavrov označili voľby za podvodné, napriek tomu, že nepredložili žiadne overené fakty. Hovorca Kremľa Dmitri Peskov zase tvrdil, že Moldavcom žijúcim v Rusku bolo zabránené zúčastniť sa volieb, pretože pre nich boli otvorené len dve volebné miestnosti.

Strane akcie a solidarity, ako aj pani prezidentke Maie Sandu, blahoželali k víťazstvu známi európski politici. „Naše dvere sú otvorené. A budeme s vami na každom kroku. Budúcnosť patrí vám,“ doplnila predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová.

Ku gratuláciám sa pridal poľský premiér Donald Tusk, proeurópska bieloruská politička Sviatlana Čichanovská či prezident Ukrajiny Volodymyr Zelenskij. Vďaka týmto voľbám zostalo Moldavsko na svojej proeurópskej ceste a už teraz je aktívne v tzv. pristupovom procese, ktorého cieľom je členstvo v Európskej únii.

Percentuálne výsledky volieb 2025

Hlas, ktorý nikdy neutíchnie

Autor a dizajn: Simona Komorovská, IV. A

Foto: SME.sk

Pred mnohými rokmi bolo pre ženy priam nemysliteľné, aby mali právo voliť, študovať, vyjadriť svoj názor či vôbec rozhodovať o svojom vlastnom živote. Trvalo celé desaťročia, kým ženy prestali byť vnímané len ako tichý hlas na okraji spoločnosti. Realitou však je, že ani teraz, v 21. storočí, ich postavenie nie je ideálne.

Pojem feminizmu je často nesprávne chápaný. Niektorí považujú feminizmus za nenávisť voči mužom. No skutočný význam feminizmu spočíva úplne v niečom inom. Spočíva to v boji za rovnosť vo svete, v tom, aby ženy mali právo na rovnaké príležitosti, pracovné povolanie či vzdelanie ako muži. Znamená to, že naše pohľady by nemalo rozhodovať o tom, čo môžeme v živote dosiahnuť.

Vlny feminizmu

Doteraz sme zažili štyri vlny feminizmu. Začiatok prvej vlny feminizmu sa odhaduje na 19. storočie, keď sa v roku 1848 prvýkrát v malom meste Seneca Falls v USA zhromaždilo množstvo žien a bojovalo za volebné právo. Do pozornosti sa začali dostávať takzvané sufražetky, ženy, ktorých cieľom bolo získať volebné právo a rovnosť pre ženy, najmä prostredníctvom diskusií, nenásilných pochodov a v neposlednom rade aj pomocou petícií. Táto „taktika“ vydržala sufražetkám do roku 1903, keď bola založená Ženská sociálna a politická únia na čele s Emmeline Pankhurst, ktorá sa po žiadnej odozve zo strany vlády rozhodla konať radikálnejšie. Vtedy boli tieto ženy prvýkrát v novinách nazvané ako sufražetky, čo bolo považované za niečo hanebné a zlé.

Sufražetky v uliciach

Zmena taktiky na militantnú mala veľký vplyv na vládu a celú spoločnosť. Išlo najmä o rozbíjanie okien na súkromných pozemkoch a vládnych budovách, pripútavanie sa k zábradliu či držanie hladovky, keď boli sufražetky zatknuté a odvedené do väzenia. Ich hlavným heslom bolo: „Činy, nie slová!“ Mnoho žien verilo, že takouto priamou akciou konečne získajú pozornosť vlády a považovali to často za jedinou alternatívu, ako priniesť zmenu.

Zatknutie Emmeline Pankhurst

Novodobé problémy

V polovici 20. storočia, počas druhej vlny feminizmu, sa ženy sústredili na „každodenné“ problémy, ako je postavenie žien v domácnosti, manželstvo a právo na rozvod či pracovné uplatnenie. V istej miere historický kontext ovplyvnil priebeh tejto vlny feminizmu. Počas 2. svetovej vojny totiž veľa žien obsadilo pracovné miesta, dokonca aj také, ktoré boli dovtedy doménou mužov. Veľký dôraz sa v tomto období kládol na reprodukčné práva a snahu o ženskú sexuálnu slobodu. Mnohé ženy odmietali spĺňať očakávania spoločnosti o tom, ako by mali vyzeráť a ako by sa mali správať.

Plagát z protestu

Nezabúdajme na LGBT a problém sexizmu

Tretia vlna predstavovala významnú zmenu v tom, že sa v nej bojovalo nielen za rovnaké práva pre ženy, ale aj za práva znevýhodnených skupín a menšín, ako napríklad LGBT. Začala okolo roku 1990 a bola primárne vedená a iniciovaná generáciou X. Po získaní postavenia v politickom svete sa ženy začali usilovať o väčšiu individualitu a rovnosť v odmeňovaní za vykonanú prácu. Mnohé ženy však čelili sexuálnemu obťažovaniu na pracovisku či neoprávnenému vylúčeniu a svoj názor vyjadrovali protestami a rôznymi pochodmi. Štvrtá vlna feminizmu, ktorá pokračuje dodnes, nadväzuje na tretiu vlnu, pretože ženy dnes čelia rovnakým problémom, ako je sexizmus na pracovisku či nespravodlivé ohodnotenie svojej práce. Veľký vplyv mali sociálne siete, keďže umožnili riešiť a zdieľať tieto problémy medzi ženami na celom svete.

Každá vlna feminizmu nám priniesla niečo, čo dnes považujeme za samozrejmosť. Či už ide o volebné právo, právo sadnúť si každý deň do školskej lavice a študovať, no hlavne rozhodovať o vlastnom tele, o vlastnom živote. Za to, kde sme dnes, ďakujeme silným a nebojácny ženám, ktoré častokrát riskovali svoj život, aby mohli zmeniť svet k lepšiemu.

Malé kníhkupectvo s velkým posláním

rozhovor s majitelkou čarovného obchodíka

KNIHA VITA

Autor: Simona Komorovská,
Karin Mokričková, IV. A
Dizajn: Simona Komorovská, IV. A

V čase, keď knižný trh ovládajú veľké reťazce, algoritmy a anonymný online predaj, malé kníhkupectvá potichu bojujú o prežitie. Prítom práve ony sú nositeľmi osobného výberu, ľudského kontaktu a kultúrnych hodnôt, ktoré sa nedajú nahradiť jedným klikom. V rozhovore s Ing. Danou Hübschovou, majiteľkou rodinného kníhkupectva KNIHA VITA z Novej Dubnice, otvárame tému odvahy podnikat' srdcom, budovania komunity okolo kníh a významu priestoru, kde má čitateľ čas, pokoj a pozornosť.

Prečo a kedy ste sa rozhodli otvoriť kníhkupectvo? Viete nám v krátkosti predstaviť kníhkupectvo, prípadne zakladateľov a súčasných pracovníkov?

Kníhkupectvo som sa rozhodla otvoriť v náročnejšej etape môjho života. Cítila som, že nie som tam, kde mám byť. Človek sa odhodlá k zmene, keď sú okolnosti v jeho živote natolko nepríjemné, že prekročia určitú hranicu. Knížky a príbehy som mala rada od malička.

Prechádzala som mestom a videla som voľný priestor. Napadlo mi, prišlo to ako blesk z jasného neba, že tu by som si mohla otvoriť kníhkupectvo. Mój manžel, ktorý je spolumajiteľom nášho kníhkupectva ma veľmi podporil. Názov kníhkupectva mi intuitívne napadol veľmi rýchlo. VITA. Je to život, spôsob života. Nová cesta, po ktorej som sa vydala. Je dôležité sa počúvať a konať v súlade s tým.

Nie sme "len" kníhkupectvo... VITA znamená život, pomenovanie KNIHA VITA je vyjadrením postoja k životu, kde aj malé svetielko, pohľad, úsmev, slovo... osvetlí tmú a prispieje k lepšiemu svetu okolo nás, kde nič nie je náhoda a súvislosti sú širšie, ako sa na prvý pohľad zdá. Naším cieľom je individuálny prístup k zákazníkovi, radi a ochotne pomôžeme, poradíme, a ak to zákazník dovolí, vyberieme knižku, resp. darček, ktorý je za daných okolností najvhodnejší.

KNIHA VITA vznikla v roku 2016 ako malé rodinné kníhkupectvo sídliace v nenápadnom obchodíku za novodubníckou tržnicou. V roku 2017 bola založená firma Vitatech s. r. o., ktorá zastrela kníhkupectvo a KNIHA VITA bola presťahovaná do väčších a dostupnejších priestorov Letky v centre mesta Nová Dubnica. Naším návštevníkom vytvárame príjemné a pokojné prostredie s posedením mimo ruchu okolitého sveta.

Narazili ste na nejaké výzvy alebo problémy pri otváraní a začiatkoch kníhkupectva?

Áno a zvládli sme ich. Keď je človek na svojej ceste, sila na zvládnutie a podpora príde. Bolo treba všeličo vybavovať.

Na úradoch. Zabezpečiť skladový softvér, pokladničné riešenie. Navrhnuť a nakúpiť police a skrinky. Osloviť vydavateľstvá. Povenovať sa reklame. Vybrať knihy, ktoré v obchodíku chcem mať a všetko zaplatiť. Byť v obchode každý deň a postupne sa učiť. Každým krokom a stretnutím s ľuďmi človek rastie. Naši prví zákazníci boli skvelí. Trpezliví. Netrvalo dlho a na skrátenej úvazok som si najala prvú pani na výpomoc.

Ako si udržujete zákazníkov a presvedčíte ich, že sa oplatí navštíviť Vaše kníhkupectvo a vybrať si z Vášho sortimentu? (keďže v dnešnom modernom svete máme neskutočne veľa možností získania kníh a malé kníhkupectvá sa stávajú vzácnosťou)

Prístupom a sortimentom - sortimentom a prístupom. Atmosférou. Energiou. Informáciami. Nápadmi. Láskou k práci. Máme skutočne široký sortiment. Knihy nám vydavateľstvá nedovážajú sami. Vyberáme ich my. Keď príde klient, návštevník, oslovíme ho a zisťujeme, ako by sme mu mohli byť nápomocní. Poradíme knižku, alebo to, čo treba, na mieru. V kníhkupectve som ja (už nie tak často) a ľudia, ktorým som dala príležitosť so mnou pracovať - skúsenej ženy Danka a Anička a naša šikovná brigádnica Kristínka, ktoré idú v línii mojej filozofie prístupu k človeku. Na našej webovej stránke si môžete kúpiť náš sortiment výhodnejšie a prečítať články. O živote.

Organizujete nejaké aktivity alebo podujatia na podporu a šírenie literárnej kultúry? Ak áno, aké?

Spolupracujeme s umelcami - maliarmi s regiónu a vystavujeme v obchodíku ich obrazy. Sprístupňujeme kultúru ľuďom. Podporujeme aktivity o dôležitosti čítania papierových kníh. Spolupracujeme s mestskou knižnicou a dodávame knihy aj do škôl. Podporujeme začínajúcich autorov a ich knihy ponúkame v našom obchode. Už sme uviedli do predaja viaceré knihy, ktoré si pred tým ponúkali autori iba cez vlastné e-shopy.

Podporili sme projekt Ela a Všelipko. Vydanie jednej časti knižky. Prostredníctvom jednoduchých príbehov a animovaných postavíček, prváčky Ely a jej kamaráta malého konárika zo starej lipy Všelipka, sa môžu deti spoločne učiť. Projekt je primárne určený pre deti predškolského veku a prvého stupňa základných škôl. Sekundárne pre pedagógov a rodičov detí, ako vhodný doplnkový edukačný materiál. Je v začiatkoch a možno osloví niekoho aj prostredníctvom Vašich novín a ozvu sa nám.

Ľudia by nemali prestať čítať. Čitateľská gramotnosť je súčasťou vzdelania. Knihy sú súčasťou dedičstva a úzko súvisia s múdrosťou a nezávislosťou.

Ako vnímate a reagujete na zvýšený záujem čitateľov o audioknihy, e-knihy a rastúci záujem o nákup kníh z online obchodov?

Je veľa ľudí, ktorí sa vracajú k papierovým knihám. Čo je krajšie, ako mať v ruke knihu, čítať si z nej, listovať ju, voňať ju. Prichádzať k poznaniu. Relaxovať. Verím, že tlačaná kniha nezanikne a poznanie bude šírené týmto spôsobom ďalej a preto pokračujeme v našej práci.

Aké typy kníh alebo žánrov sú najpopulárnejšie medzi čitateľmi, ktorí navštevujú Vaše kníhkupectvo?

Máme skutočne široký sortiment kníh. Ľudia k nám zavítajú zo širokého okolia. Máme krásny výber detských kníh. Aj takých, ktoré voláme Detské pohladenie Duše. Máme novinky a bestsellery, romány, detektívky, kuchárske knihy, veľa sebarozvojových kníh, cestopisné knihy, politické knihy, encyklopédie... Mnoho kníh, ktoré veľké reťazce nemajú, lebo sa až tak nepredávajú. Nerobíme cenúru. Nájdete u nás všeličo.

Máte nejaké plány do budúcnosti na rozšírenie alebo zlepšenie ponuky v kníhkupectve?

Stále vymýšľame niečo nové. Nie sme "len kníhkupectvo". To, čo sme o sebe napísali na našu webovú stránku sa naplňuje. Sme zameraní okrem knižiek na sebaopoznanie, liečenie, kvalitné svičky, vydymovadlá, drahé kamene, náramky, prívesky, zvukové nástroje – misky, zvončeky, ladičky. Sama študujem a pracujem aj v tejto oblasti.

To čo cítim, viem a môžem, otvaram návštevníkom aj prostredníctvom nášho kníhkupectva. Tak ktovie, čo ešte príde. Informácie nám dávajú slobodu. A my sme jedným z miest, kde sa môžete dozvedieť všeličo.

Pani Hübschovej ďakujeme za tento obohacujúci rozhovor a želáme veľa úspechov a šťastia, aby toto čarovné kníhkupectvo aj naďalej udržiavala, zveladovala no hlavne, aby to robila s láskou a naplňalo ju to ako doteraz. Preto sme aj vám, milí čitatelia, chceli týmto ukázať, že malé kníhkupectvá nie sú len miestom predaja, ale priestorom stretnutí, spomalenia a osobného výberu. V dobe rýchlych nákupov a digitálneho prebytku pripomínajú, že kniha má svoju váhu, vôňu aj príbeh – a že vzťah k čítaniu sa buduje najmä cez ľudí, ktorí mu veria. Každá návšteva, každá kúpená kniha v takých kníhkupectvách, akým je KNIHA VITA je malým, no dôležitým rozhodnutím o tom, aký svet chceme mať okolo seba.

Keď kniha môže zachrániť život

Autor: Annamária Stachová, II. A

Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Foto: Martinus

V minulosti, keď ľudia ešte nepoznali moderné technológie krátili si čas čítaním alebo knihy zverovali svoje najväčšie tajomstvá. A za odmenu im knihy mnohokrát zachránili život. Svojou hrúbkou zabránili preniknutiu náboja, a to niekoľkokrát. Svoje by o tom dokázal povedať aj bývalý prezident Spojených štátov amerických Theodore Roosevelt.

Každá generácia vyrastá v inej dobe, zažíva odlišné spoločenské, technologické či ekonomické podmienky, ktoré formujú jej hodnoty, správanie a pohľad na svet. Pojmy ako „Baby boomers“, „Generácia X“, „Mileniáli“ či „Generácia Z“ sa dnes často používajú nielen v médiách, ale aj v marketingu či na pracovisku. Rozdiely medzi generáciami môžu viesť k nedorozumeniam, ale zároveň prinášajú rozmanitosť, nové nápady a jedinečné prístupy k riešeniu problémov. Porozumieť tomu, čím sa jednotlivé generácie líšia a čo ich spája, je preto kľúčom k lepšiemu medzilidskému porozumeniu aj spolupráci. Generácie rozdeľujeme podľa dátumu narodenia.

Rozdelenie generácií

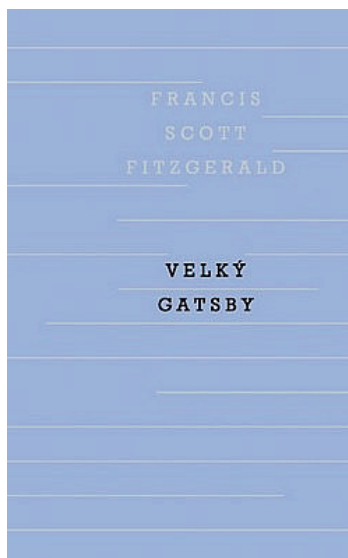
1. Tichá generácia 1925–1945
2. Baby boomers 1946–1964
3. Generácia X 1965–1979
4. Generácia Y 1980–1995
5. Generácia Z 1996–2012
6. Generácia Alfa 2013– súčasnosť

Tichá generácia

Pretože tichá generácia je značne poznačená hrôzami 2. svetovej vojny, jej následky sa takisto odrzkadlili v literatúre. Autori v nej pátrajú po hlbšom zmysle života, kritizujú diktátorské režimy a snažia sa znovu nadobudnúť stratenú slobodu. Tichá generácia sa musela taktiež vysporiadať s veľkou hospodárskou krízou, ktorá viedla k rasizmu, chudobe a nerovnosti obyvateľov. Neraz im z krutej reality pomáhali uniknúť i fantastické predstavy pretavené na stránky kníh.

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- Veľký Gatsby (F. S. Fitzgerald) – 1925
- Zbohom zbraniam (E. Hemingway) – 1929
- Zvieracia farma (G. Orwell) – 1945
- Malý princ (Antoine de Saint-Exupéry) – 1943
- O myšiach a ľuďoch (J. Steinbeck) – 1937
- Hobit (J. R. R. Tolkien) – 1937
- Živý bič (M. Urban) – 1927

Baby boomers

Aj tejto generácie sa značne dotkla 2. svetová vojna. Vo svete zmietanom chaosom podliehala spoločnosť depresívnym myšlienkam. Nedôvera vo vládu či ľudskosť samotnú, strach z hrozacej jadrovej vojny známej tiež ako studená vojna vyústili v diela anglického autora Georga Orwella – 1984. V tejto ére ale nájdeme i pár ľudí, ktorí sa rozhodli prísrnemu režimu vzdorovať, a práve tieto momenty tvorili nádej pre vtedajšiu generáciu.

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- 1984 (G. Orwell) – 1949
- Kto chytá v žite (J. D. Salinger) – 1951
- Hlava 22 (J. Heller) – 1961
- Čakanie na Godota (S. Beckett) – 1952
- Farská republika (D. Tatarka) – 1948

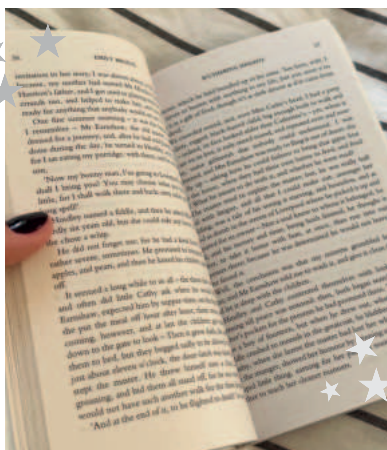

Generácia X

Šesťdesiate roky sa niesli v podobe slobody a do literatúry sa vracia kritika a filozofia. Často sa stretávame s existencialistickými témami či dokonca s fantazijnou literatúrou. S príchodom sedemdesiatych rokov naopak prichádza tvrdá cenzúra a perzekúcia autorov. Stretávame sa s pojmom samizdat, pod ktorým sa skrýva ilegálne šírená literatúra, častokrát zameraná na kritiku komunistického režimu. Ľudia sa ale neohodlajú nechať utláčať, vypukli revolúcie za slobodu a ľudské práva a objavuje sa aj feminizmus.

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- Ako chutí moc (L. Mňačko) - 1967
- Súostrovia Gulag (A. Solženicyn) - samizdat, 1973
- Sto rokov samoty (G. G. Márquez) - 1967
- Sklenený zvon (S. Plath) - 1963
- Dozerať a trestať (Michel Foucault) - 1975

Generácia Z

Do popredia sa začína dostávať globalizácia, ľudia spoznávajú svet za hranicami a rovnako s ním aj nové príbehy, v ktorých sa objavujú kúzla, mýtické postavy a vymyslené svety. Fantasy knihy začínajú prevládať a literárne klasiky upadajú. Rovnako sa začínajú rozvíjať technológie zlahčujúce každodenný život. S nimi prichádza i rozvoj sci-fi žánru. Internet sa stáva čoraz bežnejším pomocníkom a už v roku 2011 si populácia uvedomovala jeho riziká.

Ľudia v tomto období experimentujú a ich životy získavajú viac slobody. Nie všetko je však pozitívne, pretože sa začínajú objavovať prvé náznaky klimatickej zmeny, čo vedie k vzniku nového žánru Cli-fi (klimatická fikcia).

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- The Shallows (N. Carr) - 2010
- Séria Harry Potter (J. K. Rowling) - 1997-2007
- Hry o život (S. Collins) - 2008
- Neprijemná pravda (A. Gore) - 2006

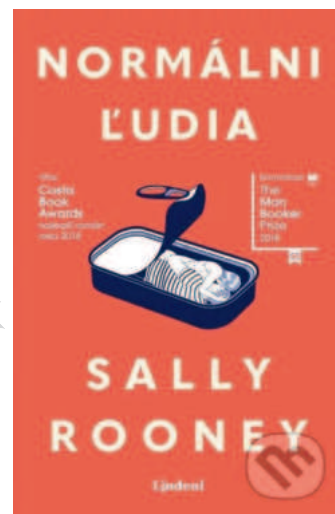
Generácia Alfa

Keď porovnáme literatúru tichej generácie a generácie Alfa, vidíme diaľkové rozdiely. Zatiaľ čo staršia literatúra popisuje všedný ľudský život častokrát poznačený vojnou či inými krízami, je vážna, dôvtipná a realistická, literatúra v dnešnej dobe sa väčšinou odohráva vo svetoch, ktoré neexistujú, častokrát v nich za použitia mágie dokážu nastáť tie najnereálnejšie udalosti, je plná optimizmu a často sa končí šťastne.

Okrem fantasy žánru sú populárne aj knihy zamerané na vzťahy, hľadanie vlastnej identity či ekologické témy.

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- Normálni ľudia (S. Rooney) - 2018
- Štvrté krídlo (R. Yarros) - 2023
- Krutý princ (H. Black) - 2018
- Končí sa to nami (C. Hoover) - 2016
- Tým sa všetko mení (N. Kleinová) - 2023

Zaujímavosťou je, že podľa výskumu knižnice v Ružinove vieme, že generácia Z strávi čítaním iba 5 minút denne, no najstaršia tichá generácia čítaniu venuje až 38 minút.

Počas generácií sa literatúra výrazne menila, no dodnes majú knihy svoje čaro. Nie nadarmo najúspešnejší ľudia na svete trávajú niekoľko hodín denne čítaním kníh. Je dokázané, že čítanie kníh znižuje úzkosť o 20 %, rozvíja naše myslenie, pretože aktivuje určité časti v mozgu a napomáha kvalitejšiemu spánku.

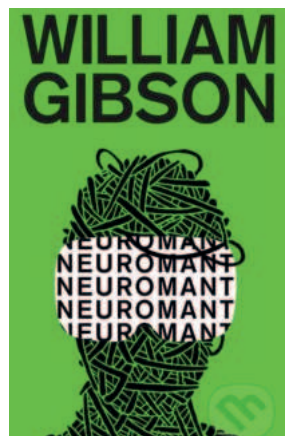
Čítanie má mnoho benefitov a každá kniha len dychtivo čaká, kedy si ju vyberie jeden z čitateľov, aby mu mohla vyzradiť svoje tajomstvá.

Generácia Y

S príchodom generácie Y, pádom komunizmu a tiež Berlínskeho múru sa z literatúry vytrácajú depresívne myšlienky a úvahy o existencii. Rozmáha sa tiež kombinácia reality s fantáziou, autori sa začínajú hrať so slovami vedúc k irónii. Feminizmus sa dostáva čoraz viac do popredia.

Najvýznamnejšie diela a ich autori:

- Príbeh služobníčky (M. Atwood) - 1985
- Newyorská trilógia (P. Auster) - 1985 až 1986
- Neuromant (W. Gibson) - 1984

Sólocestovanie žien: od strachu až k slobode

Autor a foto: Karin Mokričková, IV. A

Dizajn: Tereza Vicenová, IV. A

Fenomén, ktorý sa čoraz viac stáva populárnym, je sólocestovanie žien. V priebehu posledných rokov môžeme pozorovať, že sa tento trend čoraz viac rozširuje v našej spoločnosti, či už medzi mužmi alebo ženami. Dnes sa však zameriame práve na sólocestovanie žien, nakoľko som sa aj ja sama na vlastnú päsť vydala mnohokrát a nikdy som to neľutovala. Preto budem rozprávať hlavne o vlastných skúsenostiach so sólocestovaním a o tom, čo mi to dalo do života. Pozrieme sa na rôzne typy a spôsoby, ako cestovať sama, spomenieme si však aj možné hrozby a nebezpečenstvá, ktoré môžu ohrozovať ženy cestujúce samé, a poradíme, čo robiť, aby sa im čo najlepšie vyhli.

Prečo a ako som sa odhodlala ísť na cesty sama

Osobne som až donedávna vôbec nerozmýšľala o tom, že by som sa niekam vydala úplne sama. Aj keď som mala ísť s niekým a tá osoba nemohla, snažila som sa ju nahradiť niekým iným. Začiatkom minulého roka sa mi však náhle stalo, že na koncert v Krakove, ktorý som mala absolvovať so sestrou, sa sestra nedalo ísť a nepodarilo sa mi nájsť náhradu. Dlhú som uvažovala, či vôbec pôjdem, nakoľko sa mi podarilo predať sestrin lístok veľmi rýchlo a do Krakova sme plánovali ísť len na otcu s tým, že sa vrátíme nadráňom domov. Nakoniec som sa rozhodla, že tam predať len pôjdem sama – veď to bol môj sen už veľmi dlho. A aká som teraz rada, že som išla! Zoznámila som sa tam s veľmi milými slovenskými dievčatami a ani som nemala pocit osamelosti, či už počas cesty, alebo koncertu.

Niekoľko by si mohol povedať, že to nie je až taká veda – ísť sama na koncert do inej krajiny. Pre mňa to však bola úplne nová skúsenosť, nakoľko som mala len 17 rokov, ale hneď som vedela, že si to chcem čo najskôr zopakovať. Nemusela som čakať dlho – v lete sa mi naskytla možnosť ísť na týždňový Erasmus+ projekt do Portugalska, kde som po prvýkrát letela úplne sama. Po príchode na miesto projektu som sa, samozrejme, zoznámila aj s ostatnými účastníkmi, ale cestu a celý prvý deň v Porte som strávila sama. Tam som nadviazala kontakty s mladými ľuďmi, ktorí prišli presne takým spôsobom ako ja. A tak zo mňa postupne opadol strach a obavy z nového prostredia a toho, že ma niekto bude považovať za zvláštnu, že som sa vybrala niekam na vlastnú päsť. V tom istom lete som sa vydala rovnakým spôsobom ešte na dva Erasmus+ projekty do Estónska a Turecka, a každým dňom som mala menšie a menšie obavy. Spoznala som úžasných ľudí, s ktorými som si vytvorila nádhernú spo-

mienky. Práve vďaka tomu, že som bola sama, som bola veľmi motivovaná socializovať sa, keďže som nemala možnosť držať sa známej skupinky. Samozrejme, moje sólocesty nie sú limitované len na Erasmus. Ako milovníčka živej hudby a koncertov som za posledný rok absolvovala niekoľko ciest po celej Európe, čo mi umožnilo spojiť moje dva najobľúbenejšie koníčky – cestovanie a lásku k živej hudbe a umeniu. V priebehu posledných dvoch rokov som si splnila sny, o ktorých som ani nedúfala, že sa môžu tak skoro stať realitou. Bol to asi môj najväčší výstup z komfortnej zóny v živote, no nelutujem absolútne žiadne rozhodnutie a odporúčam to skúsiť aspoň raz každému.

Výzvy a obavy, ktoré prichádzajú v súvislosti so sólocestovaním

„A nebojíš sa?“ je otázka, ktorú som počula už asi miliónkrát pred svojimi cestami, a samozrejme, že má svoje opodstatnenie. Je úplne jasné, že nejaké obavy mám, bez ohľadu na to, koľkokrát už som niekde vycestovala sama. Osobne mi najväčší stres spôsobujú možné meškania alebo zrušenia letov či spojov a obavy o vlastnú bezpečnosť, ktorých sa asi nikdy nezbavím, lebo sa môžu stať hocikde a hocikedy. Preto aj chcem sústrediť tento článok práve na sólocestovanie žien, lebo bohužiaľ je to rizikovejšie než sólocestovanie mužov. Neznamená to však, že ženy by z tohto dôvodu nemali cestovať samé. Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že železničná stanica v mojom rodnom meste je úplne rovnako nebezpečná ako tá v Londýne. Týmto nechcem podnecovať nikoho k riskovaniu – opatrný treba byť či doma, či v zahraničí, a vyhýbať sa neosvetleným a úzkym uličkám, kde nie sú v blízkosti ľudí alebo známky civilizácie.

Ďalším bežným problémom pri sólocestovaní môže byť dvíhanie a prenášanie veľkej batožiny. Pokiaľ však vidíte v okolí sympatických ľudí, kludne ich požiadajte o pomoc – je to úplne normálne.

Ako sa pripraviť na bezpečné a pohodové sólo dobrodružstvo

Najdôležitejším krokom pred plánovaním sólocesty je dôkladná príprava. To, že sa človek musí úplne stopercentne spoliehať sám na seba, je stresujúce viac než dosť. Na to, aby sa predišlo mnohým problémom spojeným v predchádzajúcom odseku, je riešením práve dôsledná príprava a plánovanie dopredu. Úplne bežným strašiakom je strach zo zablúdenia. Osobne si myslím, že v dnešnom modernom svete je nezablúdenie oveľa jednoduchšie ako v minulosti, keď neexistoval internet ani navigácia.

Prvú vec, na ktorú si treba dať veľký pozor, sú mobilné dáta. Dôkladne si preverte podmienky u operátora alebo mu priamo zavolajte a spýtajte sa na podmienky volaní a dát v danej krajine. Aj v Európe je to niekedy máttuce, nakoľko v niektorých krajinách mimo EÚ stále platí aj EÚ dátový balík (Nórsko, Veľká Británia), ale vo Švajčiarsku už nie. Pri vycestovaní mimo Európy je najvýhodnejšie zakúpiť lokálnu SIM kartu priamo v krajine alebo eSIM kartu, ktorú je možné kúpiť online prostredníctvom aplikácií ako Airalo či Holafly. Osobne to považujem za lepšiu možnosť, lebo sa dá kúpiť ešte z domu a človek už nemusí byť v strese a hľadať obchody so SIM kartami v cudzej krajine. Určite sa vyhnite používaniu dát a volaniu z domácej SIM karty, lebo vás to môže vyjsť veľmi drahú. Ďalšou obavou je strach zo zablúdenia. Preto je najprv dôležité mať dostatočné množstvo dát a navigačné aplikácie, najlepšie aj v offline verzii.

Okrem najbežnejších Google a Apple Maps, ktoré sú najviac rozšírené, je bežné, že v niektorých krajinách čiastočne alebo úplne nefungujú (napríklad vo Východnej Ázii). Dalším užitočným tipom z vlastnej skúsenosti je dopredu si pozrieť základné spoje, napríklad z letiska na hotel a späť, a spraviť si „screenshoty“ cesty a prestupov. Bežne sa totiž stáva, že vám nemusí hneď chytiť miestny signál po prístátí a zmeškáte autobus či vlak do mesta.

Osobne som tento problém zažila po obrovskom štadiónovom koncerte, kedy bola preťažená sieť a internet nefungoval, a ja som sa spamäti nevedela dostať verejnou dopravou na hotel. V súvislosti s týmto problémom je určite dobré nechať si dostatočný čas na prestupy. Hlavne v prípade medzinárodných vlakov nestačí pár minút, nakoľko tieto vlaky veľmi často meškajú aj kvôli kontrolám na hraniciach a dlhej ceste. Pri lietadlách sa odporúča minimálne pár hodín prestupu, hlavne počas sezóny alebo prázdnin.

Tretím veľmi dôležitým krokom je pripraviť si plán miest a atrakcií, ktoré chcete určite navštíviť. V Google Mapách si môžete pridať tieto atrakcie do obľúbených, a tak vidieť, kde je najlepšie začať a ako pokračovať, aby ste sa zbytočne nevracali. Určite však odporúčam nechať priestor na spontánnosť a neplánovať si všetko príliš do detailov, lebo to môže byť stresujúce a niekedy aj nerealistické. Predsa len často sa zatúlate do tých najkrajších uličiek a kaviarní úplne náhodou. Keďže cestujete sami, nemusíte robiť žiadne kompromisy a je veľmi dôležité si dopriať občas odmenu – chutný brunch alebo obed s výhľadom na mesto.

Navštevovanie scenických podnikov a výhľadov sa stalo jednou z mojich najobľúbenejších sóloaktivít, nakoľko som si vždy priniesla knihu alebo slúchadlá a dokázala na jednom mieste presedieť aj hodiny. A presne také má byť sólocestovanie: spontánne, neunáhlené a slobodné. Ako poslednú veľmi dôležitú vec, hlavne pre ženy, si dovoľím spomenúť uloženie a zapamätanie si tiesňových telefónnych čísel v zahraničí. Najlepšie si je zapamätať aspoň tie základné, na políciu a záchranú službu. Odporúčam si ich aj zapísať do poznámky v mobile, ku ktorej máte rýchly prístup v prípade potreby. Nikdy neviete, kedy vám takýto hovor môže včas zachrániť život.

Čo mi dalo sólocestovanie

Z osobného pohľadu sú to určite nezabudnuteľné zážitky a spomienky. Jednu z najkrajších určite považujem spontánnu výpravu do tureckých hôr na pozorovanie hviezd. Zároveň som si uvedomila, ako sa mi otvorili obzory a nekonečné možnosti, keďže už ma nedrží strach z toho, že budem sama. Pocítila som aj mieru zodpovednosti za svoje rozhodnutia a schopnosť prispôbiť sa aj nečakaným udalostiam. Takisto mi to pomohlo zvýšiť sebadôveru a vieru vo svoje schopnosti, lebo som sa musela spoľahnúť len sama na seba. Plánovanie týchto sólociest mi rozvinulo ešte viac organizačné schopnosti a naučilo ma narábať opatrne a rozumné s financiami.

Napriek tomu, že som skôr introvertnej povahy, za najväčší prínos považujem nové, neobyčajné priateľstvá, ktoré som si vytvorila po celom svete. Vďaka nim som sa nikdy necítila osamelá a zároveň som mohla spoznať rôzne kultúry a tradície, ktoré mi moji noví kamaráti ukázali.

Stretnutie s kamarátkou z Erasmu na sólocesto v Grécku

Moja prvá sólocesta a zároveň koncert v Krakove

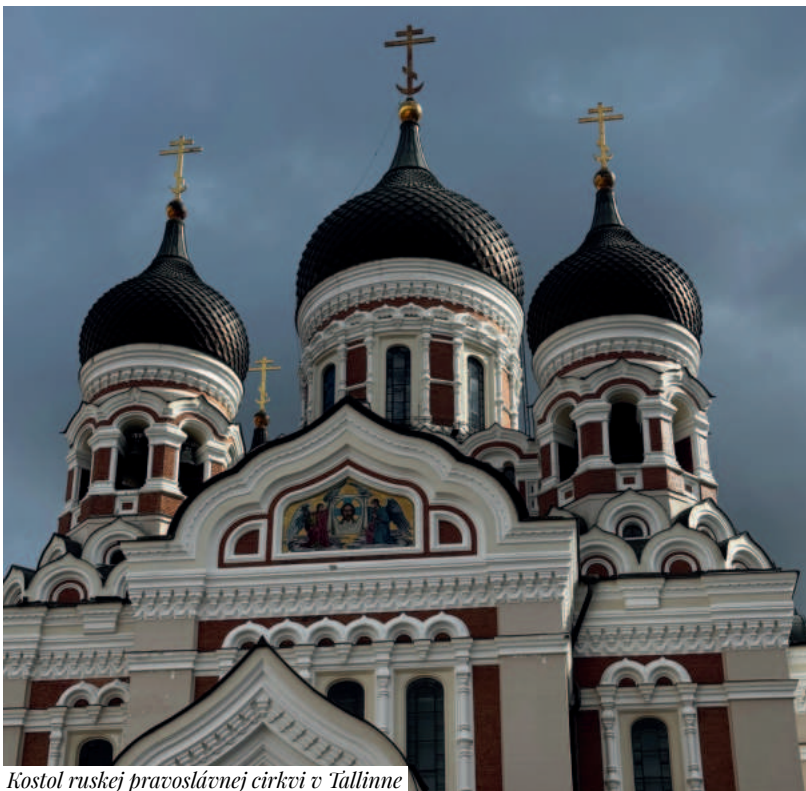
Multikultúrne kamarátstvo, ktoré vzniklo vďaka ďalšej spontánnej sólocesto do Londýna na koncert

Spontánnu výlet do Paríža na koncert a vzniknutie neočakávaného priateľstva

Tállinn, hlavné mesto Estónska veľkosťou podobné Bratislave

Kostol ruskej pravoslávnej cirkvi v Tállinne

Typická kachličková ozdoba portugalských kostolov - azulejos

Tipy na destinácie a inšpirácie pre čitateľky

Pre tie nerozhodné budúce sólocestovateľky sem pridávam aj pár destinácií, ktoré sú veľmi vhodné a bezpečné pre ženy, čo cestujú samy:

Lisabon, Portugalsko

Farebné uličky, priateľskí ľudia a bezpečná atmosféra. Ideálne mesto na prechádzky, ochutnávanie lokálnej kuchyne a večery pri oceáne.

Kodaň, Dánsko

Pokojná severská metropola, kde sa budete cítiť vítané už po prvých hodinách. Perfektné miesto na bicyklovanie a pomalé objavovanie.

Slovinské Alpy

Raj pre milovníčky prírody. Jazero Bled či Triglavský národný park ponúkajú scenérie, pri ktorých si vychutnáte ticho aj slobodu.

Japonsko

Krajina, kde sa spojí exotika s vysokou mierou bezpečnosti. Tokyo vás ohromí moderným ruchom, Kyoto zase duchovným pokojom chrámov.

Island

Nekonečné vodopády, fjordy a geotermálne pramene. Skvelá voľba, ak hľadáte samotu, prírodu a trochu dobrodružstva.

Estónsko

Ako posledný skrytý klenot som si nechala túto krajinu nakoľko väčšina z nás o nej veľmi málo počula a ešte menej ju aj navštívilo. Estónsko vyniká svojou jedinečnosťou v tom, že sa tu prelínajú prvky škandinávskej a zároveň východoslovenskej, prevažne ruskej kultúry. Najviac to môžete vidieť na architektúre a národnostnom zložení obyvateľstva. Estónsko je pokojná rovinatá krajina na pobreží Baltského mora s nekonečnými ihličnatými lesmi a nedotknutou prírodou. Práve aj z tohto dôvodu je veľmi dobrým tipom pre sólocestovateľky, pretože je to relatívne bezpečná, vyspelá a rôznorodá krajina. Ale hlavne sa tu nemusíte obávať davov turistov a nekonečných radov na každú pamiatku. Určite odpovúcam návštevu tejto krajiny a sama sa už teším, kedy sa tam vrátim.

Na palube letného dobrodružstva

Autor a foto: Maxim Maťovčík, II. A

Dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

Chceli ste už niekedy navštíviť veľa miest za krátky čas, s perfektnými službami, zaujímavým programom a hlavne za primeranú cenu? Ak áno, tak veľmi odporúčam plavbu loďou.

Minulé leto som absolvoval plavbu loďou a musím uznať, že to bol nezapomenuteľný zážitok. Navštívil som mnoho krajín, moje vysnívané Spojené štáty americké, Bahamy, Portoriko a Dominikánsku republiku. Skoro som zabudol na Rakúsko s Viedňou, z ktorej som odlietal. Bol som pozrieť aj Puerto Rico, ktoré sa mi páčilo najviac.

Putovanie po mori

Loď pod menom MCS Seascape vypláva z prístavu Port Miami v ranných hodinách a pomaly sa plavila na prvú zastávku – Bahamy. Za ten čas mali ľudia možnosť preskúmať obchody, reštaurácie, a taktiež aj bazény na lodi. Plavba na prvú zastávku trvala veľmi krátko. Aní sme sa nenazdali a ocitli sme sa v hlavnom meste Bahám – Nassau. Mesto bolo krásne na prvý pohľad, farebné budovy, zábavná atmosféra a vzduch voňal ako tropické prázdniny. Perfektné podmienky na dovolenku. Mnohí ľudia si objednali prehliadku autobusom hlavného mesta, lebo sa nechceli z tej horúčavy spotiť. Na záver prehliadky nás vodič zaviezol do reštaurácie, ktorá bola hneď pri mori, takže tí, ktorí sa chceli kúpať sa kúpali a tí, ktorí chceli jesť tak jedli.

Bahamy

Druhá zastávka bola Dominikánska Republika, do ktorej sme sa doplavili po zdĺhavom dni na mori. Navštívili sme mesto Puerto Plata, ktoré tak isto ako Bahamy, bolo obohatené bohatými farbami, rozmanitou kultúrou a taktiež pravým karibským rumom. Ten som samozrejme nepil, len zahliadol v obchodoch.

Tentokrát si ľudia tiež prenajali autobus, ktorý nás doviezol do centra mesta, kde ste si mohli kúpiť čerstvú kokosovú vodu a urobiť si fotky s nádhernými budovami.

Strávili sme tam skoro celý deň, čo je škoda, lebo pre najlepší kultúrny zážitok by tam bolo ešte potrebné zostať pár dní.

Dominikánska republika

Posledná zastávka bola Puerto Rico, čo nie je samostatná krajina, ale skôr nezariadené územie Spojených štátov amerických. Tam sme navštívili hlavné mesto – San Juan, kde som mal taký pocit, že všade kde sa pozriem, sú papagáje. Autobusom sme vyšli na pevnosť Fortín de San Gerónimo, kde bol krásny výhľad na mesto. Žiaľ, v tomto meste sme mohli stráviť iba pár hodín, ale veľmi ho odporúčam ľuďom, ktorí majú radi pokojnú atmosféru, s krásnym morom a prírodou.

Puerto Rico

Relax a zábava nemali chybu

MCS Seascape bola neuveriteľne veľká. Zobudili ste sa v noci s veľkým hladom? Nie je problém, kuchyňa je otvorená až do druhej rána. Ste unavený a hladný po dlhom dni pozerania pamiatok? Bazény, arkády a reštaurácie najväčšieho luxusu sú otvorené práve kvôli vám. Cítite sa šťastne? Kasíno je práve pod vami. Na výletnej lodi môžete robiť fakt extrémne veľa aktivít a hlavne spoznávať sa s novými ľuďmi. Lebo najlepšie spomienky sú práve s vašimi kamarátmi.

Plavba na lodi je super a hlavne lacná alternatíva pre ľudí, ktorí si chcú užiť dovolenku, zažiť luxus ako v päť hviezdčkovom hoteli a nechcú pri tom predať svoje obličky. Určite by som sa niekedy ešte vrátil naspäť, lebo to bolo fakt super strávených 10 dní.

Miami

Novinky na obrazovkách v roku 2026

Najočakávanejšie filmy seriály a anime sezóny

Autor: Diana Huličiarová, I. C

Dizajn: Lillien Vaculová, II. D

Seriály, filmy a anime sú bežnou súčasťou voľného času mnohých študentov. Každý rok sa objavujú nové tituly, o ktorých sa medzi mladými často diskutuje. Tento článok ponúka prehľad toho čo je aktuálne v ponuke a čo môže zaujať pri výbere.

Zo sveta Anime

Anime je japonský animovaný štýl filmov a seriálov s výraznou kresbou. Má rôzne žánre a na rozdiel od rozprávok je často určené pre tínedžerov a dospelých. Dnes je populárne po celom svete a má vplyv na módu a kultúru.

Fujutsu Kaisen sezóna 3

8. januára v roku 2026 sa môžeme tešiť na sezónu 3 populárnej série, ktorá vyhrala Anime of the year 2024 a množstvo ďalších ocenení. Anime môžeme odporučiť ľuďom, ktorí preferujú akčnú fantasy drámu, no niektorí si to možno obľúbia vďaka postavám.

Frieren beyond the journeys end sezóna 2

V polovici januára sa môžeme tešiť na pokračovanie cesty hlavnej hrdinky Frieren ktorá po ceste spomína na minulosť a taktiež na svojich priateľov. Prvá sezóna vyhrala Anime of the year 2025 a dostala celkové hodnotenie 92%. Dielo nie je zamerané na akciu, skôr na myšlienky, emócie a spomienky. Je to cestovateľská fantasy dráma.

Hell's paradise sezóna 2

V príbehu januára taktiež očakávame pokračovanie prvej série o prežití kriminálnikov na záhadnom ostrove. Anime nezískalo nejaké významné ocenenia no, získalo 1. miesto 2018 v kategórii tlačených manga. Ide o supernaturálne akčné mystery anime s témou prežitia, lojality a konfliktom medzi životom a smrťou.

Frieren: Beyond Journey's End

Zo sveta Filmov

Rok 2026 prinesie niekoľko nových nečakaných filmov spolu s novými filmovými zážitkami. Je sa na čo tešiť.

Diabol nosí Pradu 2

Pokračovanie populárneho filmu po 20-tich rokoch so starými herečkami, ktoré vystupovali aj v prvom filme. Tento film má vyjsť 1. mája. Ide o zapadnutie do „trendu“ so zameraním na módu a štýl.

Diabol nosí Pradu

The Odyssey

Veľkofilm režisérovaný Christophrom Nolanom (režisérovaný diel Batman, Interstellar...) vyjde 16. júla, so známymi hercami ako napríklad Matt Damon, známy z diel Jason Bourne, a Tom Holland, známy z diel Spider-Man. Vo filme sa milne i Anne Hathaway či Zendaya. Ide o režisérov najdrahší film s natáčaním na 70mm filmových kamerách, zachytáva cestu Odyssea po trójskej vojne.

Zábery z natáčania Diabol nosí Pradu 2

Zo sveta seriálov

Môžeme sa tešiť aj na seriál, na ktorý čaká mnoho divákov. Tvorcovia postupne zverejňujú informácie o príbehu a obsadení a zatiaľ vyzerá dobre.

One piece sezóna 2

Pokračovanie známeho hraného seriálu podľa japonského anime, ktoré je známe hlavne svojou rozsiahlosťou, čo je 1149 (aktuálne epizód) a stále ešte prebieha. Autor mangy tohto diela je 7. v rebríčku najpredávanejších autorov na svete s predanými 580 miliónov kópií po celom svete V tomto hranom seriáli je pozoruhodné, že každý herec má inú národnosť, čo vystihuje cestovanie hlavných postáv príbehu a hon za pokladom One Piece.

One Piece

Vedeli ste že...

Autor a dizajn: Mária Kurcinová, III.A,
Simona Komorovská, IV. A

Generácia Z pracuje s informáciami najrýchlejšie spomedzi všetkých generácií. Priemerná pozornosť Gen Z je podľa štúdií okolo 8 sekúnd. Nie preto, že by boli leniví, ale preto, že sú zvyknutí filtrovať obrovské množstvo informácií v sekundách.

Gen Z miluje nostalgiu z dôb, ktoré ani nezažila. Volá sa to anemoia, nostalgia za niečím, čo nezažili.

Hoci presné čísla sa líšia podľa krajiny, odhaduje sa, že Mileniáli trávili vonku 2–3 hodiny denne počas detstva, viac ako Gen Z dnes.

Generácia X vyrastala v období socializmu, kedy politická situácia a obmedzený prístup k informáciám mali vplyv na ich formovanie. Označujeme ich aj ako „Husákové deti“.

Mnohé deti Gen X boli tzv. „Latchkey kids“, často trávili čas samé doma, kým rodičia pracovali. To ich naučilo samostatnosti a schopnosti riešiť problémy už od detstva.

Generácia Z vstupuje do dospelosti v najnáročnejších ekonomických podmienkach. Ceny bývania, štúdiá a životných nákladov rastú rýchlejšie než platy. Mladí dospelí preto narážajú na oveľa ťažšie podmienky pri osamostatnení, než mali ich rodičia.

Niektoré generácie majú viacero názvov podľa krajín alebo kultúry, napríklad Gen Z sa niekedy volá aj iGen alebo Centennials. Millennials sa volajú aj Echo Boomers.

Generácia našich starých rodičov si vedela kúpiť byt za 3–5 ročných plátov. Dnes je to prudko nemožné, generácia Z potrebuje najmenej 10–20 rokov príjmov.

Každá generácia má svoj štýl myslenia. Rôzne generácie sa líšia v spôsobe, akým pristupujú k práci, technológiám a životu. Napríklad Baby Boomers oceňujú stabilitu, Millennials hľadajú zmysluplnú prácu a Gen Z je zvyknutá na rýchle spracovanie informácií.

Názov Baby Boomers vznikol po druhej svetovej vojne, keď prišiel obrovský baby boom, výrazný nárast pôrodnosti medzi rokmi 1946–1964.

Mileniáli sú prvá generácia, ktorá vyrastala s počítačmi a mobilnými telefónmi. Hoci nezažili internet od detstva, tak ako Gen Z, veľa z nich sa prispôbilo rýchlemu nástupu technológií a stali sa digitálne zruční.

Boomers často pracovali celý život v jednej firme a boli mimoriadne lojálni k zamestnávateľom, čo dnes priemerný Gen Z človek prestrieda 17 rôznych zamestnaní a 7 kariér.

Valentínsky playlist

Autor a dizajn: Sofia Pindáková, IV. A

1. **Ordinary** - Alex Warren
2. **The Heart Wants What It Wants** - Selena Gomez
3. **The Night We Met** - Lord Huron
4. **Love Me Like You Do** - Ellie Goulding
5. **Yellow** - Coldplay
6. **We Found Love** - Rihanna, Calvin Harris
7. **End Of Beginning** - Djo
8. **Lovers On The Sun** - David Guetta, Sam Martin
9. **Be My Lover** - La Bouche
10. **Show Me Love** - WizTheMc, bees&honey
11. **Be My Baby** - Ariana Grande, Cashmere Cat
12. **Outside** - Calvin Harris, Ellie Goulding
13. **Bbejbb** - Separ, Peter Pan
14. **Elastic Heart** - Sia
15. **No Lie** - Sean Paul, Dua Lipa
16. **Mirrors** - Justin Timberlake
17. **Just Can't Get Enough** - Black Eyed Peas
18. **Only Girl** - Rihanna
19. **Sweather Weather** - The Neighbourhood
20. **I Wanna Be Yours** - Arctic Monkeys
21. **Maps** - Maroon 5
22. **Iris** - The Goo Goo Dolls
23. **Crazy In Love** - Beyoncé, JAY-Z
24. **Every Breath You Take** - The Police
25. **Another Love** - Tom Odell
26. **Láska je tu s vami** - Peter Nagy
27. **Can't Remember To Forget You** - Shakira, Rihanna
28. **Dusk Till Dawn** - Zayn, Sia
29. **This Love** - Maroon 5
30. **Counting Stars** - One Republic
31. **As It Was** - Harry Styles
32. **Sigue** - Beny Jr, Morad, K y B
33. **Waiting for Love** - Avicii
34. **Die For You** - The Weeknd
35. **Ženy Treba Lúbiť** - Majk Spirit
36. **Moth to a Flame** - The Weeknd
37. **How Deep Is Your Love** - Calvin Harris, Ellie Goulding
38. **Where Have you been** - Rihanna
39. **Don't Let Me Down** - The Chainsmokers
40. **Unwritten** - Natasha Bedingfield
41. **NIGHTS LIKE THIS** - The Kid LAROI
42. **Remind Me To Forget** - Kygo, Miguel
43. **Stolen Dance** - Milky Chance
44. **One More Night** - Maroon 5
45. **BIRDS OF A FEATHER** - Billie Eilish
46. **Shape Of You** - Ed Sheeran
47. **Apocalypse** - Cigarettes After Sex
48. **Bad Habits** - Ed Sheeran
49. **Spolu** - Sima
50. **A Sky Full of Stars** - Coldplay

Naskenuj si ma cez Spotify...

Na čo sa môžete tešiť v ďalšom čísle

(Budúce číslo môžete očakávať v máji 2026)

- Hlavná téma čísla: Stredoškolák v realite
- Reportáže z nových akcií a lyžiarskych výcvikov našich prvákov
- Školský ples
- Ďalšie zaujímavé zážitky z vašich exkurzií
- Jeden z našich pedagógov nám odhalí svoje súkromie
- Opäť predstavíme skrytý talent Obchodnej akadémie
- Čaro leta

TRENČÍN
2026
Európske hlavné mesto kultúry

MESTO AKO JAVISKO

Otvárací víkend
Trenčín 2026

13.–15.
február